

OSEBNOSTI
**VELIKI ZAGOVORNIK
PREVENTIVNE VOJNE**

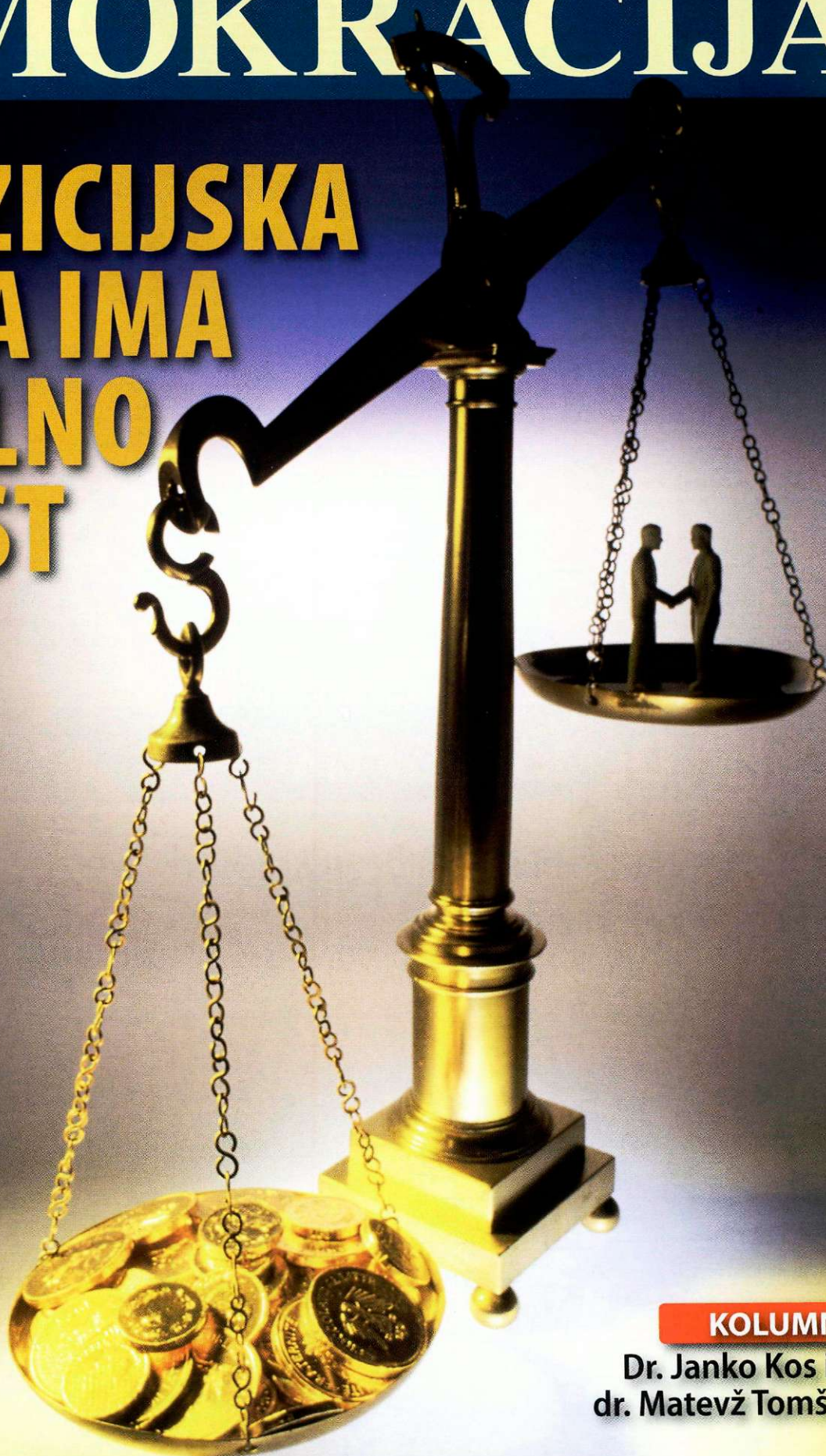

KULTURA
**VRHUNSKI PREZRTI
LIRIK BALANTIČ**

DEMOKRACIJA

TRANZICIJSKA LEVICA IMA POPOLNO OBLAST

S potrditvijo Pahorjeve vlade v državnem zboru dobiva tranzicijska levica popolno oblast v naši državi. Se vračamo v osemdeseta leta prejšnjega stoletja?

KOLUMNISTI

**Dr. Janko Kos in
dr. Matevž Tomšič**

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-U700

- teža: 86 g
- velikost: 102,5x50x12,1 mm
- čas pogovora: do 300 minut
- čas pripravljenosti: do 270 ur
- GPRS/EDGE/UMTS/HSDPA
- snemanje videoposnetkov
- vgrajen digitalni fotoaparata
- MP3 predvajalnik
- MMS
- 20 MB vgrajenega spomina
- razširitevno spominsko mesto (MicroSD)

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **4 aparate** UMTS Samsung SGH-U700.

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 2 dodatna aparata UMTS. Nagradna igra traja do 30. novembra 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Demokratski zastoj

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

V državnem zboru je bila potrjena nova, Pahorjeva vlada. Po prvih demokratičnih volitvah leta 1990 smo tako dobili že deveto vlado. Prva, t. i. Demosova, pod vodstvom Lojzeta Peterleta in predsednika Demosa Jožeta Pučnika je naredila pomembne korake k demokratizaciji slovenske družbe in izpeljala osamosvojitve slovenskega naroda izpod komunistične jugoslovanske nadoblasti. Kljub izpeljavi največjega projekta v zgodovini Slovencev je že spomladi leta 1992 izgubila oblast.

Notranje razprtije, mediji, naklonjeni postkomunističnim strukturam, in rovarjenje opozicije pod vodstvom takratnega slovenskega predsednika predsedstva in zadnjega šefa slovenskih komunistov Milana Kučana so vodili k temu, da je prva demokratično izvoljena in prva desnosredinska vlada predčasno končala svoj mandat. Drugo vlado je prevzel Janez Drnovšek, ki je malo pred tem prevzel tudi takratno Školčevo liberalnodemokratsko stranko. Pod njegovim vodstvom se je LDS okrepila in postala daleč najmočnejša stranka v državi. Od leta 1992 do 2002 je vlade, z izjemo polletnega obdobja pomladne Bajukove vlade leta 2000, vodil Drnovšek. Njegove vlade so bile levosredinske, kot figov list so v vsaki od njih sodelovale posamezne pomladne stranke. Sodelovanje se jim ni obrestovalo. Je pa Drnovšku ob pomoči Kučana s tem uspelo razbiti pomladni blok, kar mu je omogočalo lažje vladanje. Šele z izvolitvijo Drnovška jeseni 2002 za predsednika republike in odhodom dotedanjega predsednika republike Milana Kučana v politični pokoj so bile ustvarjene razmere za politične spremembe. Drnovškov naslednik na mestu predsednika vlade in LDS Anton Rop nalogi ni bil dorasel. Hkrati so bili ljudje naveličani dvanajstletne vladavine tranzicijske levice, klientelizma in korupcije. Jeseni 2004 je v finišu Janševa SDS prehitela Ropovo LDS in prepričljivo zmagala. Zgodilo se je nekaj neverjetnega in za tranzicijsko levico nekaj nepredstavljivega; njihov veliki nasprotnik, predsednik SDS Janez Janša, je postal predsednik vlade. Sestavil

je desnosredinsko vlado med SDS, NSi, SLS in levosredinsko stranko DeSUS. In kot kažejo različni kazalniki, je bila po Demosovi vladi, ki je izpeljala osamosvojitve, to najuspešnejša vlada doslej. Janez Janša in celotna vladna ekipa sta se izkazala v prvi polovici tega leta s predsedovanjem Svetu Evropske unije. Za zmago na letošnjih parlamentarnih volitvah pa to ni bilo dovolj. V medijskem in kapitalnem neravnotežju, ki obstaja v Sloveniji, je s pomočjo najpodlejših diskreditacij, kot je bila afera Patria, tranzicijski levici uspelo zmagati, Pahorjeva SD pa je kot stranka za las prehitela Janševo SDS. Na pomladni strani se je SLS komaj še uspelo uvrstiti v državni zbor, Nova Slovenija pa je doživela pravi polom, saj ji ni uspelo zbrati niti štirih odstotkov glasov, kar bi jo še uvrstilo med parlamentarne stranke. Z izjemo SDS, ki ima sposobnega voditelja Janeza Janšo, se je pomladna stran soočila s krizo vodenja. Predsednik SLS Bojan Šrot kot brat spornega mogotca iz Laškega Boška Šrota ni niti približno deloval »ljudsko«. V javnosti je nastopal predvsem kot varuh interesov svojega bogatega brata. Verjetno bi SLS dosegla boljši izid, če bi jo vodil prejšnji predsednik stranke Janez Podobnik. Na drugi strani se je predsednik NSi Andrej Bajuk soočal z razprtijami znotraj stranke, diskreditacijami tranzicijske levice in premajhno sposobnostjo stranke za samouveljavljanje. Če bi znala tako Bajuk kot Peterle preseči svoje osebne zamere in nesoglasja ter nastopati enotno, bi bil izid za NSi nedvomno boljši. Zaradi vsega tega pomladna stran ni nastopila enotno, medtem ko je povezovanje na tranzicijski levici prineslo pozitiven izid tako kot pomladnikom sodelovanje v okviru Zbora za republiko leta 2004.

Z nastopom Pahorjeve vlade se je vzpostavilo vladanje tranzicijske levice, ki se bo stopnjevalo do popolne prevlade. Po osamosvojitvi smo imeli samo šest let in pol desnosredinske vlade, dvanajst let levosredinske. Z novo vlado se bo to nesorazmerje še povečalo. Priče smo demokratičnemu zastoj, ki bo negativno vplival na razvoj slovenske družbe. **D**

Z nastopom Pahorjeve vlade se je vzpostavilo vladanje tranzicijske levice, ki se bo stopnjevalo do popolne prevlade. Po osamosvojitvi smo imeli samo šest let in pol desnosredinske vlade, dvanajst let pa levosredinske.

UVODNE STRANI

- 9 Sum utaje davkov v SCT
- 10 **Pogledi:** Pahor na preizkušnji
- 11 **Kolumna:** Po Trubarju

POLITIKA

- 12 Na pragu levičarske hegemonije
- 15 Lojalnost pred strokovnostjo
- 18 Refleksija o svobodi besede
- 20 Povezovanje in izključevanje

SLOVENIJA

- 22 Vloga Kosmine ni tako nedolžna
- 24 Monopolistične domine padajo
- 26 Bo Slovenija ob milijardo evrov?
- 28 Planinec ali gornik?
- 30 Poplavna varnost in zadrževalniki

TUJINA

- 32 Prvi dvojezični smerokaz
- 34 Srbija vrača Hrvaški udarec
- 36 **Globus:** Znova o okupiranem Tibetu
- 37 **Tuji tisk:** Najdba štirih praljudi

INTERVJU

- 38 Mag. Aleš Žajdela

DOMOZNANSTVO

- 42 Izšlo Balantičevo Zbrano delo
- 46 **Osebnosti:** Conrad von Hötzendorf
- 54 Slovenski bienale ilustracij

OGLEDALO

- 56 **Film:** Ljubezen v Barceloni
- 58 **Avtomobilizem:** Volkswagen passat CC 1,8 TSI
- 60 **Zdravje:** Prvi evropski dan antibiotikov
- 62 **Šport:** Slovenski Rocky
- 64 **Črna kronika:** Heroin za vratnimi oblogami
- 66 **Rumeno:** Zakon na prvem mestu
- 68 **TV Kuloar:** Vse stoji, vse stoji ...
- 74 Spomenka in gospodarstvo?

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si;
 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si
 Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Klemen Kocjančič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: mag. Aleš Žajdela

Abanka Vipa ima 8-odstotni tržni delež, kar pomeni, da je pomemben igralec na bančnem trgu. Ob tem je banka velikih podjetij in banka poslovanja s tujino. Ima namreč tretjino zunanjih virov, to je zadolževanje pri tujih bankah.

12 Na pragu levičarske hegemonije

V petek, 21. novembra, je državni zbor potrdil vlado, ki jo vodi Borut Pahor. Z nastopom nove vlade – njeni ministri so posle prevzeli tri dni pozneje – postavlja vprašanje politične hegemonije tranzicijske levice.

15 Lojalnost pred strokovnostjo

Premier Borut Pahor je pri sestavljanju svojega »sanjskega moštva« ves čas poudarjal, da daje prednost znanju pred politiko, a ga je kandidat za ministra Gregor Golobič (Zares) na zaslišanju pred odborom DZ za visoko šolstvo, znanost in tehnološki razvoj postavil na realna tla.

22 Vloga Kosmine ni tako nedolžna

Koprski Istrabenz ima velike težave. Njegovo reševanje, če bo do njega sploh prišlo, pa bo težavno. V Istrabenzu sta imela poleg Bavčarja veliko vlogo tudi Janko Kosmina in Tone Turnšek, zvesta člana Kučanovega Foruma 21.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovni znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu s veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveže znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING

Prima ugodnosti za kupce Prima kurilnega olja.

PAKET DVEH DVD-JEV HKRATI, ZA DVA MESECA, SAMO 1 EUR!

PRALNI STROJ BOSCH ZA SAMO 299 EUR!

ODEJA ACTIGARD MEDICO LUX PO IZJEMNO UGODNI CENI!

Nakup Prima kurilnega olja vam prinaša ugodnosti pri naših partnerjih!

Promocija traja od 7. 10. do 7. 12. 2008

080 22 66 www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

Krušni brat

Aleksander Škorc

Menda bo nova vlada dobra, ker ima kar štiri ženske. Gledal sem in gledal, a očitno se ne spoznam na ženske tako dobro, kot sem mislil. Videl sem sicer nekaj zanimivih bitij, a res ne vem ... No, ne glede na spol članom nove vlade (ena izjema) ne bi zaupal v varstvo niti najmanj prilagojenega mladca najslavnejše slovenske družine. S to vlado je zanesljivo nekaj hudo narobe, sicer njen predsednik ne bi ob vsaki priložnosti moledoval opozicije: Pomagajte vendar ubogi vladi!

Sedem let je starejši od mene in spomnim se, ko me je, na smrt preplašenega in kričnega šestletnika, vlekel v strašljivo, temačno klet. Na silo me je učil igrati šah in kot prvošolčka me je silil računati na takratno računalno. Kljub vsemu mi je uspelo odrasti. Potem me je imel za sebi enakega, a najine poti so se razšle in le poredko sem ga videl. Ob neki priložnosti sem ga peljal domov in bil priča njegovi neverjetni agresivnosti do žene in otrok. Očitno so trpeli pod mučno tiranijo, ki sem jo nekoč tudi sam izkusil in za katero sem naivno mislil, da se jo je nekako prerasel. V nesrečo družine jo je le skrtil za zidove lastnega doma. Potem ga nisem videl mnogo let. Postal je eden največjih delničarjev velikega podjetja in ob naslednjem srečanju me "menda" ni prepoznal. Pozneje sem slišal, da ga je žena pustila, otroci ga ne obiskujejo, sam živi v veliki hiši, neka ženska mu občasno kaj postori ... Čez nekaj let sem ga zopet srečal. Tavajoč po lokalni tržnici je šel tik mimo mene in me očitno res ni prepoznal. Imelo me je, da bi ga objel, mu snel tančico z nesmiselnosti njegovih smislov in ga blagoslovil z ljubeznijo, konec koncev sva nekaj časa delila isto mater. Potem sem se spomnil kleti, v mislih objel tisto, ki si mojo ljubezen zasluži, in šel dalje.

Novi vladi je treba pomagati toliko, kot ji gre. Natančno toliko in na isti način, kot so oni pomagali odhajajoči vladi. Pomoč ali ne, za vse hudo bo itak kriva opozicija, morebitne zasluge bodo šle pa vladi. Kot ji gre za sluga za samostojnost, za Nato, za unijo ... Ne nasedite zopet prevarantom, ker noži za hrbte sedanje opozicije so vedno nabrušeni. Še vedno se niso in se nikoli ne bodo ogradili od zločinov svojih predhodnikov. Niso in ne bodo se spremenili. Če pa kdo misli, da bi bilo treba pomagati v splošno dobro – največja pomoč državi in ljudstvu bi bila nedvomno v tem, da se čim prej spravijo nazaj v opozicijo. To pa zanesljivo ne bo šlo tako, da se jim pomaga vladati.

H-umor

»Ko sem omenjala neke prioritete, govorim tudi o ... o tem, da se kolektivni ... pardon, ne kolektivni ... am, am ... Kakšno pogodbo smo sklenili? Hi hi ... No ... Ušla mi je beseda. Pogodba ... Koalicijsko pogodbo, pardon, beseda mi je ušla iz glave.«

(Predsednica LDS Katarina Kresal se na zaslišanju pred parlamentarnim odborom za notranjo politiko, pravosodje in javno upravo ni mogla spomniti, kakšno pogodbo je nedavno podpisala s prvaki drugih koalicijskih strank.)

»To ni tisti Boško Šrot, s katerim sva v preteklosti sodelovala in se zavzemala, da bi prepoznavne in vitalne gospodarske in finančne subjekte zadržali v nacionalni rasti.«

(Mariborski župan Franc Kangler je opazil, da je laški pivovarski baron v zadnjem času postal zelo dušebrižniški. Sedaj mu namreč piše že odprta pisma, objavljena v Večeru. V odgovoru ga Kangler spominja, da je s pomočjo nacionalnega interesa dobro obogatel.)

»Že dolgo ne, sem pa za to že prestar.«

(Ljubljanski župan Zoran Jankovič odgovarja na vprašanje, če ga je že kdo ozmerjal s »čefurjem«.)

»Ne morejo v kopalkah v cerkev, saj tudi v muzej ne hodijo tako oblečeni. Poleg tega so me enkrat že dali v časopis, češ da preganjam nagice po otoku.«

(Blejski župnik Janez Ambrožič ima vse več težav s pomanjkljivo oblečenimi obiskovalci Blejskega otoka.)

»In takrat nam tajkuni ne bodo več v obraz lagali, da je vse, kar imajo, le družinska stanovanjska hiša. Kakšnega bodo zaradi takega sprenevedanja morda celo zaprli. In to za več kot le za en dan.«

(Novinarka Financ Katarina Matejčič verjame, da bo prišel čas, ko bo lahko na videz nepomemben organ, kot je urad za varstvo konkurence, barabam stopil na prste.)

»V dani situaciji bi bilo ja najbolj logično, da bi lastniki odstavili Bavčarje, Šrote et consortes, saj je očitno, da so se odlično znašli samo v načelu predrzne strategije frenetičnega kupovanja drugih podjetij, ki naj bi jih v pričakovani prosperiteti poplačevali v prihodnosti.«

(Sociolog dr. Bernard Nežmah se čudi, da so slovenski tajkuni še vedno na svojih mestih.)

»Jaz sem bil le izvrševalec tega zločina.«

(Poslanec SD Anton Rop noče prevzeti idejne odgovornosti za privatizacijo v času, ko je vladala njegova nekdanja stranka.)

»Morda je njegova akademska omnipotenca skrbno izbrana, saj bo z njo miril razjarjene demonstrante pred vladno palačo.«

(Svetovalec podjetja Styria Media International AG in kolumnist Financ Dejan Steinbuch je prepričan, da je profesor na FDV Ivan Svetlik še najmanj slaba rešitev, ko gre za izbiro novega ministra za delo, družino in socialne zadeve.)

V imenu svobode in napredka

V poznih ponedeljkovih večernih urah je glasovalni stroj v ljubljanskem mestnem svetu izglasoval, da ni ovir za notarski prepis zemljišča za Bežigradom, ki je predvideno za graditev muslimanske verskega centra, na Islamsko versko skupnost, kar je nova faza v graditvi džamije v Ljubljani.

Opozicija je imela več ugovorov, a vsi županovi možje in žene so jih velikopotezno prešli, in to predvsem zato, ker muslimani menda že štiri desetletja čakajo na svoj verski objekt. Mimogrede, v teh štirih desetletjih je razen kratke vladavine župana Strgarja večino v mestnem svetu ves čas zasedala napredna, človekoljubna in svobodomiselnna politična opcija – prav tako kot danes.

Zaradi tega seveda ni nič čudnega, da so preslišali opozorilo svetnika Sušnika, da bo v primeru prodaje to zemljišče v skladu z islamskim zakonom za večno prešlo v roke Islamske verske skupnosti. Enkrat džamija, vedno džamija. Sveta zemlja. Na tem mestu nikoli ne bo moglo zrasti kaj drugega, amen. Tudi opozorilo svetnika Jazbinška, da predvideno zemljišče na skoraj polovici parcele posega v že z zakonom zavarovan prostor, ni zmotilo glasovalnega stroja. Županovih gradbenih načrtov takšne malenkosti, kot so zavarovana območja, tako ali tako

Ljubljanski mestni svet je dal zeleno luč za džamijo.

ne motijo ne v primeru džamije ne v primeru kakšne druge gradnje. Zavrnen je bil tudi predlog opozicije, naj se višina minareta omeji na štirideset metrov, kar je seveda razumljivo. Županovi gradbeni kolegi tudi gradijo desetnadstropnice na območju enonadstropnih hiš, zakaj bi torej omejevali minarete. Če bi šlo za višino recimo katoliške katedrale, bi bila to seveda čisto druga pesem.

Mestni svetnik Jarc je citiral govor turškega predsednika Erdogana, v katerem minarete imenuje naši meči, molilnice označi za vojašnice in vernike za vojsko. Mestna svetnica z županove liste Blažičeva je s prefinjenim občutkom za politično korektnost napadla Jarčev sovražni govor, saj je takšno opozarjanje po njenem mnenju protustavno in kaznivo, skratka nedopustno.

Končnega načrta, kakšen naj bi bil islamski verski objekt, pa še ni. Menda naj bi po idejnih skicah molilnica, ki je glavni razlog za gradnjo, zavzemala manjšino predvidenega objekta. Končni načrt bo menda javno razgrnjen. Morebitne kritične pripombe v zvezi z njim bo v mestni občini zbrana stroka nedvomno odpravila z levo roko, glasovalni stroj pa gladko povozil. Že videno v drugih primerih. Novo bo le to, da bodo kritične pripombe nedvomno označene kot sovražni govor, kritiki pa v imenu svobode in napredka »naših« popljudani. B. S.

Modrost tedna

»Točka /koalicijske pogodbe o državi in verskih skupnostih/ govori tudi o spoštovanju načela ločenosti države in verskih skupnosti. /.../ Krščanske verske skupnosti in posebej Katoliška cerkev so si že dolgo na jasnem, da je to zanje najbolje in nepreklicno stojijo na tem stališču. Kaže pa, da si niso na jasnem vsi tisti, ki menijo, da morajo to načelo nenehno poudarjati. Komu vendar? Mar sami sebi?«

(Publicist dr. Andrej Fink)

Afo rizmi

- › Če bi nekaj tisoč ideološko opredeljenih postavili za ministre, bi to bil korak v boljšo družbo.
- › Govori se, da bodo spremenili zakon o RTV; doslej sem smel gledati televizijo, ali mi bodo to zdaj prepovedali?
- › Spet omenjajo afero Patria, Finci zapirajo Fince, kaže, da smo tako rešili še en problem.
- › Zadnje čase ne slišim nič o Sovi, aktiviral jo bodo ob naslednjih volitvah.
- › Erjavec je edini minister s prakso. Ali so ga zato degradirali na ministrski položaj, ki si ga ni želel?

Žarko Petan

Osem let po katastrofalnem plazu

V dolino pod Mangartom se je v noči 17. novembra 2000 utrgal zemeljski plaz in zasul ali izbrisal s površja več hiš v vasi Log pod Mangartom. Poleg tega se je globoko zarezal v pobočja doline, uničil dobršen del že tako malo

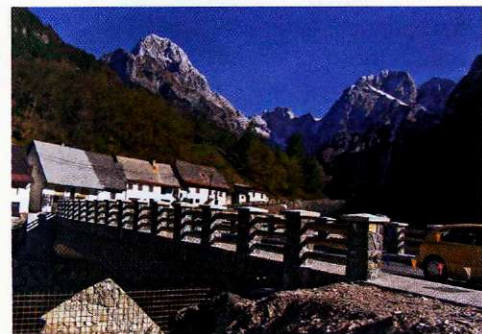
rodovitnih polj, odnesel dva mostova in del cestne infrastrukture. Šokantno pa se je zarezal predvsem v življenje domačinov.

Sledila je hitra akcija Bajukove in naslednjih vlad. Danes so ti ljudje hvaležni pomoči posameznikov in države v materialnem in človeškem smislu. Vas je obnovljena, tudi komunalna infrastruktura je nova, zgrajen je most ob vasi, gradi se tudi drugi most na predelski cesti. Žal pa ostaja ta cesta nerazumljivo zanemarjena. Zato tudi nič ne kaže, da bodo mladi ljudje ostali v Logu pod Mangartom in sploh v bovški občini, ki jo je leta 2004 prizadel še uničujoč potres. Obnova namreč ni v celoti zajela razvojnega gospodarskega programa ob številnih naravnih katastrofah in kronični odrinjenosti teh krajev na stranski tir. Že začetni razvojni program v okviru popotresne obnove je odpravila

Ropova vlada. Mladi, ki končajo šole, zlasti višje, se izseljujejo, ker v teh krajih ne morejo pričakovati primernega zaslužka. Tolmin in drugi večji kraji, kjer je razvoj dobro zastavljen, pa so predaleč, da bi se tja vozili vsak dan na delo. To območje je bilo namreč desetletja zanemarjeno tako gospodarsko kot infrastrukturno.

Edina industrija (s področja avtoelektrike) je v recesiji in delavci tarnajo, da bodo že ta mesec ostali brez dela ...

Turizmu vseskozi obljublajo, da bo dobil izdatno podporo, a če država ne bo za nekaj let prevzela kaninskih žičnic, kot je to uspešen primer na italijanski strani, turizem ne bo mogel obstati, še manj postati razvojni vlečni konj, ki bi zaposlil brezposelne delavce. Njihove družine se bodo izselile v nekaj letih, opozarjajo najbolj prizadeti. M. M.

Obnovljen most v Logu pod Mangartom

Komisija Pravičnost in mir o finančni krizi

Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci je posredovala izjavo o odgovornem soočanju z družbenimi posledicami svetovne finančne krize. Omenjeno izjavo sta minuli ponedeljek predstavila Anton Stres in Stanka Kukar.

Kot je na tiskovni konferenci dejal celjski škof in predsednik komisije Stres, je finančna kriza posledica nespoštovanja etičnih vrednot poštenja in odgovornosti v gospodarskih poslih. Komisija zato poziva k odgovornemu soočanju z družbenimi posledicami, k politiki zaposlovanja mladih in solidarnosti do najšibkejših. Stres je pojasnil, da je komisija o tej krizi spregovorila, ker je to pomemben pojav, ki bo verjetno kar dve leti bistveno določal naše življenje. Po njegovih besedah je zato potrebno, da tega ne prenašamo samo pasivno, ampak da imamo do tega tudi svoje stališče.

Komisija Pravičnost in mir po Stresovih besedah podpira vse tiste, »ki bodo v tem času pogumni, da bodo ustvarjali, financirali, kreditirali in na ta način branili gospodarsko rast in s tem povezana delovna mesta«, in ki bodo sodelo-

Predsednik komisije Pravičnost in mir škof Anton Stres

vali pri oblikovanju sprememb na evropski in svetovni ravni ter s tem preprečili nerazumna tveganja, zlorabe in špekulacije. Kot je dejal Stres, tudi slovenska vlada konstruktivno sodeluje pri sprejemanju mednarodnih ukrepov.

Komisija poziva politične, gospodarske in finančne institucije, da predvsem s politiko zaposlovanja skrbijo za

vključevanje mladih v delo, zagotavljajo socialno varnost brezposelnih ter jih stimulirajo za dodatno izobraževanje in pridobivanje novega znanja in izkušenj. Stres je še dejal, da je za ekonomsko najbolj šibke skupine prebivalcev potrebna okrepljena solidarnost. Pri tem je posebej poudaril vlogo dobrodelnosti.

O izjavi komisije Pravičnost in mir je govorila tudi njena članica Stanka Kukar in dejala, da se komisija ni poglobila v ekonomske vzroke krize, ampak je želela poudariti »etične vidike gospodarjenja, etična načela poštenja, pravičnosti, odgovornosti, razumnega tveganja in solidarnosti« ter še zlasti odgovornost vlade in drugih institucij za to, da se regulira dogajanje na finančnih in drugih trgih. Po njenem mnenju je do krize prišlo, ker je prevladala neoliberalistična teorija, naj se država ne vmešava v gospodarstvo in da je svobodna konkurenca tista, ki najbolje ureja vse razmere na trgu. »Sedaj smo pa na točki, ko se začneja razmišljanje spreminjati. Povečuje se zahteva po vladnih intervencijah,« je dejala Kukarjeva. G. B.

Novi predsednik ZZR?

Po zamenjavi vlade se mnogi sprašujejo, kaj bodo v prihodnje delali dosedanji ministri. Nekateri med njimi se bodo najverjetneje podali v akademske vode, kjer so nekoč že bili. Nekdanji minister za javno upravo Gregor Virant, ki je v ponedeljek posle predal svoji naslednici Irmu Pavlinič Krebs, naj bi kariero nadaljeval kot predavatelj na fakulteti za upravo, kjer je nekoč že predaval, čeprav ni izključeno, da bo delal tudi na katerem od zasebnih visokošolskih zavodov. Po nekaterih podatkih pa naj bi Virant dobil tudi nove zadolžitve v civilni družbi, saj je bil, kot trdijo naši viri, nedavno izvoljen za novega predsednika sveta Zbora za republiko (ZZR). Omenjeno funkcijo je doslej opravljal nekdanji ustavni sodnik Peter Jambreč, ki velja za sivo eminenco ZZR in je doslej povezoval tudi vse javne tribune. ZZR se je v javnosti nazadnje oglasil 3. septembra letos, ko je pred volitvami podprl dosedanjo vlado pod vodstvom Janeza Janše, pričakovati pa je, da bo v novem mandatu znova dejavnejši. G. B.

Gregor Virant naj bi postal predsednik ZZR.

Samostojni poslanec

Dolgoletni poslanec SDS in župan občine Destrnik Franc Pukšič je v ponedeljek, 24. novembra, sporočil, da izstopa iz poslanske skupine SDS. Razlog za izstop naj bi bil osebne narave oz. nestrinjanje z načinom vodenja poslanske skupine. Poslansko skupino SDS vodi Jože Tanko, ki je omenjeno funkcijo opravljal že v prejšnjem mandatu, že tedaj pa naj bi bilo prišlo do konfliktov med njim in Pukšičem. Pukšič pa še naprej ostaja član SDS in pravi, da trdno verjame v vrednote SDS in jih bo s svojim poslanskim delom tudi v prihodnje uresničeval. Kot je za STA pojasnil Jože Tanko, naj bi bil povod za Pukšičev izstop dejstvo, da ga poslanska skupina SDS ni predlagala za predsednika komisije DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu, razlog za to pa je, da poslanci, ki že imajo funkcijo v poslanski skupini ali pa so župani, po odločitvi SDS ne morejo biti vodje parlamentarnih delovnih teles. Predsednik komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu je poslanec SDS Miro Petek.

Pukšič je bil v začetku prejšnjega mandata državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu, nato pa se je – domnevno zaradi sporov z zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom – vrnil v poslanske klopi. Funkcijo državnega sekretarja je nato opravljal Zoriko Pelikan. G. B.

Nezadovoljni Franc Pukšič

Velika davčna prevara v SCT?

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Hišne preiskave Kriminalistična policija je pretekli teden nadaljevala z aktivnostmi v zvezi s preiskovanjem kaznivih dejanj s področja gospodarskega kriminala in korupcije v primeru krovne družbe SCT, znane že iz akcije Čista lopata. V predkazenskem postopku, ki ga je usmerjala skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala pri vrhovnem državnem tožilstvu, je sodelovalo 109 policistov in kriminalistov, ki so na območju Ljubljane, Kopra in Kranja v gospodarskih družbah in na naslovih odgovornih oseb opravili 20 hišnih preiskav. Kriminalistična preiskava je potekala več mesecev. Na policiji so dejali, da gre za sume kaznivih dejanj s področja gospodarskega kriminala, ki se preganjajo po uradni dolžnosti. Kriminalisti so v hišnih preiskavah zasegli več različnih predmetov, predvsem obsežno poslovno dokumentacijo, ki bo rabila kot dokaz v nadaljnjem kazenskem postopku.

Utaja davka Čeprav policija ni pojasnila, koga preiskujejo, se je izvedelo, da preiskujejo nekatere posameznike in hčerinsko družbo SCT Stanovanjski inženiring. Po navedbah nekaterih medijev naj bi iskali dokaze, da je namestnik predsednika upravnega odbora SCT Aleksander Meze s štirimi sodelavci v SCT prek fiktivnih računov in nakazil v tujino ukradel osem milijonov evrov in tako izčrpaval podjetje. Drugi pa navajajo, da je glavni osumljenec predsednik uprave SCT razvpiti Ivan Zidar. Po neuradnih informacijah naj bi pet vodilnih prek navideznih računov na okoli 20 podjetij v Avstriji, Veliki Britaniji, Črni gori in Bosni posredovalo denar iz SCT. Plačevali naj bi jim storitve, ki jih nikoli niso opravili, nato pa denar v tujini dvignili in ga prinesli nazaj v Slovenijo. Ob tem dodajmo, da je Davčna uprava RS že maja letos ugotovila, da je uprava denar nakazovala v tujino. Takrat so namreč ugotovili za dve milijardi tolarjev (osem milijonov evrov) spornih svetovalnih stroškov. Meze je potrdil, da so policisti pri njem zasegli dva računalnika, ju zapečatili in vzeli njegov mobilni telefon, sam pa naj bi bil menda osumljen »nekih komunikacij«.

Ponaredki Po poročanju nekaterih naj bi šlo za dve prepleteni preiskavi. V prvi naj bi iskali dokaze o že omenjenem pranju denarja, v drugi pa naj bi kriminalisti preverjali sum domnevnega dogovarjanja med kabinetom Janeza Janše in Ivanom Zidarjem iz SCT o ustavitvi postopkov v primeru Čista lopata. Janez Janša je tovrstne namige zavrnil in pojasnil: »Nobenih takšnih komunikacij ni bilo,« in dodal, da Mladena Severja, ki naj bi bil domnevna vez med njegovim kabinetom in podjetjem SCT, sploh ne pozna. Pojasnil je, da bi bilo izjemno nenavadno, »da bi kabinet neke vlade – tudi če bi se šel takšne igre ali pa manipulacije –, to delal v uradnih dopisih«. Po njegovih besedah so bili v preteklosti že večkrat priče ponaredkov, »ki so jih poslanci nosili

Prek fiktivnih računov in nakazil v tujino naj bi iz podjetja ukradli osem milijonov evrov.

Iz kabineta predsednika vlade Janeza Janše ni bil nikoli odposlan noben dopis, s katerim bi želeli vplivati na primer Čista lopata. Kriminalisti so zato so odredili preiskavo in ugotovili, da gre za očiten ponaredek.

na poslanske klopi«. Spomnimo na ponaredek, s katerim je pred kratkim v parlamentu (v primeru Patria) mahal zdaj že nekdanji poslanec Sašo Peče. Takih ponaredkov je bil cel kup tudi v primeru Depale vasi. Janša je še pojasnil, da je bil obveščen o tem, da je bilo nekaj takšnega najdeno v času hišne preiskave ob akciji Čista lopata v začetku letošnjega leta. »Ob tem preverjanju smo tudi zahtevali, da se ugotovi, kdo je odgovoren za ponarejanje listin,« je nadaljeval Janša in opozoril, da pri tem Severjevega imena niso zasledili. »Vsi dopisi, ki gredo iz kabineta, imajo glavo kabineta predsednika vlade. Zelo enostavno je skopirati glavo dopisa na drug papir in na tisto dati novo vsebino,« je dejal Janša in dodal, da se je po tem preverjanju »stoodstotno ugotovilo, da noben dopis s takšno vsebino nikoli ni bil poslan iz naše institucije«. ■

Zamejstvo ima ministra

Pavel Ferluga

Kot je že prejšnja vlada predvidevala, je sedaj Pahorjeva udejanila ministrstvo za zamejce in Slovence po svetu.

Vse lepo in prav. V zamejstvu že pojejo slavospeve novemu ministru, brez pomislekov in brez kritičnega razmišljanja. Osebnostno, kot zamejec, se sprašujem, ali minister Žekš pozna zamejstvo poglobljeno in v kakšni meri. Ne vem, ali se je kdaj približe soočal z zamejsko problematiko v političnem, kulturnem in gospodarskem smislu. Upam, da se je, in to politično nepristransko. Upam tudi, da se zaveda največje hibe, da Slovenci v zamejstvu kljub dobri organiziranosti na kulturno-športnem in manj na gospodarskem področju nimamo skupnega političnega predstavništva. Ali se zaveda, da imamo v zamejstvu zelo medlo in skoraj povsem zanemarjeno vizijo matične države Slovenije kot lastne države, ker so bili Slovenci zunaj njenih meja ves povojni čas za Jugoslavijo tuji oz. tuji državljani in je bila narodnost podrejena ideologiji, zato niso bili navdušeni nad osamosvojitvijo Slovenije (razen častnih izjem). Podpirala jih je kvečjemu Ljubljana, pa še to strogo po ideološkem ključu in v glavnem izbranice na ekonomskem področju. Narodna zavest in identiteta ni prišla v poštev iz razumljivih razlogov internacionalistične politike titoizma in italijansko-slovenskega kominformizma. Načrtno so se naši ljudje vtapljali v italijanske (in avstrijske) leve stranke in to se dogaja še danes, kar dokazuje postopna, a vztrajna asimilacija brez učinkovitega odpora. Ali bo novi minister znal prepričati zamejske krovne organizacije Slovencev, da brez množičnega skupnega političnega predstavništva Slovencev (npr. združitev SSK in EL, ki naj bi jo podpirale vse manjšinske krovne organizacije) zunaj meja matice ne bo mogoče zajezi odkrite asimilacijske politike vladajočih tujerodcev na našem etničnem ozemlju? Ali jih bo prepričal, da morajo zahtevati vzajemnost pri manjšinskih pravicah z drugimi manjšinami v isti državi (npr. južni Tirolci) in njihovimi manjšinami v Sloveniji (npr. Italijani in Madžari)? Treba bo najti novo neideološko pot, da se bodo zamejski Slovenci zavedali nacionalne identitete in bili nanjo ponosni ter složni, česar sedaj kronično primanjkuje. Končno (to je le en primer) bi morala naša diplomacija in zunanja politika stremeti za tem, da v EU predstavi nespoštovanje obveznosti italijanske države do tega, kar je podpisala v mirovni pogodbi leta 1947 glede poučevanja slovenščine v italijanskih šolah na območjih, kjer živijo tudi Slovenci. To bi bolj zaleglo kot t. i. zaščitni zakon, ki to v resnici sploh ni (je asimilacijski).

Navedel sem le nekaj primerov v obsežni problematiki zamejstva, s katerimi bi se moral spopasti novi minister, da bo njegovo delo uspešno v našem nacionalnem interesu.

Pahor na preizkušnji

Vida Kocjan

Finančna kriza ni od včeraj, banke imajo dovolj denarja, na potezi je zdaj premier Borut Pahor.

Tržno gospodarstvo je dinamična stvar; to ni plansko gospodarstvo, kakršnega smo poznali skoraj 50 let, kjer je bilo vse natančno predvideno za desetletje naprej, temu primeren pa je bil tudi konec sistema. In ker smo že dolgo v tržnem gospodarstvu, se morajo gospodarski subjekti in družba nasploh sprotno prilagajati na nove gospodarske razmere.

V tem duhu je treba gledati tudi spremembe, kakršnim smo priče sedaj. Finančna kriza ni od včeraj, ameriški trg nepremičnin in dvomljivih vrednostnih papirjev, ki niso imeli podlage v realni vrednosti, se je namreč začel podirati že pred več kot dvema letoma, poleti 2006. Posledično je prišlo do finančne krize, ki se je v svetu pokazala že lani poleti. Svetovna finančna kriza v Sloveniji ne bi smela imeti večjih posledic in jih glede na podatke, ki prihajajo iz vrst finančnih strokovnjakov, tudi nima. Po pripovedovanju vodilne uslužbenke v eni od slovenskih bank ima banka denarja dovolj, vendar ga gospodarstvu ne smejo posojati. Zakaj, ne ve.

Zanimiva je tudi trditev enega od bančnikov, ki so v zadnjih dneh precej razpravljali o finančni krizi, izrekel pa jo je na enem od srečanj: »Banke sedijo na svoji likvidnosti.« Banke torej sedijo na denarju, hkrati pa se ga bojijo posojati, saj ne vedo, kaj jih čaka v prihodnosti. Veliko je zdaj odvisno od tega, kako bo ravnala nova vlada. Če bo še nadalje uvajala pravilne ukrepe, kot je to v dobro države in državljanov v zadnjih tednih svojega mandata delala Janševa vlada, ni bojazni, da se Slovenija ne bi izognila večjim posledicam krize, ki bi se odrazila predvsem na realnem sektorju, to je gospodarstvu.

Recesije torej v Sloveniji še ni. Ali bo tako tudi v prihodnje, je odvisno od več dejavnikov. Pojma recesija ne smemo povezovati s težavami, ki jih ima avtomobilska industrija. Tu je balon počil nekoliko prej, kot bi sicer. Vsakdo ve, da tako ni moglo iti v nedogled. Podobno je z dogajanjem na trgu vrednostnih papirjev, kjer smo bili v preteklih letih priče prenapihnjanim vrednostim delnic, zdaj ko te dobivajo realno vrednost, pa se predvsem tisti, ki so prej z njimi na hitro obogateli, držijo za glavo. Ob tem bo marsikateri podjetnik finančno krizo izrabil za priročen izgovor, za katerim bo skrtil svojo nesposobnost, če ne še kaj drugega. Zato previdno, predvsem pa brez panike.

Po Trubarju

Dr. Janko Kos

Trubarjevo leto se bliža koncu. Čas je za presojo, kaj nam je prineslo, v čem je bilo uspešno in v čem morda ne. Na prvi pogled je bila njegova dobra stran gotovo ta, da ni oživljalo hujšega kulturnega boja med katolištvom in njegovimi nasprotniki, naj se imenujejo tako ali drugače. Kdor se spozna na zgodovino tega boja, ga je lahko pričakoval.

Medtem ko so nosilci kulturnega preroda v prvi polovici 19. stoletja – Kopitar, Čop in Slomšek – sprejemali Trubarja in njegove kot temeljni vložek v slovensko kulturno tradicijo, je bil okoli leta 1900, v bojih med klerikalci in liberalci, ki so jim stali ob strani socialdemokrati, Trubar uporabljen za orodje v obračunu s Cerkvijo. V tem je bil vodilen Aškerc, v letu 1908 celo Cankar. Da se kaj takega ni ponovilo v letu 2008, gre zasluga tako katolištvu kot evangeličanstvu na Slovenskem. Prvi so priznali Trubarju številne, tudi verske zasluge, drugi se niso spuščali v obtoževanje protireformacije, kot bi si želeli levi liberalci. Nekaj malega ognja je na kulturni boj poskušal priliti nacionalizem, podedovan iz 19. stoletja, s poudarjanjem, da so protireformacijske komisije sežigale »slovenske« knjige, kot da je šlo za zoperslovenski požig. Resnica je pač ta, da je bila večina sežganih knjig nemških in da se je slovenskim godilo bolje, saj je bila Dalmatinova Biblija pripuščena v katoliško rabo, kar se z Luthrovo seveda ni zgodilo. Tem površnostim bi odpomogla natančnejša analiza narodnostnega, socialnega in kulturnega položaja v času reformacije in ob njenem zatrtju. Te analize v letu 2008 nismo dočakali. Zanj ostajajo še naprej na razpolago pomenljiva, v več pogledih zanimiva dejstva. Na primer, da so večinski nemški meščani Celovca svarili pred grozečo rekatolizacijo močno protestantskega mesta, češ da bodo izgnane luterance nadomestili priseljenci slovenskega rodu. Žal se to ni zgodilo.

Med dosežke Trubarjevega leta smemo gotovo šteti številne nove razlage verskega in teološkega mišljenja Trubarja in drugih nosilcev slovenske reformacije. Kljub temu ostaja odprto, ali je bil Trubar res vrhunski

teolog po evropski meri ali pa predvsem pragmatičen verski politik, ki se je moral prilagajati zahtevam teologov in knežjih oblasti na Württemberskem, čeprav niso bile v skladu z njegovimi mislimi. Predvsem še ni odgovora na vprašanje, od kod Trubarjeve nedvomne simpatije do cvinglijanstva, kot se kažejo v pismih Bullingerju skoraj do leta 1560. Ali je šlo za vprašanje o ev-

haristiji, ki jo je Trubar po mnenju njegovih teoloških nadzornikov razumel preveč cvinglijansko, se pravi, preveč racionalno, ne pa po Luthru, ki jo je razlagal kot dejansko navzočnost Kristusa v kruhu in vinu, s tem pa bliže katolištvu? Nagnjenje k cvinglijanstvu bi bilo v skladu s Trubarjevim razumnim dojemanjem življenja in sveta pa tudi teologije. Morda je Trubarja k cvinglijanstvu, spočetemu v meščanskem okolju Züricha, pritegovala tudi drugačna podstava te reformacije, bolj meščanska in plebejska od knežje-plemiške, ki se ji je moral prilagajati v nemških deželah, da je na Slovenskem lahko obstal. Ta naveza socialnemu izvoru in položaju slovenskih reformatorjev ni bila najprimernejša, naj so se tega zavedali ali ne. Na ta vprašanja Trubarjevo leto ni dalo pravih odgovorov.

Eden od mankov jubilejnega leta je še ta, da Trubarjevega dela, zaslug in ustanavljanja Cerkve »slovenskega jezika« nismo obravnavali primerjalno v pravem evropskem okviru. Iz tega bi se šele pokazalo, kaj je imela slovenska reformacija v sebi posebnega in kaj splošno veljavnega. V ta namen bi bila manj primerna primerjava z reformacijo na Švedskem, Danskem ali Islandiji, kjer je bila pogosto nasilna in krvava, pač pa se za primerjanje ponuja njen mirnejši

potek, podoben slovenskemu, na Finskem, v Estoniji, Latviji in Litvi. V teh je imela podobne kulturne in narodnostne učinke. Šele na tej ravni bi postala slovenska reformacija evropsko primerljiva in za Slovence razumljiva. Na ozadju »malih« reformacij baltskega kroga, ki so ustvarile začetke knjižnega jezika, slovstva in narodnosti, podobne slovenskim, se bo dalo odgovoriti tudi na vprašanje, ki sta ga pred tridesetimi leti zastavila slovenistiki Breda

Ali je Trubar ustvaril slovenski knjižni jezik iz nepopisanega lista ali pa je izšel iz ustaljenega cerkveno-liturgičnega nadnarečnega govora?

Pogorelec in Jože Koruza. Ali je Trubar ustvaril slovenski knjižni jezik iz nepopisanega lista ali pa je izšel iz ustaljenega cerkveno-liturgičnega nadnarečnega govora? Ali bi brez take tradicije sploh bilo mogoče, da je tržaški škof Bonomo mlademu Trubarju razlagal učene teološke spise, Erazmove in Kalvine, že tudi v slovenskem jeziku? **D**

Tranzicijska levica po novem obvladuje tako funkcijo predsednika republike kot vlado.

Na pragu levičarske hegemonije

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

V petek, 21. novembra, je državni zbor potrdil vlado, ki jo vodi Borut Pahor. Z nastopom nove vlade – njeni ministri so posle prevzeli tri dni pozneje – se postavlja vprašanje politične hegemonije tranzicijske levice.

Zanimivo je, da je bila Pahorjeva vlada izvoljena natanko dva meseca po volitvah tako kot pred njo Janševa. Razlika med obema premierjema pa je predvsem v tem, da se Pahor v nasprotju z Janšo ni veliko pogajal o sestavi koalicije, saj je imel to že zagotovljeno z LDS in Zaresom. Z »brezpogojnim« vstopom DeSUS v koalicijo, ki je tako dobila večino v parlamentu, pa je Slovenija dobila ideološko najbolj čisto levo vlado doslej.

Ideološka enotnost Med dosežanimi osmimi vladami v času samostojne Slovenije bi se s seda-

njo vlado po ideološki plati lahko primerjala le Bajukova, ki je bila na oblasti le pol leta in so jo sestavljale SLS(+SKD) in SDS, pogojno tudi NSi, ki je bila ustanovljena v času mandata Bajukove vlade. Vse druge vlade pa so bile programsko in ideološko raznovrstne. Prvo demokratično vlado je sestavila koalicija Demos, ki so jo sestavljali Slovenski krščanski demokrati, Socialdemokratska stranka Slovenije, Slovenska kmečka zveza, Slovenska demokratična zveza, Zeleni Slovenije in Grosovi liberalci. Idejno je bila ta vladna koalicija zelo heterogena, še zlasti če upoštevamo, da

je vladna ekipa vključevala tudi kadre iz tedanjih opozicijskih strank – naslednic družbenopolitičnih organizacij (npr. ministrica za delo Jožica Puhar ter minister za borbe in vojaške invalide Franc Godeša). Z razpadom Demosa in izvolitvijo prehodne Drnovškove vlade je na oblast prišla koalicija, ki so jo sestavljale Liberalnodemokratska stranka, Demokratska stranka (del razpadle SDZ), Zeleni, SDSS, Združena lista, Stranka demokratične prenovne in Socialistična stranka Slovenije (večji del socialistov se je kasneje skupaj z Bavčarjevimi demokrati in Zelenimi pridružil

liberalnim demokratom v novi Liberalni demokraciji Slovenije). Po volitvah leta 1992 in zmagi liberalnih demokratov je nastala koalicija liberalnih demokratov z ZL, SKD ter SDS(S). Slednja je po aferi Depala vas in razrešitvi Janeza Janše izstopila iz koalicije, koalicijo pa je še pred koncem mandata zapustila tudi ZL. Po volitvah leta 1996 je po znamenitem Puckovem prestopu v koalicijo z LDS poleg DeSUS vstopila SLS pod vodstvom Marjana Podobnika, ki pa je leta 2000 zaradi združevanja s SKD predčasno zapustila koalicijo. Tudi po volitvah leta 2000 je tedanji predsednik

oblast se postavlja vprašanje, ali bo v bližnji prihodnosti prišlo ne samo do politične, pač pa tudi do kulturne hegemonije tranzicijske levice glede na to, da ima slednja v rokah ne samo vlado in vodstvo državnega zbora, pač pa tudi predsednika državnega sveta (Blaž Kavčič, LDS) in celo predsednika države Danila Türka, ki se v zadnjem času vedno bolj nagiba na njeno stran. Zato se pojavljajo ugibanja, ali gre morda za to, da je tranzicijska levica predsedniku države izstavila račun za podporo na lanskih predsedniških volitvah. Spomnimo se, da je levi trojček v drugem krogu skupaj s predsednikom DeSUS Karlom Erjavcem enotno podprl Danila Türka, ki je nato zmagal z veliko večino. Zdaj je tako rekoč celoten državni vrh v rokah tranzicijske levice, k temu pa lahko dodamo še komisijo za preprečevanje korupcije, ki jo vodi Drago Kos, informacijsko pooblaščenko Natašo Pirc Musar in pogojno tudi varuhinjo človekovih pravic Zdenko Čebašek Travnik. Postavlja se seveda tudi vprašanje, koliko časa bosta na svojem položaju ostala direktor urada za varstvo konkurence Jani Soršak in direktor agencije za trg vrednostnih papirjev Damjan Žugelj, ki sta se zaradi ukrepov proti koncentraciji kapitala v zadnjih mesecih znašla na udaru medijev. Glede na dosedanje izkušnje je zelo verjetno, da bo nova vlada na omenjeni funkciji imenovala človeka, ki bosta predvsem »spala« in tako dopuščala nenadzorovano koncentracijo

Simbolična predaja poslov med Janezom Janšo in Borutom Pahorjem

ni uspelo postati minister za kulturo, kar je nekoč že bil, zato pa je postal državni sekretar za stike z nevladnimi organizacijami v kabinetu predsednika vlade. Na ministrstvu za kulturo bo novi državni sekretar Stojan Pelko, ki sodi v krog »filmarmarjev« (zanimivo, da ti niso navdušeni nad novo ministrico za kulturo), sicer pa je strokovnjak za oglaševanje in je doslej v predvolilni kampanji pomagal LDS. Na ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, ki ga vodi predsednik Zaresa Gregor Golobič, bo novi državni sekretar Jozsef Györköös, pred-

sednik podravskega Zaresa in vodja Zaresovega programskega odbora za informacijsko družbo. Podpredsednik Zaresa in vodja programskega odbora za varnost in svoboščine v omenjeni stranki Branko Lobnikar, nesojeni minister za notranje zadeve, pa bo državni sekretar na ministrstvu za javno upravo. Med Zaresovi kadri velja omeniti še Darjo Radič, ki bo državna sekretarka na ministrstvu za gospodarstvo, v Zaresu pa je predsednica programskega odbora za gospodarstvo in podjetništvo. Med državnimi sekretarji je še nekaj ▶

LDS Janez Drnovšek nadaljeval s sestavljanjem širokih, »dolomit-skih« koalicij. V njegovo vlado so znova vstopile SLS (tedaj že združena s SKD), ZL in DeSUS, poleg tega je Drnovšek sklenil poseben sporazum o sodelovanju s Stranko mladih Slovenije. Kasneje je Drnovškov naslednik Anton Rop iz koalicije izgnal SLS zaradi pod-

Z nastopom Pahorjeve vlade je Slovenija dobila ideološko enobarvno koalicijo.

pore referendumu o izbrisanih in interpelaciji proti ministru za notranje zadeve Radu Bohincu. Tudi po volitvah leta 2004, ko je zmagala Janševa SDS, ni prišlo do ideološko čiste vladne koalicije, saj pomladni trojček (SDS, NSi, SLS) ni imel večine, zato je bila v koalicijo povabljen DeSUS, ki sicer sodi v tranzicijsko levico.

Prevlada tranzicijske levice S prihodom povsem leve vlade na

kapitala. Da nova vlada ničesar ne prepušča naključju, je mogoče opaziti tudi pri novoimenovanih državnih sekretarjih, med katerimi so številni strankarski funkcionarji, na primer podpredsednik LDS Slavko Zihlerl, ki je bil na sobotni konstitutivni seji Pahorjeve vlade imenovan za državnega sekretarja na ministrstvu za zdravje. Še bolj je politično izpostavljen nekdanji poslanec LDS Jožef Školč, ki mu

Možnost popolne prevlade levice ni izključena

O tem, ali prihod nove vlade pomeni tudi politično in kulturno hegemonijo tranzicijske levice, smo vprašali sociologa dr. Mateja Makaroviča, predavatelja na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Makarovič meni, da ta možnost ni izključena, vendar tudi ni neizogibna. »Dejstvo je, da ima politična opcija, ki je prevzela oblast, široko socialno omrežje v mnogih segmentih civilne družbe: v raznih nevladnih organizacijah, združenjih, medijih, visokošolskih institucijah in podobno. To samo po sebi ni problem, vendar pod pogojem, da ob tem obstajajo tudi organizacije, skupine in institucije, ki so drugačne in niso strogo vezane na nazorsko-interesni okvir tako imenovane levice. Če pa bodo pod novo oblastjo tiste institucije, ki ne sodijo v nazorsko-interesni okvir te oblasti, ovirane, medijsko ignorirane ali diskreditirane, bo to napad na pluralnost civilne družbe in zato seveda znak za alarm. Za zdaj je za sodbe še prezgodaj, vsekakor pa je to področje, na katerega velja biti zelo pozoren,« meni dr. Makarovič.

Sociolog in politični analitik dr. Matej Makarovič

V čigave roke želi ministrica za kulturo Majda Širca »poriniti« nacionalno RTV?

Vodja nacionalistov Zmagoslav Jelinčič je znova zaostрил proticerkveno retoriko.

► kadrov iz Ropove vlade, in sicer Helena Kamnar, ki se vrača na ministrstvo za finance, in Alenka Kovšca, ki je bila nekdanj državna sekretarka na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (pod ministrom Vladom Dimovskim iz SD), sedaj pa bo desna roka ministra za šolstvo in šport Igorja Lukšiča, ravno tako člana SD. Generalni sekretar vlade je po pričakovanju postal nekdanji poslanec SD (in pred tem LDS) Milan M. Cvikel.

Cerkev na udaru Postavlja se tudi vprašanje, na kakšen način bo tranzicijska levica v novem mandatu pristopala do civilne družbe. Že dejstvo, da bo za stike med vlado in nevladnimi organizacijami v novem mandatu skrbel nekdanji poslanec LDS Jožef Školč, pove veliko. Očitno se znova obeta obdobje, ko bodo imeli prednost tisti segmenti civilne družbe, ki se nazorsko ujemajo z novo oblastjo. Znano je tudi, da je nova ministrica za kulturo

Majda Širca v minulem mandatu kot poslanka poudarjala nujnost sprememb zakona o RTV, češ da je treba nacionalno RTV vrniti civilni družbi, kar naj bi bila prioriteta celotne Pahorjeve vlade ne glede na to, da je Pahor še nedavno obljubljal ureditev RTV Slovenija po zgledu BBC, kar pa je bliže sedanji ureditvi kot pa tisti pred uveljavitvijo zakona o RTV. Temeljni pomislek o »vrnitvi RTV civilni družbi« je v tem, da so mnoge t. i. reprezentativne civilnodružbene organizacije še vedno pod nadzorom političnih kadrov. Tako na primer Olimpijski komite Slovenije še vedno vodi nekdanji predsednik ZLSD Janez Kocijančič, ki je bil do uveljavitve novega zakona o RTV predsednik sveta RTV Slovenija.

Drugi pomislek pa je napovedano vnovično definiranje odnosa med verskimi skupnostmi in državo, kar je vsekakor napoved »tršega« pristopa do Katoliške cerkve. Posebno pozornost vzbu-

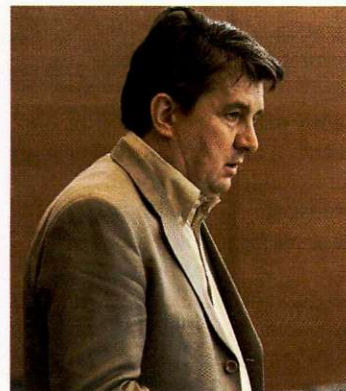
ja načelno zavzemanje za »enakost« verskih skupnosti, kar je v resnici precejšnja kontradikcija, saj se lahko govori le o enakovrednosti verskih skupnosti, ne pa o enakosti, kajti skupnosti so med seboj različne. Da je Slovenija glede odnosa do Cerkve očitno na pragu nove dobe, dokazuje tudi ovadba tednika Mladina proti nekdanjemu ministru za kulturo Vasku Simonitiju zaradi domnevnega oškodovanja državnega premoženja, ker je omogočil vrnitev nepremičnin na Blejskem otoku Katoliški cerkvi. Zanimivo je, da je proticerkveno retoriko po štirih letih znova obudil tudi vodja nacionalistov Zmagoslav Jelinčič, čeprav poznavalci menijo, da je ta pri njem predvsem taktične narave, povezana naj bi bila s pobiranjem glasov tranzicijski levici. Po mnenju nekaterih bi prav Cerkev lahko postala najbolj moteč element ne samo politične, ampak tudi kulturne hegemonije tranzicijske levice – morda celo bolj kot kulturniško-intelektualni krog Nove revije. Zato nas v novem mandatu ne sme presenetiti, če bo Cerkev postala priročna tarča različnih »administrativnih ukrepov«, med katerimi se vse glasneje omenja tudi odprava financiranja zasebnih (večinoma katoliških) gimnazij. ■

Türkovo sporno kadrovanje

Med zadnjimi dogodki, povezanimi s predsednikom države Danilom Türkom, izstopa njegova zavrnitev nekaterih kandidatov za veleposlanike, in sicer v Avstriji, Nemčiji, ZDA, Ukrajini, Rusiji in Iranu. Po navedbah predsednikovega urada nekateri kandidati ne izpolnjujejo zakonskih pogojev, nimajo dovolj strokovnih izkušenj ali pa »s svojim ravnanjem niso izkazali kvalitet, ki jih veleposlanik mora imeti«. Slednje bi se lahko nanašalo predvsem na nekdanjega zunanjega ministra Dimitrija Rupla, ki je kandidiral za veleposlanika na Dunaju. Med zavrjenimi kandidati je tudi dolgoletni diplomat in nekdanji direktor Sove Matjaž Šinkovec, ki je kandidiral za veleposlaniško mesto v ZDA. Glede na tradicijo, da sme predsednik države odreči svoj podpis samo iz zares tehtnih razlogov (proceduralne napake in nezakonitosti), se postavlja vprašanje, ali zadnji zaplet kaže na to, da si predsednik države prisvaja pristojnost za imenovanje veleposlanikov in postaja celo glavni kreator slovenske zunanje politike, čeprav je zanjo odgovorna predvsem vlada oz. zunanje ministrstvo.

Predsednik države Danilo Türk

Nekdanji poslanec LDS Jožef Školč bo odslej skrbel za stike med vlado in nevladnimi organizacijami.

Sedem članov vlade ni strankarsko vezanih, pet jih je članov SD, štiri Zaresa, dva LDS in eden DeSUS.

Lojalnost pred strokovnostjo

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Poslanke in poslanci so dva meseca po parlamentarnih volitvah s 56 glasovi za in 30 proti potrdili 18 ministrice in ministrov, ki bodo sestavljali vladno ekipo premierja Boruta Pahorja, deveto slovensko vlado po osamosvojitvi.

Premier Borut Pahor je pri sestavljanju svojega »sanjskega moštva« ves čas poudarjal, da daje prednost znanju in izkušeni pred politiko in ideologijo, a ga je takrat še kandidat za ministra Gregor Golobič (Zares) na zaslišanju pred odborom DZ za visoko šolstvo, znanost in tehnološki razvoj postavil na realna tla, ko je dejal, da je sam politik in ne ekspert za imenovano področje in da zato ne nastopa kot »posestnik nekaj izgotovljenih rešitev«. Skrb zbujajoče je mogoče tudi to, da ima danes že minister Golobič »več vprašanj kot odgovorov«, kot je na predstavitvi še dejal in pojasnil, da »minister kot politična figura ne skrbi neposredno – posredno pa v zelo skrajni obliki – za pedagoške ali znanstvene vidike dela strokovnjakov, pač pa skrbi za uveljavljanje

javnega interesa na teh področjih«. Ali želi Golobič, ki mu nekateri očitajo prav nestrokovnost zaradi pozno končanega dodiplomskega študija filozofije, res izpolniti zavezo iz koalicijskega sporazuma, da se poveča državni delež vlaganj v znanost, raziskave in razvoj »za najmanj 0,1 do 0,3 odstotne točke bruto domačega proizvoda letno glede na odhodke v letu 2008«, pa bo mogoče kmalu preveriti.

Zares strankarski ministri Glede na prej omenjene Pahorjeve prioritete je zanimivo tudi to, da stranki Zares in LDS nimata nestranskih ministrov, ampak nasprotno najbolj prepoznavne člane strank. Da stranko Zares – nova politika vodi filozof, se vidi tudi v izbiri ministrov, ki niso prav nič »nova politika«. Vsi njihovi ministri so

nekdanji člani stranke LDS, tako Gregor Golobič kot Irma Pavlinič Krebs, ki je kot nova ministrica za javno upravo že prevzela posele od Gregorja Viranta. Diplomirana pravnica Pavlinič Krebsova, ki je bila v mandatu 2000–2004 poslanka LDS in podpredsednica državnega zbora, se bo poleg nadaljevanja nekaterih že v prejšnjem mandatu zastavljenih ciljev, kot so denimo odprta in transparentna javna uprava kot učinkovit servis za državljanke in podjetja ali pa odprava administrativnih ovir in krepitev e-uprave, zavzela za spremembe volilne zakonodaje, ki naj bi sledile ustavnemu določilu, da se volivkam in volivcem omogoči tak volilni sistem, da bodo imeli odločilen vpliv na izbiro poslanca ali poslanke.

Stari politični obraz imamo tudi na ministrstvu za gospodarstvo.

Izredni profesor na ljubljanski ekonomski fakulteti Matej Lahovnik, od leta 2004 poslanec v državnem zboru, sprva kot poslanec LDS, od začetka lanskega leta pa stranke Zares, je ta resor vodil že del leta 2004, ko je bil imenovan v vlado Antona Ropa, kjer je zamenjal Teo Petrin. Lahovnik predlaga razbremenitev gospodarstva v obliki znižanja prispevkov za socialno varnost za pet odstotnih točk, kar bi po njegovih izračunih za delodajalce pomenilo približno 650 milijonov evrov prihranka. Kot ključno usmeritev gospodarske politike v prihodnjem obdobju pa je izpostavil spodbujanje odprtega trga in konkurence s poudarkom na spodbujanju najpomembnejših dejavnikov konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Lahovnik si bo prizadeval tudi za stabilnost ►

Za nekatere sporna ministrica Majda Širca (Zares) in minister Aleš Zalar (LDS)

Ljubica Jelušič in Karl Erjavec pri predaji posla na obrambnem ministrstvu

► preskrbe z električno energijo, zato sta drugi blok krške nuklearke in šesti blok šoštanjske termoelektrane po njegovo potrebna.

Iz kvote Zaresa bo ministrstvo za kulturo kljub opozorilom SDS o neprimernosti kandidatke vodila Majda Širca Ravnikar, ki prav tako ni novo politično ime. Nekoč poslanka LDS je že opravljala delo državne sekretarke na omenjenem ministrstvu, v Pahorjevi vladi pa bo večino svojega dela posvetila spremembam na medijskem področju. Opozicija je poleg očitkov glede njenih ideoloških razdvajanj izrazila tudi pomisleke o njeni kredibilnosti. Tako so izpostavili eno od poročil komisije za preprečevanje korupcije, ko je ta jeseni leta 2006 ugotovila, da kinoteka ne bi smela prek javnih naročil poslovati z družbo Ravnikar-Potokar, katere družbenik s poslovnim deležem preko 20 odstotkov je družinski član Širčeve, ki je bila članica sveta javnega zavoda. Po njihovem mnenju bi se s potrditvijo Širčeve za ministrico koruptivno dejanje nagradilo s politično funkcijo.

Prav tako sporna je bila za opozicijo kandidatura Aleša Zalarja za pravosodnega ministra, predsednika mestnega odbora LDS Ljubljana, ki je med drugim pozival sodnike k bojkotu reševanja civilnopравниh sporov, v katerih je edina tožeča stranka država. Minister Zalar, ki je že prejel posledice od sedanjega ministra za pravosodje Lovra Šturma, se bo zavzemal za spremembo kazenskega postopka, krepitev

vloge sodnega sveta v postopku imenovanja predsednikov sodišč, uvedbo obveznega praktičnega usposabljanja kandidatov za tožilce in sodnike ter uvedbo financiranja sodišč po rezultatih. Zalar zagovarja tudi reformo ustavnega sodišča za njegovo razbremenitev.

Za nekatere je sporno tudi imenovanje predsednice LDS Katarine Kresal na mesto ministrice za notranje zadeve zaradi pomanjkanja tako strokovnih kompetenc kot tudi političnih izkušenj. Njena prioriteta bo v prvi vrsti izdajanje odločb izbrisanim, čemur pa so opozicijski poslanci nasprotovali. Nekateri ji očitajo tudi to, da je življenska sopotnica odvetnika Mira Senice, kar bi jo lahko »oviralo« pri njenem delu. Njenim napovedim pa po besedah opozicije manjka konkretnih rešitev in predlogov, saj so vse bolj na ravni zavzemanja in iskanja rešitev. Kresalova je med cilji boja zoper gospodarski in finančni kriminal izpostavila specializacijo organov pregona in njihovo izobraževanje z dostopom do specialističnih znanj. Po njenih besedah bo pripravljen tudi elaborat, ki bo preučil možnosti uvedbe finančne policije. Kot je poudarila, pa reforma ne sme porušiti postopkov, ki že tečejo.

(Ne)strankarski ministri SD Socialni demokrati (SD) so se v vladnih željah še najbolj »samoomejevali«, saj sta poleg predsednika Boruta Pahorja v vladi samo dva ministra, ki sta prepoznavna člana SD, in sicer podpredsednik stran-

ke Igor Lukšič ter Patrik Vlačič. Franci Križanič in Borut Miklavčič sta samo »navadna« člana, pet ministrov iz kvote SD pa je nestrankarskih, a kljub temu bolj ali manj ideološko povezanih.

Novi minister za šolstvo in šport Igor Lukšič verjame v javno šolstvo, ki je po njegovo edino lahko pravično v smislu zagotavljanja dostopnosti. Osebo namreč ni nagnjen k temu, da »bi iz javnih sredstev stimulirali dodatno nastajanje novih šol«, saj pluralizma ne razume kot obstoja več najrazličnejših šol, pač pa se mora pluralizem »dogajati v vsaki od šol«.

Patrik Vlačič, ki od ponedeljka tudi formalno vodi ministrstvo za promet, obljublja, da vinjetnega sistema cestninjenja ne namerava odpraviti, čeprav ta po njegovem mnenju ogroža nacionalni program. Poudarja pa, da so za slovensko gospodarstvo investicije v infrastrukturo v času krize ključnega pomena, zato se bo zavzel, da Slovenija postane

logistična platforma za srednjo in jugovzhodno Evropo.

Za nekatere najbolj občutljiv resor ministrstva za finance je prevzel doktor ekonomije Franci Križanič, od leta 2006 član strateškega sveta za gospodarski razvoj pri predsedniku vlade, ki je med ukrepi zoper finančno krizo predlagal razvojni preobrat, s katerim naj bi zagotovil povečanje konkurenčnosti in izvoza, verjetno pa bo treba spodbuditi tudi nekatere infrastrukturne projekte. Z optimistično izjavo, da se bo do konca mandata minimalna plača podvojila s 500 na 1000 evrov, pa se je po mnenju nekaterih finančnikov prenaglil.

Aktualni predsednik Rdečega križa Borut Miklavčič in novi minister za zdravje je svojo politično pot začel še v času SFRJ, ko je bil predsednik republiškega komiteja za zdravstvo in socialo. Tokratne prioritete zdravstvenega ministra pa so med drugim zavzemanje za boljši menedžment v zdravstvu kot tudi razširitev obveznosti plačevanja prispevkov v zdravstveno blagajno na druge prejemke, kot so sejnine, podjemne pogodbe in avtorski honorarji.

Potem ko je med letoma 1992 in 2000 v dveh vladah Janeza Drnovška opravljal naloge finančnega ministra, se je Mitja Gaspari kot minister brez listnice za razvoj in evropske zadeve vrnil na mesto

Gregor Golobič (Zares) je politik in ne strokovnjak.

Gospodarski minister Matej Lahovnik je posle prevzel od Andreja Vizjaka.

Igor Lukšič in Patrik Vlačič, najbolj prepoznavna člana SD v Pahorjevi vladi

ministra. Gaspari bo tako najbolj izkušen član ministrske ekipe Boruta Pahorja. Za glavno nalogo v prihodnjem mandatu si je zastavil krepitev razvoja države, koordinacije evropskih zadev in črpanja sredstev EU. Na mesto zunanjega ministra je bil na predlog SD ime-

novan Samuel Žbogar, zadnja štiri leta veleposlanik v ZDA. Žbogar, ki je že prevzel posle od svojega predhodnika Dimitrija Rupla, vidi slovensko zunanjo politiko kot področje sodelovanja med DZ, vlado in predsednikom republike pa tudi koalicije in opozicije. Med predno-

stnimi nalogami je izpostavil nadaljevanje odličnih odnosov s sosednjimi državami, rešitev vprašanj s Hrvaško, oblikovanje vloge povezovalke držav Zahodnega Balkana in aktivno udeležbo Slovenije pri oblikovanju politike EU.

Prav tako ni nov politični obraz minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Milan Pogačnik, dolgoletni dekan Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani, ki je izkušnje z vodenjem kmetijskega resorja nabiral že v vladi Antona Ropa. Pogačnik med drugim poudarja pomen povezanosti kmetijstva na vseh področjih oziroma dialoga s kmetijskimi organizacijami in stroko.

V kvoto ministrov SD spada tudi minister brez listnice Boštjan Žekš, pristojen za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Nekdanji predsednik SAZU in redni profesor za biofiziko na medicinski fakulteti, znanstveni svetnik v odseku za teoretično fiziko Instituta Jožef Stefan in predstojnik Univerze v Novi Gorici je edini ministrski kandidat, ki je pred pristojnim parlamentarnim telesom za svojo predstavitev dobil soglasno podporo. Toda kljub priljubljenosti imajo nekateri pomisleke glede nastavitve na omenjeni položaj (gl. okvir).

Nova ministrica za obrambo Ljubica Jelušič, prav tako s podporo SD, je posle prevzela od dosedanjega obrambnega ministra Karla Erjavca. Jelušičeva je mnenja, da so osemkolesniki najbrž tisto, kar bomo prej ali slej »moralo dobiti«.

Kot je še dejala, si bo prizadevala, da ne bi prišlo do situacije, ko bi bilo življenje vojakov ogroženo zaradi njihove neustrezne opreme. Med drugim je napovedala »racionalizacijo« upravnega dela na ministrstvu za obrambo, saj bo sredstva v BDP za vojsko zmanjšala na 1,5 odstotka.

(Ne)DeSUS-ovi ministri Kot pravijo nekateri politični analitiki, je izmed ministrov DeSUS edini strankarsko opredeljen njen predsednik Karl Erjavec, ki so mu v novi vladi namenili resor okolja in prostora, ne pa obrambe, kot si je na začetku pogajanj želel. Erjavec je v svoji predstavitvi izpostavil uveljavljanje zastavljenih direktiv EU ter iskanje ravnotežja med varstvom okolja in gospodarskim razvojem.

Novega ministra za delo, družino in socialne zadeve Ivana Svetlika je vladajoča SD nekako »posodila« stranki DeSUS, saj je bil Svetlik konec avgusta predstavljen pod okriljem alternativne vlade SD. Sicer pa je Svetlik med prioritetaми in cilji ministrstva v prihodnjem mandatu med drugim izpostavil povečanje stopnje zaposlenosti, aktivno politiko zaposlovanja in spremembe pokojninskega sistema. Tudi nova ministrica brez resorja, odgovorna za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, Zlata Ploštajner ni članica DeSUS. Zanj so pokrajine nujno potrebne, ker bi olajšale decentralizacijo države, ki je pri takšni raznolikosti občin, kot je v Sloveniji, velikokrat otežena. ■

Pomisli o ministru Žekšu

Prof. dr. Aleš Iglič s Fakultete za elektrotehniko in prof. dr. Veronika Kralj-Iglič z Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani sta na uredništvo poslala pismo, v katerem opisujeta svoje pomisleke glede »nastavitve prof. dr. Boštjana Žekša za ministra brez listnice«. Mnenja sta, da »na podlagi dolgoletnih izkušenj«, ki jih imata v zvezi z Žekševim dosedanjim delom na področju znanosti in visokega šolstva, le-to »ni temeljilo na etično neoporečnih načelih ter ni bilo usmerjeno v zagotavljanje enakih možnosti za vse, ki želijo prispevati k razvoju RS«. Izpostavljata predvsem »sum na kršenje zakonov in pravil, manipuliranje z merili kvalitete ter toleriranje konflikta interesov in nenačelnosti pri izkazovanju pripadnosti«, po njuno »z namenom ohranjanja in zagotavljanja privilegijev za izbrance«. Zato Žekš kot član vlade med drugim »ne bi mogel tvorno prispevati k reformam zakonodaje na področjih visokega šolstva in znanosti«, kot obljublja Pahorjeva vlada. Profesorja sta v pismu še zapisala, »da je nestrinjanje z načeli prof. Žekša tudi privedlo do sodnega postopka, ki pravkar poteka na Delovnem sodišču v Ljubljani«, v pismu pa omenjata tudi sum, ki se je pojavil ob ugotavljanju zakonitosti postopka zaposlitve na dveh fakultetah hkrati, »da je prof. Žekš v preteklih letih kršil zakon in prejemal plačilo iz proračunskih sredstev RS za pedagoško delo, ki je bilo prijavljeno na MVŠZT, ki ga pa dejansko ni opravil«. Pismu je priložena tudi fotokopija dokumenta MVŠZT o opravljenem delu prof. Žekša na medicinski fakulteti.

Minister Boštjan Žekš

Refleksija o svobodi besede

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček

Inštitut Nove revije – zavod za humanistiko je v sodelovanju z Znanstvenoraziskovalnim središčem Univerze na Primorskem v prostorih Slovenske matice pripravil posvet z naslovom »Svoboda besede – odpiranje prostora«.

Posvet se je začel s predstavitvijo zbornika »Obrazi Evrope«, ki ga je v okviru leta medkulturnega dialoga izdal Inštitut Nove revije, predstavila pa sta ga dr. Dean Komel in Mira Miladinović Zalaznik. Posvet je imel dva dela.

Beseda in mediji Prvi del posveta, ki ga je moderiral dr. Dean Komel, se je začel z nastopom publicistke Alenke Puhar, ki je svobodo besede opisala skozi optiko šestdesetletnice splošne deklaracije o človekovih pravicah in njeno razmerje s tedanjo jugoslovansko totalitarno državo. Jugoslovanska komunistična oblast je omenjeno deklaracijo obravnavala kot »fašistično« in predvsem nepotrebno, saj naj bi jugoslovanska zakonodaja že tako ali tako ščitila pred

izkoriščanjem človeka po človeku. Razpravo o svobodi besede sta nadaljevali dr. Sandra Bašič Hrvatina in dr. Neda Pagon, in sicer v povezavi z mediji. Kot je v svojem nastopu dejala Bašič Hrvatina, v javnosti skoraj ni mogoče najti razprav o razmerju med mediji in politiko oz. oblastjo. Vprašala se je tudi, čigave interese naj bi varovali mediji. Po njenem prepričanju imajo mediji moč, da omogočajo komunikacijo, zagotavljajo enakopraven dostop vsem ter delujejo v interesu vse javnosti in vsakega državljana, ki želi v javnost posre-

dovati svoje sporočilo. Dr. Neda Pagon pa je v svojem nastopu kritizirala odnos medijev do znanosti in izrazila mnenje, da v zadnjem času ni več mogoče zaslediti recenzije kot novinarske zvrsti. Posebno pozornost je namenila tabloidom. Po njenih besedah tabloide vedno spremlja moralna panika, poleg tega se obnašajo preganjavično in imajo zelo malo zaupanja v posameznika. Profesor moralne teologije na teološki fakulteti dr. Ivan Štuhec, ki je nastopil za dr. Pagonovo, je problematiziral odnos do svobode besede verovanja. V svo-

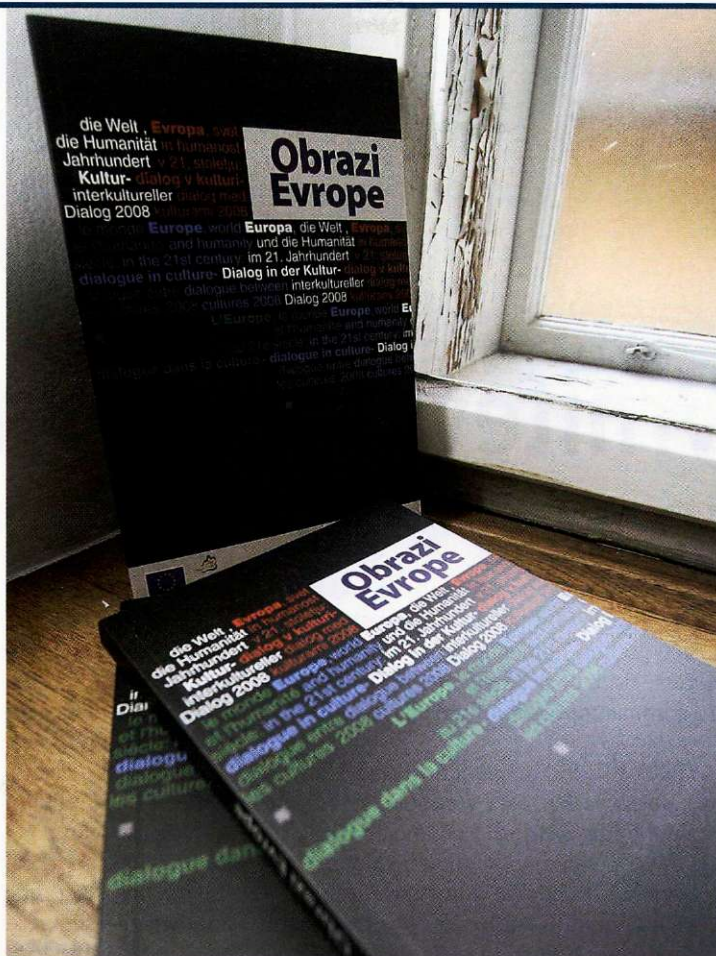
jem nastopu se je vprašal, kje sploh smo glede medkulturnega dialoga ter dialoga med religijami. Če ne živimo v sproščenem okolju, potem težko govorimo o svobodi besede, je menil Štuhec. Po njegovem prepričanju svoboda besede verovanja še vedno nima svobodnega dostopa v javnost, kar spominja na čase oblasti nad človekovim duhom. Beseda vere presega javno mnenje in sociologijo religije, slednja pa neprestano postavlja vero v kontekst politike in ideologije, s tem pa tudi v kulturni boj. Štuhec je tudi spomnil, da je nedavno sprejeti zakon o verski svobodi dobil veliko podporo med verskimi skupnostmi, politikom, ki so sedaj na oblasti, pa to ni sveto, zato poskušajo redefinirati odnos države do vere. Ob tem je Štuhec opozoril tudi na to, da religija spada k humanistiki,

Če ne živimo v sproščenem okolju, težko govorimo o svobodi besede, meni dr. Ivan Štuhec.

ne pa k družboslovju. Za njim je nastopil njegov kolega s teološke fakultete dr. Janez Juhant, ki meni, da si je treba prizadevati zoper zlorabo in spreobračanje besede. Pri nas se nekatere trditve, ki nimajo podlage v resničnosti, obravnavajo kot resnično, kar je problem zlasti v medijih. Dialog pa je mogoč le na podlagi jasnih izhodišč.

Zunanja in notranja svoboda V drugem delu posveta – moderiral ga je dr. Darko Darovec z Univerze na Primorskem – je nastopilo kar deset predavateljev. Akademik dr. Janko Kos je izpostavil pojem svobode ter razlikovanje med notranjo in zunanjo svobodo. Po njegovem mnenju je zunanja svoboda (svoboda mnenja, izražanja ...) postala ena temeljnih svobod, vendar ima tudi svoje meje – tako je antisemitizem prepovedan, prepovedan je tudi sovražni govor itd. Drugi problem pa je notranja svoboda. Dr. Kos se je vprašal, kaj dejansko ogroža notranjo svobodo, ter pri tem omenil problem ideologije. V poeziji je mogoče pojem ideologije preseči, pri tem pa je kot zgled omenil Balantičevo filozofijo, ki je primer čiste in ne ideološke poezije. Ideologije so imele nekdanj velik pomen, na primer nacionalizem pri Slovencih. Vendar je treba takšne ideologije preseči in jih zavreči (npr. pri zgodovinski znanosti). Dr. Kos se je tudi vprašal, ali obstaja novinarstvo na najvišjem nivoju in ali ga je mogoče definirati. Po njegovem mnenju je novinarstvo nekje med literaturo in znanostjo. Vloga ideologije v novinarstvu je majhna, kadar gre za čisto poročilo. Ko pa začne novinar iz dogodka ustvarjati zgodbo, ki je interpretacija tega dogodka, lahko nastane problem.

Klasični filolog dr. Branko Senegačnik je v svojem nastopu izrazil prepričanje, da govorjenje o etiki brez poglobitve v človeško pomeni funkcionalistično pojmovanje etike. Komunizem se je razglašal za znanstveno mišljenje, a ni mogel delovati brez morale, ker je bil sam po sebi projekt z moralno podporo množic. Komunistična družba ni mogla biti odprt prostor, ker je bila njena morala znanstvena. Prostor je tedaj zapirala umetno izdelana podoba človeka, obče je požrlo posebno. Liberalna demo-

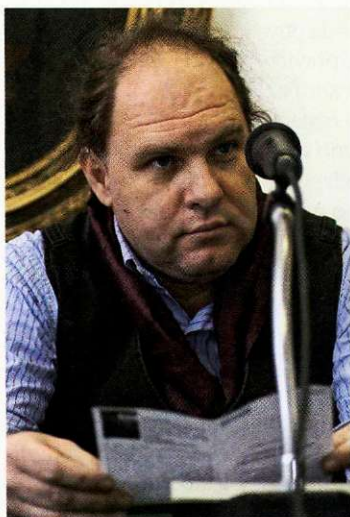

V uvodu posveta je bil predstavljen tudi zbornik »Obrazi Evrope«.

kracija kot koncept političnega sistema je politična ustreznica tehniki obvladavanja življenjskih praks ter znanstvenega mišljenja. Kot je še dejal dr. Senegačnik, je vse bistveno mogoče obvladati tako, da se izključi človekova individualna celota. V okviru drugega sklopa je moderator dr. Darovec prebral pisni prispevek, ki ga je za posvet pripravil Krištof Jacek Kozak. Po Kozakovem mnenju dandanes prevladuje nostalgija po časih, ko je beseda še kaj veljala. Dandanes

nekako velja: Vse je dovoljeno, nič ni resnično. V gledališču se je problem besede zaostрил zaradi relacije med vizualnim užitek in besedo, saj prevladujejo predvsem imaginacija in telesni gibi. Oder postane prostor vizualne dramaturgije za ceno zmanjševanja mimetičnega, dramatičnega elementa. Beseda je tako dobila dvojni udarec, in sicer umanjkanje etične usmeritve kot tudi razvodenelost v igri. Dandanes se postavlja vprašanje, ali beseda sploh še spreminja svet. Nekdanj so namreč zaradi gledaliških iger zapirali ljudi.

Rehabilitacija besede V nadaljevanju posveta sta nastopili dekanica Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem dr. Vesna Mikulič, profesorica primerjalne književnosti na ljubljanski filozofski fakulteti dr. Vanesa Matajč in mladi raziskovalec na Inštitutu Nove revije Andrej Božič, ki meni, da je svoboda besede v tem, da odpira vmesni prostor dialoga.

Direktor Inštituta Nove revije – zavoda za humanistiko dr. Dean Komel

Član uredniškega odbora Nove revije, prevajalec in publicist Aleš Maver je izpostavil problematiko »poplave besed« in dejstvo, da obstajata dva svetova: poleg zahodne družbe, ki jo obremenjuje inflacija in poplava besed, še svet zaprtih družb, od koder ne dobivamo pravih informacij o dogajanju. Po Mavrovem mnenju se je treba zavedati prepada med poplavo besed v obeh svetovih. Arhitekt Janko Rožič je govoril o povezavi med svobodo besede in prostostjo prostora. Vsi se ukvarjamo z okni, s katerimi se ne da prezačiti prostora. Razlika med vrati in okni je namreč ta, da lahko skozi okno samo gledamo, skozi vrata pa lahko vstopimo oz. izstopimo. Esejist in univerzitetni profesor filozofije dr. Edvard Kovač je v svojem nastopu največ pozornosti namenil rehabilitaciji besede in njenega dostojanstva. Pri tem je izpostavil tri vprašanja, in sicer o sami svobodi, za katero besedo gre in kako jo participirati. Na zadnje vprašanje dr. Kovač odgovarja s tremi principi: z načelom korelacije (so-odnos), priznanjem lastnih meja in dopuščanjem, da v nas vdre neki drug diskurz.

Posvet je sklenil nekdanji urednik Nove revije, pesnik in esejist Niko Grafenauer. Po njegovem prepričanju je avtentična komunikacija, ki je bitnega značaja. Jezik živali je nekaj drugega kot jezik ljudi, in sicer zaradi znakov, ki niso trdno določeni kot pri živalih, ampak so spremenljivi. V istem jeziku enaki obrazi označujejo nekaj različnega. Jezik ni le eno od sredstev, ni samo pripomoček poleg znaka in orodja. Bistvo orodja je, da obvladujemo njegovo uporabo, to pa ne velja za uporabo besed. Orodje namreč lahko odložimo po uporabi. Ideologija je neke vrste pripomoček za uresničevanje volje do moči – to pa je nasilje nad jezikom. Kot je še dejal, mediji nimajo lastnega jezika. Grafenauer je omenil tudi edino ohranjeno Jenkovo pesem v nemščini z naslovom »Spricht nicht« oz. »Nikar besed«. Prva kitica ni samo oznaka slepilne oblike besede orodja za ljubezenski odnos, ampak ima širši pomen. Jezik je namreč po svoji družbeni in kulturni vlogi polinomičen. Njegove rabe so zelo različne govorice. Vendar pa jezik ni pred človekom, je sklenil Grafenauer. ■

Slovenski politični prostor je skozi vso zgodovino razpet med dvema različnima in na prvi pogled nasprotujočima si principoma. Na eni strani smo imeli ves čas opraviti z globokimi nazorskimi delitvami, ki so generirale nezaupanje ali celo sovraštvo med političnimi igralci; na drugi pa so se stalno pojavljale težnje po povezovanju, običajno v obliki nazorskega poenotenja, se pravi pristajanja na skupne vrednotne vzorce.

Vrnitev izključevanja?

Dr. Matevž Tomšič, foto: Gregor Pohleven

V praksi je to pomenilo, da so pod krinko združevalnih aktivnosti pogosto potekali poskusi homogenizacije, ki je pomenila izločanje tistih pogledov, ki niso bili kompatibilni z dominantnim ideološkim tokom.

Povezovalnost Povezovalnost se deklarativno izpostavlja kot tista vrednota, ki velja na trgu političnih lastnosti za eno najbolj zaželenih. Tako so bili tisti politiki, ki smo jih imeli za odprte, združujoče, vključujoče itd., v javnosti obravnavani kot izraziti pozitivci, sploh v primerjavi s tistimi, ki se jim je pripisovalo, da vnašajo delitve. Med aktualnimi politiki se predvsem novi predsednik vlade Pahor prikazuje kot izrazito povezovalni politik. V nasprotju z njim so nekdanjega premierja Janšo pogosto obtoževali, da deluje razdiralno, da razdvaja slovensko politiko in družbo. Takšne oznake so se neredko potem generalizirale na celoten segment t. i. tranzicijske desnice.

Vendar pa se dejansko obnašanje posameznih politikov marsikdaj ne ujema s temi predstavami o povezovalnosti in nepovezovalnosti. Tako je Janša, potem ko je leta 2004 zmagal na volitvah, napovedal pogovore z vsemi strankami o oblikovanju morebitne vladajoče koalicije. V nasprotju z njim je letos Pahor nekatere stranke vnaprej izločil kot potencialne partnerje – predvsem največjo stranko njemu nasprotnega političnega tabora. To je seveda povsem legitimno, saj ima vsaka stranka pravico, da se odloči, s kom bo sodelovala in s kom ne. Vendar pa takšne pozicije ni mogoče označiti za povezovalno in vključujočo – in ravno s tem se je sedanja vladajoča opcija pogosto izpostavljala, ko je bila še v opoziciji, češ da bo nehala s prakso političnih delitev.

Okvir za marginalizacijo Pahor je s svojim predvolilnim pristopom, ko je napovedal oblikovanje ideološko homogene koalicije strank t. i. levega trojčka, pravzaprav pretrgal s prejšnjo prakso pripravljenosti na sodelovanje preko utečenih ideoloških ločnic. To je bila lastnost, po kateri se je precej razlikoval od večine politikov tako 'leve' kot 'desne' pro-

venience. Zato je bil predvsem v 'svojih' vrstah pogosto deležen očitkov o pretirani kooperativnosti z nasprotnim taborom. In na neki točki je očitno moral popustiti. S tem svojim 'obratom' se je, verjetno ne čisto prostovoljno, vrnil na stare tirnice utečenih medblokovskih razmerij.

Za odnose v slovenski tranzicijski politiki je bila večina časa značilna nekakšna dvojnost. Tako smo imeli pogosto opraviti s t. i. velikimi koalicijami, se pravi takšnimi, ko so v vladah sodelovale največje stranke različnih političnih taborov, ali pa vsaj s koalicijami ideološko raznorodnih strank. Tako bi površen zunanji opazovalec lahko sklepal na povezovalno naravo slovenske politike in razvito kulturo medsebojnega sodelovanja. In pri nekaterih velikih projektih nacionalnega pomena, kakršna sta bila vključevanje v Evropsko unijo in zvezo NATO, je dejansko prišlo do vzpostavitve soglasja (glede slednjega sicer bolj na deklarativni ravni).

Vendar sta bila moč in vpliv v teh koalicijah izrazito neenakomerno porazdeljena. Oba sta bila pretežno skoncentrirana v rokah tranzicijske leve, predvsem LDS kot tedaj osrednje stranke tega tabora. T. i. pomladne stranke,

Nova fronta izključevanja se odpira tam, kjer je ne bi pričakovali. Odpira jo še en politik, ki se je prikazoval kot človek povezovanja – predsednik države Danilo Türk.

ki so sodelovale v koalicijah pod vodstvom LDS, so igrale v njih bolj ali manj epizodno vlogo. To je veljalo tako za SKD kot kasneje za SLS. Ti stranki sta sicer dobili nekatere državne 'fevde' v upravljanje (v primeru SLS je bilo to predvsem področje kmetijstva), medtem ko je bila pri strateških odločitvah vselej odločilna volja LDS, ki je imela tudi glavno vlogo pri upravljanju vseh strateških področij (gospodarstvo, finance, pravosodje itd.). Tisti pomladni politiki, kot je bil denimo Marjan Podobnik, ki so se skušali preveč 'osamosvojiti', pa so bili hitro deležni 'sankcij' v obliki negativne kampanje medijev, privrženih LDS. Zato sta tako SKD kot SLS svoje sodelovanje v takšnih koalicijah končali s klavrnim izidom na naslednjih voli-

O avtorju

Matevž Tomšič je leta 2002 doktoriral iz sociologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Sedaj predava na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Znanstveno in raziskovalno se ukvarja s preučevanjem demokratizacije in družbenega razvoja, pri čemer ga zanima tudi problematika kulturne sfere, predvsem vloga intelektualcev in kulturne elite v politiki in javnosti. Ta čas sodeluje pri dveh mednarodnih projektih, ki se ukvarjata v vprašanji demokratičnega vladanja in medkulturnih odnosov v EU. Sam ali v soavtorstvu je napisal več deset znanstvenih in strokovnih prispevkov v domačih in tujih publikacijah. Poleg tega objavlja publicistične članke v različnih slovenskih medijih, največ v dnevniku Večer.

tvah, saj razen zadovoljevanja kariernih potreb nekaterih pomembnih članov nista mogli uveljavljati deklariranih ciljev, utemeljenih na lastnih vrednotnih predpostavkah.

Pravzaprav je 'vključujoča' narava tovrstnih raznorodnih koalicij rabila kot pokrov, pod katerim so se raznemali ideološki konflikti. Tu je tranzicijska levica spretno uporabljala mehanizme t. i. kulturnega boja, ko je s pomočjo igranja na nekatere podedovane ideološke sentimente in širjenja določenih zgodovinskih strahov (pred Cerkvijo, domobranstvom itd.) odvrčala javnost od 'desničarjev'. Ti so, resnici na ljubo, sicer zelo radi sodelovali v tej igri in s svojim pogosto zadržim nastopanjem v javnosti krepili takšne strahove, ne zavedajoč se, da s tem speljujejo vodo na mlin svojih nasprotnikov.

Tranzicijski levici je zmagovanje v kulturnem boju uspevalo predvsem preko podpore institucij, ki se ukvarjajo z interpretacijo družbene realnosti. Posebej pomembno vlogo so tukaj igrali mediji, katerih velika večina je bila in je še vedno izrazito naklonjena temu političnemu polu. Pri tem so se pogosto pustili politično instrumentalizirati na način, da so aktivno sodelovali pri širjenju ideološko motiviranih predsodkov in pri diskreditaciji 'moralno-politično neprimernih' nasprotnikov, pa najsi je šlo za politike, intelektualce ali cele institucije. Spomnimo se samo medijske gonje zoper Andreja Bajuka, ko so ga pomladne stranke leta 2000 predlagale za mandatarja (ko so mu v revanšističnem slogu očitali 'neprimeren' družinski izvor); ali poskusov diskvalifikacije intelektualcev iz kroga Nove revije, ki so se v svojem eseju *Ura evropske resnice za Slovenijo* kritično lotili politike tranzicijske levice (tedanji odgovorni urednik Dela je denimo ob tej priložnosti zapisal, da so intelektualci 'prhljaj, ki bi ga bilo treba spihati z ramen'); ali pa stalnih napadov na Rimskokatoliško cerkev, predvsem v času nadškofovanja Franca Rodeta (takrat je bila vsaka njegova izjava pričakana 'na nož' in marsikatera od njih predstavljena tako rekoč kot sovražno dejanje). Na ta način so se vztrajno reciklirale predstave o tem, katera je 'prava' politika in katera ni, katera je 'prava' civilna družba in katera ni, kdo je pravi intelektualec in kdo ni vreden tega imena.

Povolilna ideologizacija? Zapuščina Janševe vlade, katere delo nikakor ni bilo brez napak, je pozitivna vsaj v tem, da si je ves čas svojega mandata prizadevala izogibati se tematikam, ki bi lahko povzročile razpihovanje ideoloških strasti. Tako je popustila pri t. i. vojnih zakonih, v odnosu do verskih skupnosti pa ji je po dolgem času uspelo normalizirati stvari (novi zakon o verskih skupnostih je bil denimo sprejet v soglasju z vsemi večjimi verskimi

organizacijami). To je bil velik korak naprej v primerjavi s pogosto zelo močno ideološko obarvano politiko slovenske tranzicijske desnice.

In kakšen odnos se glede tega obeta pri novi vladi? Nekateri indici kažejo na vno-vično odpiranje ideoloških tem. Tako se zopet izpostavlja vprašanje odnosa do verskih skupnosti, ki bi ga nova vlada želela 'redefinirati' – verjetno z bolj proticerkvenih pozicij. Tu so še t. i. izbrisani, znova se omenja možnost uvedbe biomedicinske pomoči samskim ženskam itd. Predvsem pa na obstoj ideologizacije kaže močna težnja po uravnavanju medijskega področja. To je očitno ena od glavnih prioriteta nekaterih članic nove vladajoče koalicije. Stvar je na prvi pogled nenavadna glede na dejstvo, da je večina osrednjih medijev že tako ali tako naklonjena tej politični opciji. Vendar jih očitno skrbijo tisti, kot sta nacionalna RTV in STA, ki (še) niso povsem pod njenim nadzorom. Zato želijo spremeniti zakonodajo, ki ureja njuno delovanje, seveda na način, ki bo omogočil vpliv 'pravih' skupin nanje.

Nova fronta izključevanja pa se odpira tam, kjer je ne bi pričakovali. Odpira jo še en politik, ki se je prikazoval kot človek povezovanja – predsednik države Türk. Ta se je odločil, da nekaterih kandidatov za veleposlanike preprosto ne bo imenoval. In to ne samo iz formalnih razlogov, ampak tudi iz vsebinskih, čeprav tovrstno presojanje ne sodi med njegove pristojnosti. Pri tem je kot najbolj sporno izpostavljeno ime dosedanjega zunanjega ministra Rupla, ki kandidira za veleposlanika v Avstriji. Absurdno je, da se v javnosti, tj. v dominantnih medijih, problematizira primernost kandidature dolgoletnega zunanjega ministra in nekdanjega velepo-

Tranzicijski levici je zmagovanje v kulturnem boju uspevalo predvsem preko podpore institucij, ki se ukvarjajo z interpretacijo družbene realnosti.

slanika v ZDA za veleposlaniško mesto v eni od ne najpomembnejših evropskih držav, mirno pa se je sprejela možnost imenovanja predsednice LDS Kresalove na mesto zunanje ministrice, čeprav gre za osebo, ki nima nikakršnih izkušenj s tega področja in ki se je v predvolilni kampanji 'izkazala' z zelo slabo splošno razgledanostjo (vedela ni niti tega, kdaj so bile prve demokratične volitve). To kaže na še vedno močno zakoreninjene ideološke kriterije za ocenjevanje (ne)primernosti posameznih kandidatov.

Nekatere izjave novega mandatarja, češ da ne bo izvajal velikopoteznih kadrovskih menjav, in njegova podpora določenih izpostavljenih osebnosti v državnih regulatornih organih (kakršen je denimo varuh konkurence), vseeno delujejo spodbudno, saj so naperjene zoper ideologizacijo. Vendar je vprašanje, v kolikšni meri bo zmožen pri njih vztrajati. Svoje stališče do spreminjanja medijske zakonodaje je namreč že spremenil.

Vloga Kosmine ni tako nedolžna

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Koprski Istrabenz ima velike težave. Njegovo reševanje, če bo do njega sploh prišlo, pa bo težavno. V tej družbi sta imela poleg Bavčarja veliko vlogo tudi Janko Kosmina in Tone Turnšek, zvesta člana Kučanovega Foruma 21.

»Zagotavljam vam, da bom naredil vse, da bo Istrabenz iz te krize izšel sposoben za nadaljnje poslovanje.« S temi besedami Igor Bavčar, prvi mož Istrabenza, miri javnost ob objavah, da gre tej pomembni slovenski družbi precej slabo. Po nekaterih podatkih ima družba pol milijarde evrov dolga, po drugih naj bi se njena zadolžitve že približevala milijardi evrov, v zadnjem času pa se govori o 900 milijonov evrov dolga.

Krivi tudi nadzorniki Istrabenz, d. d., je pod vodstvom Igorja Bavčarja in seveda s soglasjem Janka Kosmine, nekdanjega predsednika uprave Istrabenza, zdaj pa predsednika nadzornega sveta, v zadnjih letih veliko pozornosti namenil lastninjenju, veriženju raznih lastniških deležev pa tudi špekulacijam na trgu vrednostnih papirjev. V času, ko so bile vrednosti delnic na borzah prenapihnjene, je podjetju dobro kazalo, zdaj pa, ko so

padle na realno raven ali še niže, se je družba začela spopadati z velikimi težavami. Na eni strani so v Istrabenzu za vse tovrstne posle najemali bančna posojila, katerih vrednost so v svojih bilančnih postavkah uravnotežili z vrednostjo premoženja v vrednostnih papirjih. Ko je vrednost delnic padla, posojila pa so ostala v realni vrednosti, so se začele težave. Očitno se je ustavil tudi medžerski odkup. Bavčar je imel za

večino svojih potez kritje v sklepkih nadzornega sveta, če pa ti niso bili napisani, sta za vse nedvomno vedela tudi Janko Kosmina in Tone Turnšek, nekdanji predsednik uprave Pivovarne Laško. Tako Kosmina kot Turnšek sta člana Kučanovega Foruma 21. Turnšek je pred kratkim sicer odstopil kot član nadzornega sveta, vendar ga to ne odvezuje od odgovornosti. Če bo Istrabenz v manj kot dveh mesecih res doživel najbolj črn scenarij, kakor napovedujejo nekateri, bodo tudi nadzorniki morali nositi svoj delež odgovornosti. Po zakonu nadzorniki za svoje odločitve odgovarjajo tudi s svojim osebnim premoženjem.

Prodaja premoženja Nadzorni svet Istrabenza se je pretekli teden seznanil s poslovanjem družbe in celotne skupine v letošnjih prvih devetih mesecih ter dal upravi soglasje za prodajo Droge Kolinske ali Petrola. Katero od obeh naložb prodati, se bodo v Istrabenzu odločili na podlagi prejetih ponudb in predlaganih kriterijev. Nadzorniki so podprli tudi usmeritve uprave za zagotovitev likvidnosti družbe z zagotovitvijo ustreznega razmerja med kapitalom in finančnim dolgom družbe ter zagotovitev stabilnega razvoja odvisnih družb, vključno z možnostjo prodaje dela premoženja družbe. To je javnosti prek spletnih strani Ljubljanske borze sporočil predsednik nadzornikov Janko Kosmina. Nadzorni svet je soglašal s predlogom uprave za podelitev mandata svetovalcu za prodajo delnic družb Droga Kolinska in Petrol, vendar je upravi naložil, da predlog o tem, katero od predlaganih naložb prodati, sprejme na podlagi pridobljenih ponudb in ob upoštevanju predlaganih kriterijev ter ga predloži nadzornemu svetu v potrditev. Po besedah Jan-

ka Kosmine kriza obstaja, zato je družba tudi zaradi nekoliko prevelikih načrtov, ki jih je nadzorni svet podprl, prisiljena ukrepati. »Na žalost bo zato treba nekatere naložbe prodati,« je javnosti sporočil Kosmina. Igor Bavčar pa je dejal, da imajo težave tudi druga podjetja in da jih vsak rešuje na svoj način: nekateri z odpuščanjem in zatekanjem po pomoč k državi, drugi pa s prodajo naložb.

Nesrečna Droga Morebitna sprememba lastništva v Drogi Kolinski po ocenah vodstva družbe ne bi smela vplivati na nadaljnji razvoj skupine in uresničevanje strategije. Postopka prodaje deleža Istrabenza v Drogi Kolinski ne poznajo, kot pojasnjujejo, pa v »normalnem« poslovnem svetu finančni holdingi, kar Istrabenz je, kupujejo in prodajajo naložbe. »Zato prodaja Droge Kolinske za njeno vodstvo ni presenečenje, sploh ob upoštevanju dejstva, da je v triinpolletnem obdobju po združitvi Istrabenz z aktivnim upravljanjem že dosegel znatno rast in vrednosti naše družbe,« so za STA pojasnili v Drogi Kolinski.

Kot so še dejali, uprava družbe doslej ni imela nobenih pogovorov s potencialnimi kupci družbe, saj se je postopek prodaje komaj začel. Prav tako za nakup družbe ni zainteresiran predsednik uprave Droge Kolinske Slobodan Vučićević. Vučićević je lastnik petih odstotkov Droge Kolinske, 95-odstotni delež pa je v rokah Istrabenza.

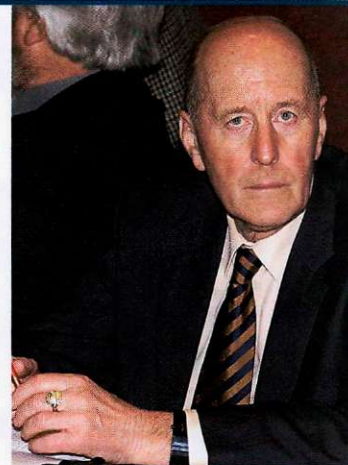
Petrol in Mercator V medijih se v zadnjem času množijo ugibanja o domnevnih težavah družbe pri financiranju obveznosti, čemur naj bi bila namenjena tudi začasna prodaja delnic Petrola. Istrabenz je pred časom svoj lastniški delež v Petrolu znižal na 9,64 odstotka, prvi mož družbe Bačar pa je pred dnevi omenil možnost prodaje 10-odstotnega lastniškega deleža v Mercatorju. Spomnimo, da je Istrabenz več kot 12 odstotkov Mercatorja septembra lani prodal Infond Holdingu. Poleg tega ima uprava Istrabenza spor s svojim največjim posamičnim lastnikom Petrolom, ki mu je na avgustovski skupščini uspelo doseči petkratno zvišanje

Igorju Bavčarju ne gre vse po maslu.

Janko Kosmina, predsednik NS

Tone Turnšek odstopil iz NS

lanske dividende, ni pa mu uspelo v nadzorni svet postaviti svojega nadzornika kljub svojemu tretjinskemu deležu v Istrabenzu. Zato je Petrol zahteval novo skupščino Istrabenza, ki bo 12. decembra, na njej pa bodo med drugim odločali o novih nadzornikih koprškega holdinga.

V Petrolu zanikajo govorice

Na to so se v preteklem tednu odzvali tudi v Petrolu in zapisali, da je zanje v času poglobljene finančne krize in prehajanja na rob recesije prioriteta zagotavljanje nemotenega operativnega poslovanja, ki pomeni zagotavljanje strateško nemotene preskrbe prebivalstva in podjetij z različnimi vrstami energentov. Navedbe o pripojitvi Istrabenza in njunem poslovnem sodelovanju v Petrolu zanikajo in dodajajo, da objave o morebitni prihodnji pripojitvi Istrabenza ter o njunem prihodnjem poslovnem delovanju ne držijo. Petrol ne vodi nikakršnih pogovorov niti postopkov za objavo novega prevzema Istrabenza, prav tako ne tečejo nikakršni dogovori ali postopki o kakršnih koli kadrovskih rešitvah po domnevni združitvi obeh družb, še zatrjujejo na Petrolu.

Nerazumna odločitev sodišča

Pretekli teden je Okrožno sodišče v Kopru ugodilo zahtevi Petrola in za izrednega revizorja letnega poročila Istrabenza za leto 2007 imenovalo revizijsko družbo ABC Revizija iz Ljubljane. Revizor mora revizijo opraviti do 31. marca 2009. Petrol je predlog za imenovanje posebnega revizorja na koprsko okrožno sodišče naložil zaradi petih vprašanj, ki jih je postavil na skupščini Istrabenza 28. avgusta letos in na katera po njegovem mnenju ni prejel ustreznih odgovorov. Koprsko okrožno sodišče je Petrolu pri zahtevi za revizorja ugodilo le delno, saj bo revizor preverjal le dve od petih postavljenih vprašanj Petrola. Tako mora revizor ugotoviti, ali so bila neopredmetena osnovna sredstva, nepremičnine, naprave in oprema, naložbene nepremičnine in amortizacija v letnem poročilu Istrabenza za leto 2007 bistveno podcenjeni (oz. precenjeni) in ali priloge k izkazu poslovnega izida Istrabenza v zvezi s finančnimi odhodki in odhodki finančnih naložb ter v zvezi z amortizacijo vsebujejo predpisana pojasnila ali pa so nepopolna. Prava slika o tem, kaj se je v preteklosti dogajalo v Istrabenzu, bo znana šele priho-

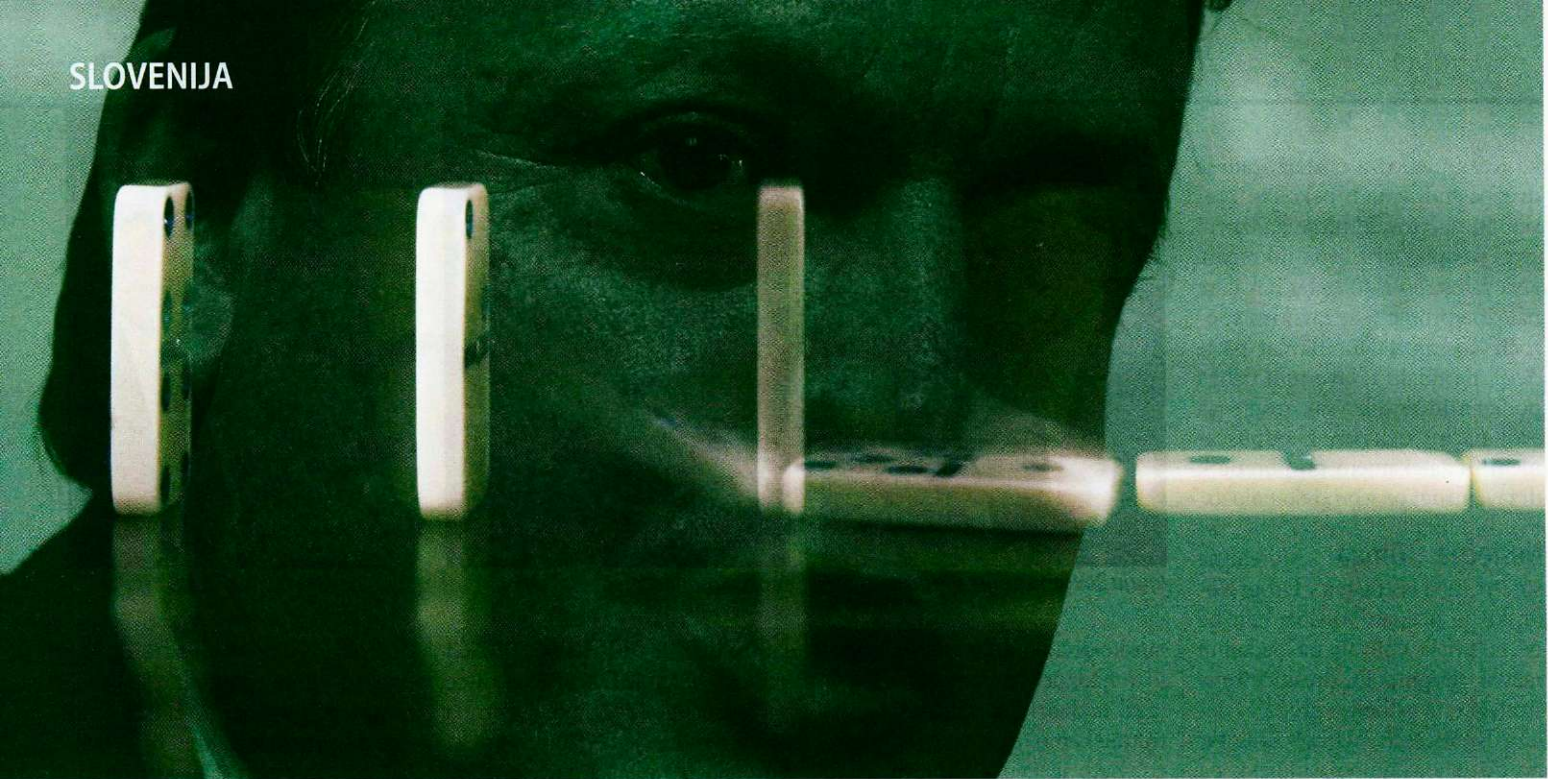
dnje leto, velika škoda pa je, da koprsko sodišče ni ugodilo Petrolu, da bi revizorji pregledali celotno poslovanje. Šele takrat bi vedeli, kaj se je v resnici dogajalo. Odločitev koprških sodnikov je torej v tem primeru dokaj nerazumljiva.

Turnšek odstopil

Tone Turnšek, nekdanji direktor Pivovarne Laško, je odstopil iz nadzornega sveta družbe Istrabenz. Povod naj bi bila seja nadzornega sveta, na kateri je Istrabenzova uprava nadzornike seznanila s predlogom mogočih prodaj naložb. »Na seji nadzornega sveta sem bil edini odločno proti prodaji Droge Kolinske. Seveda imam za to mnoge strokovne in osebne razloge. Droga Kolinska posluje dobro in je v tem trenutku najboljša naložba. Večina članov nadzornega sveta ni sledila mojim pozivom, zato verjamem, da bo uprava nameravala prodajo Droge Kolinske tudi izvesti. V tej zgodbi ne morem in ne želim sodelovati, zato odstopam iz nadzornega sveta,« naj bi bil Turnšek pisal prvemu nadzorniku Istrabenza Janku Kosmini. »Strinjam se, da mora uprava družbe najti način, da bo podjetje poslovalo uspešno tudi v prihodnje. Ostro pa nasprotujem, da bi zamisel o prodaji Droge Kolinske sprejeli brez temeljitega premisleka. Tega ne podpiram niti kot predstavnik lastnikov niti osebno,« je zapisal Turnšek. Kosmina je ob tem dejal, da nadzorni svet upravi ni dal soglasja za prodajo naložb, ampak da sme iskati kupca in da pri tem pridobi svetovalca, o morebitni prodaji posamezne naložbe pa bo moral odločati nadzorni svet oziroma skupščina, če bo naložba preseгла četrtno sredstev družbe. ■

Droga Kolinsko so najprej kupili, zdaj jo nameravajo na vrat na nos prodati.

Monopolistične domine padajo

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Boško Šrot je Mercator izrabljaj v svojem boju zoper državo, govoril, da so vse odločbe UVK nezakonite, zdaj pa se kaže, da ni tako. V Mercatorju naj bi se bili pripravljani pogovarjati z uradom za varstvo konkurence.

Po nekaterih podatkih naj bi bil Mercator samo za pravno pomoč v boju zoper urad za varstvo konkurence (UVK) porabil več milijonov evrov, po nekaterih podatkih pet, kar pomeni več kot 7 tisoč mesečnih plač zaposlenih trgovk. Podatek je šokanten, zlasti če vemo, da je povprečna brutoplača zaposlenih v tej trgovski družbi nižja od 700 evrov. Glede na to, naj bi bilo v Skupini Mercator zaposlenih približno 17 tisoč ljudi, to pomeni, da je vsak zaposleni samo za pravljanje v tem primeru »prispeval« okrog 300 evrov, kar bi bila lepa božičnica za vse zaposlene. In kdo je na drugi strani to zaslužil? Mercator je na ustavnem sodišču, kjer so pobudo za presojo ustavnosti nekaterih členov zakona o varstvu konkurence zavrnilo, zastopala odvetniška pisarna Mira Senice.

Ob tem se čedalje bolj kaže, da bodo lastniki Mercatorja v boju zoper urad, ki skrbi za varstvo konkurence, neuspešni, kar pomeni, da jim ne bo uspelo niti v tožbi zoper državo oziroma UVK, v ka-

teri so napovedovali izterjavo 300 milijonov evrov odškodnine, do katere naj bi bili upravičeni zaradi domnevno povzročene škode.

Domine padajo Mercator tožbe zoper državo oziroma UVK, ki je državni urad, doslej še ni vložil, njegovo prošnjo za ustavno presojo nekaterih členov zakona o varstvu konkurence pa je Ustavno sodišče RS zavrnilo. Mercator, ki so ga nekateri njegovi lastniki gradili predvsem na moči, zdaj izgublja pridobljene pozicije. Vodstvo Mercatorja naj bi se po nekaterih podatkih bilo pripravljeno pogovarjati oziroma dogovarjati z UVK, Žiga Debeljak, predsednik uprave PS Mercator, pa se menda z Boškom Šrotom komaj še pogovarja. Slednji je v preteklih mesecih kot buldožer podiral vse pred sabo, s tem pa škodil vsem. Spomnimo,

da je Pivovarna Laško, katere večinski lastnik je Boško Šrot, napovedal prodajo skoraj polovičnega deleža Mercatorja, za kar naj bi bil objavljen mednarodni javni razpis, vendar tega še do danes ni.

Potrebovali so le čas Pojdimo po vrsti. Ustavno sodišče je zavrglo pobudo Mercatorja za presojo ustavnosti desetih členov zakona o varstvu konkurence. Spomnimo, Mercator je 28. oktobra letos na ustavno sodišče vložil pobudo za presojo zakona o varstvu konkurence, in sicer zato, ker jih skupaj s Sparom Slovenija in Tušem UVK preiskuje zaradi domnevnega omejevanja dobaviteljev pri prodaji drugim trgovcem. V Mercatorju so takrat menili, da je zakon, skladno s katerim deluje UVK, protiustaven, ker po njihovem mnenju omogo-

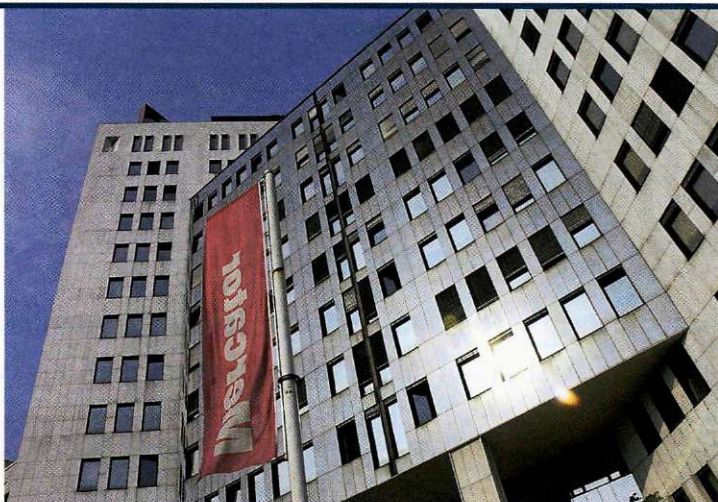
ča nesorazmeren poseg v z ustavo zagotovljene pravice. Ze takrat je večina vedela, da je zakon o varstvu konkurence ustaven, vendar se je Mercator po mnenju poznavalcev za to odločil zato, da bi s tem začasno onemogočil delovanje UVK, medtem pa bi bile že nove državnozborske volitve. Da to drži, je zdaj posredno pokazala tudi odločitev ustavnega sodišča. To je namreč v obrazložitvi zavržene pobude zapisalo, da vložitev pobude Mercatorja ni bila upravičena, saj slednji ni izkoristil vseh pravnih sredstev. Vsakdo ve, da je treba najprej izkoristiti vsa pravna sredstva, ki so na voljo, šele nato se lahko vložijo pobuda na najvišjo instanco v državi, v tem primeru na ustavno sodišče. Malo verjetno je torej, da tega v Mercatorju ne bi vedeli, posebej ker se je v zadnjem času izkazalo, naj bi bila družba

Podatki kažejo, da je Boško Šrot poleti želel pridobiti le čas do volitev in volilnega preobrata, računajoč, da bo Borut Pahor pristrigel peruti uradu za varstvo konkurence.

samo za različne pravne storitve v primeru nasprotovanja UVK, ki ga vodi Jani Soršak, plačala že najmanj pet milijonov evrov.

Trhli dokazi UVK je decembra lani proti podjetjem Spar Slovenija, Engrotuš in Mercator uvedel postopek presoje domnevno usklajenega omejevanja dobaviteljev pri prodaji izdelkov drugim trgovcem in domnevno usklajenega odločanja o tem, kdaj smejo dobavitelji zvišati svoje cene. Uslužbenci urada so 7. in 8. julija letos tudi nenapovedano obiskali sedeže treh trgovskih družb in odnesli poslovno dokumentacijo, med drugim tudi v elektronski obliki. Informacijska pooblaščenka je zaradi varovanja osebnih podatkov z odločbo preprečila uporabo vseh podatkov z zasežene dokumentacije v elektronski obliki, upravno sodišče pa je v začetku avgusta zavrnilo zahtevo urada za začasno odpravo prepovedi razpolaganja z dokumentacijo do pravnomočne odločitve sodišča v zadevi. Mercator je zaradi ukrepov varuha konkurence oktobra vložil pobudo za presojo ustavnosti, v družbi pa so med drugim ocenjevali, da je sistem enotnih cenikov običajna komunikacija med trgovci in dobavitelji v Evropi in ne omejuje konkurence, zato se ne strinjajo z varuhom konkurence, da skupaj s Sparom in Tušem usklajeno delujejo pri omejevanju dobaviteljev pri prodaji izdelkov drugim trgovcem.

Varstvo konkurence Mercator je konec oktobra tudi ocenjeval, naj bi bil njegov pravni interes v prihodnosti verjetno prizadet tudi z uporabo protipravno pridobljenih dokazov. Pri tem spomnimo na dogodke v zvezi s kopiranjem nekaterih podatkov iz računalnikov vodilnih oseb v Mercatorju, med njimi službene elektronske pošte. V Mercatorju so menili, da gre za pravico zasebnosti in osebnostno pravico, varstvo tajnosti pisem in drugih občil ter varstvo osebnih podatkov. Jani Soršak je menil drugače, za to pa je imel tudi zakonsko podlago. Države članice EU imajo tovrstno zakonodajo zelo strogo urejeno, varstvu konkurence pa dajejo velik poudarek, saj je to bistvenega pomena za državljane. Nekateri tovrstne urade imenujejo

Zaradi nerazumnih Šrotovih zahtev Mercator troši denar za pravne storitve.

Mercator je vsaj v eni tožbi zastopala odvetniška pisarna Mira Senice.

Žiga Debeljak, direktor Mercatorja

Jani Soršak, direktor UVK

Ustavno sodišče Republike Slovenije je zavrglo pobudo Mercatorja.

kar denarnice državljanov, kar naj bi pomenilo, da urad za varstvo konkurence skrbi, da so cene konkurenčne. V tujini se večkrat zgodi, da se zaposleni na tovrstnih uradih ali njihovi pooblaščenki pojavijo hkrati na različnih naslovih v različnih podjetjih v natančno določenih pisarnah in točno vedo, katere in čigave računalnike morajo pregledati oziroma prekopirati njihovo vsebino ter katere listine zaseči. Na podlagi tega potem ugotavljajo, ali se posamezne gospodarske družbe dogovarjajo med seboj za oblikovanje cen. Varstvo konkurence je težavno delo, saj je dogovarjanje med družbami težko odkrivati, kaj šele dokazovati, zato so tudi postopki za odkrivanje tovrstnih dejanj zelo specifični. Kazni so lahko tudi do 10 odstotkov celotnega prihodka posamezne gospodarske družbe. S tega vidika je nasprotovanje slednjih postopkom varuha konkurence bolj razumljivo.

Zavlačevanje V Mercatorju so, potem ko je ustavno sodišče zavrnilo njihovo pobudo, presodili, da sodišče o vsebinskih zadevah ni odločalo. V družbi menijo, da se je sodišče odločilo, da pobudo zavrže, ker je bila ta vložena prezgodaj, saj postopki pred uradom za varstvo konkurence in sodiščem še niso končani. Tudi to potrjuje, da so poskušali v Mercatorju s pobudo na ustavno sodišče le pridobiti čas. Jani Soršak, direktor UVK, pa je izrazil zadovoljstvo, da se jim s tem ne bo treba več ukvarjati. Pojasnil je še, da odločitev ustavnega sodišča glede na dosedanjo prakso sodišča ni presenetljiva.

Kako naprej Kako naprej, na UVK ne govorijo, saj pravijo, da ne morejo komentirati postopkov, ki so v teku. Kako se bo zadeva razpletla, je v veliki meri odvisno od nove vlade in njenega predsednika Boruta Pahorja. Ta je v času, ko so v državnem zboru potrjevali ministrsko ekipo, dejal, da se je na lastno željo sešel z Janijem Soršakom ter da je bilo to prvič in zadnjič. Več ni povedal. Iz dosedanjih Pahorjevih izjav tudi ni mogoče ugotoviti, ali bo podpiral varstvo konkurence in potrošnike. Zato bodimo pozorni in spremljajmo dogajanje na tem področju. ■

Bo Slovenija ob milijardo evrov?

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Andreja Velušček

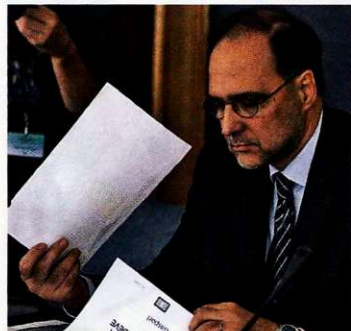
Posegi, kot jih predlaga nova vlada, v njenem imenu predvsem Mitja Gaspari, lahko ogrozijo črpanje evropskih sredstev ali izpad najmanj milijarde evrov, ki si ga Slovenija nikakor ne sme dovoliti. Kaj bo naredil Pahor?

Ivan Žagar, minister za lokalno samoupravo v Janševi vladi, je pretekli teden na novega premierja Boruta Pahorja naslovil odprto pismo, v katerem ga je opozoril, da lahko napovedane sistemske spremembe na področju črpanja evropskih sredstev ogrozijo črpanje ali povzročijo celo izpad milijarde evrov, ki si ga Slovenija v naslednjih letih nikakor ne sme dovoliti.

Gasparijeve želje V koalicijskem sporazumu nove vlade je predvideno, da se bo koordinacija kohezijske politike, to je črpanja evropskih sredstev, prenesla iz sedanje Službe za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SLVR) na nov resor, tistega, ki ga bo vodil Mitja Gaspari. Slednji naj bi bil skladno z dogovorom ne samo vodja

službe za razvoj, pač pa tudi za evropske zadeve. To pomeni, da namerava Pahor SVLR odvzeti del nalog, ki jih zdaj ta uspešno opravlja kot organ upravljanja za evropske zadeve, in to področje prenesti pod Gasparija. Slednji naj bi uradno vodil naloge, ki jih je doslej opravljal minister Žiga Turk, hkrati pa naj bi bedel nad črpanjem evropskih sredstev.

Mitja Gaspari bolj papeški od papeža

Stvari niso preproste Vendar to ni tako preprosto, kot si zamišlja Mitja Gaspari. Slovenija je imela precejšnje težave pri črpanju evropskih sredstev v času, ko je to službo vodila Zdenka Kovač, ministrica brez listnice v vladi LDS, Gaspari pa je bil takrat guverner Banke Slovenije. Pod vodstvom Ivana Žagarja so se stvari v SVLR uredile, tako da je danes Slovenija pri črpanju evropskih sredstev med najuspešnejšimi članicami EU. O tem obstajajo številni dokazi. Dodajmo, da so postopki črpanja evropskih sredstev zelo zapleteni, zato se s tem ne gre igrati.

Opozorilo Pahorju Ivan Žagar je očitno toliko odgovoren, da je na pomanjkljivosti koalicijskega sporazuma med strankami nove vlade in namere nekaterih nje-

nih članov javno opozoril tudi Pahorja. V odprtem pismu je zapisal: »Pišem vam v povezavi s strukturo upravljanja evropske kohezijske politike, kot jo predvideva koalicijski sporazum, saj me skrbi za nadaljnjo učinkovito vodenje postopkov črpanja evropskih sredstev kot pomembnega finančnega vira oziroma mehanizma za hitrejši in uspešnejši razvoj Slovenije. Skrb izvira iz vsebine kot tudi iz izjav in napovedi posameznih ministrov na zaslišanjih o sistemskih spremembah na področju črpanja. To očitno izhaja iz popolnoma napačnih predpostavk še iz predvolilnega časa, kjer se je poskušala Slovenija prikazati kot državo, ki je neuspešna na tem področju. To seveda ne drži. Po vseh konkretnih in preverljivih podatkih je Slovenija na področju črpanja med vodilnimi državami članicami. O tem pričajo tudi izjave najvišjih predstavnikov evropske komisije.« Pri tem Žagar navaja mnenje Danute Hübner, evropske komisarke za regionalno politiko.

Slovenija doslej uspešna Po podatkih evropske komisije je Slovenija pri črpanju sredstev programskega obdobja 2004–2006 med najuspešnejšimi državami članicami. »V tem trenutku imamo na področju Evropskega sklada za regionalni razvoj porabljenih 95 odstotkov sredstev in smo na prvem mestu tako med starimi kot med novimi članicami, kar je najvišji mogoči obseg porabe pred zaključkom pomoči za preteklo programsko obdobje 2004–2006. Na področju kmetijstva in ribištva je porabljenih okrog 90 odstotkov sredstev. Nekoliko slabše je črpanje na področju Evropskega socialnega sklada (78 odstotkov) zaradi težav, ki izvirajo še iz obdobja takoj po vsto-

Zlata Ploštajner deli mnenje z Žagarjem, vendar je malo verjetno, da bi Gaspari prisluhnil njenemu stališču.

Danuta Hübner, evropska komisarka

pu v EU, torej iz obdobja prejšnje vlade, saj so bili kljub opozorilom evropske komisije potrjeni nekateri neprimerni programi. Precejšen del sredstev Evropskega socialnega sklada smo tako morali prerazporediti in znova razpisati, ker so bila izhodišča prej omenjenih programov za programsko obdobje 2004–2006 napačna, posledično pa so se pri izvajanju pojavljale težave. Na področju kohezijskega sklada je v tem trenutku porabljenih več kot 60 odstotkov sredstev, v celoti pa jih je treba porabiti do konca leta 2010,« je zapisal Žagar in dodal, da je Slovenija dobila tudi pomembno priznanje, da ima vzpostavljene ustrezne nadzorne mehanizme pri črpanju sredstev iz evropskih skladov.

Ivan Žagar vnovič opozarja, da bi realizacija številnih večjih projektov, kot so npr. tretja razvojna os, gospodarska središča in številni drugi, stekla veliko hitreje, če bi v Sloveniji končali proces uvajanja pokrajinskih in s tem prenesli odgovornost za realizacijo teh projektov na nižji nivo, na kar smo v preteklosti veliko opozarjali.

Postopki niso preprosti Uspešni smo bili tudi pri izvajanju novega programskega obdobja 2007–2013. Po koncu finančnih pogajanj, v okviru katerih so se dogovorili za 4,2 milijarde evrov s področja kohezijske politike, kar pomeni približno 3,5-kratno povečanje v primerjavi s preteklim obdobjem, je SVLR v najkrajšem mogočem času in celo med prvimi izpeljala vse potrebne postopke. Takoj po koncu pogajanj z evropsko komisijo so začeli pripravljati razpise, tako da je ta čas razpisanih sredstev oziroma potrjenih projektov za okrog 1,5 milijarde evrov v okviru vseh operativnih programov. Nekateri projekti so že končani ali pa se končujejo, izplačila pa se intenzivno izvajajo. »Črpanje namreč pomeni marsikaj več kot golo realizacijo proračuna oziroma finančnega toka. O uspešnem črpanju sredstev novega programskega obdobja nazorno pričča tudi pogled po Sloveniji, kjer danes praktično ni več občine ali večjega kraja, kjer se ne bi izvajal vsaj eden izmed projektov, sofinanciranih iz sredstev EU. Kdor se je v življenju že ukvarjal z izvajanjem projektov, mu je verjetno popolnoma jasno, da je eno leto in pol minimalen potreben čas za realizacijo tudi najmanjšega projekta,« dodaja Žagar.

Slovenija neto prejemnica Žagar tudi navaja, da Sloveniji ob tekočem izvajanju nove finančne perspektive ne grozi nikakršna izguba sredstev najmanj do leta 2010. Slovenija ima do konca oktobra 2008 kumulativno neto pozitivni položaj do EU v višini okoli 6 milijonov evrov (v celotnem obdobju je prejela več sredstev iz EU, kot jih je v proračun EU vplačala). Če se k temu prištejejo še vnaprejšnja sredstva (avansi), ki jih je Slovenija že prejela na svoj račun pri Banki Slovenije, in sicer kot rezultat uspešnih pogajanj za obdobje 2007–2013 (ta še niso zavedena v proračunu in znašajo okrog 230 milijonov evrov), pa je neto pozitivni položaj Slovenije

Žagarjeva opozorila

»Posegi v sistem, ki se napovedujejo v koalicijskem sporazumu, lahko ogrozijo črpanje evropskih sredstev in tvegajo izgubo okrog ene milijarde evrov ob še dodatnih administrativnih stroških, ki tudi gredo v milijone evrov. Napovedani poseg v sistem dejansko pomeni spremembo operativnih programov in ponovna pogajanja z evropsko komisijo, spremembo ustrezne uredbe in vseh do sedaj izdanih navodil, ponovno akreditiranje sistema upravljanja, izvajanja in nadzora operativnih programov in tudi spremembe na področju kontrol, tehnične pomoči in še bi lahko našteval. To praktično pomeni ustavitev vseh postopkov črpanja v najboljšem primeru za najmanj eno leto. S tem bi bila ogrožena sredstva v višini okrog ene milijarde evrov v letih 2009 in 2010, in to v zaostrenih gospodarskih razmerah. Ta sredstva so namreč še kako pomembna tudi za premagovanje ekonomske krize, na kar države članice opozarja tudi evropska komisija.«

Ivan Žagar, nekdanji minister

Mitja Gaspari meni, da kohezijska politika ni del regionalne politike in ni povezana z regionalnim razvojem, Žagarju pa očita, da ne pozna zadev, pri čemer pozablja na pregovor: Le čevlje sodi naj kopitar.

okrog 240 milijonov evrov. Pri tem ni zaveden tisti del transferov iz proračuna EU, ki se izplačujejo neposredno upravičencem – pravnim in fizičnim osebam v Republiki Sloveniji. Gre za t. i. komunitarne programe skupnosti, ki se izvajajo centralizirano prek razpisov evropske komisije. Če se upoštevajo tudi ti (v letu 2007 jih je bilo za 23,8 milijona evrov), je slika še boljša, čemur pritrjuje tudi evropska komisija.

Priznanje tudi iz Bruslja »Na mojem zadnjem srečanju s komisarko, pristojno za regionalno politiko, Danuto Hübner, 11. novembra 2008, je ta na novinarski konferenci poudarila, da je Slovenija izjemno uspešna pri črpanju evropskih sredstev. Glede na navedeno nikakor ne moremo govoriti, da je Slovenija pri črpanju sredstev EU neuspešna in neučinkovita. Razprave o 'slabem črpanju' evropskih sredstev v Sloveniji, v katerih se izraža skrb za stanje na tem področju, so zavajajoče in neresnične. Dogajanje na tem področju se zelo čudim,

zato se sprašujem, od kod izvirajo tovrstne informacije, ki se že dlje časa plasirajo v javnost. S takšnimi neodgovornimi interpretacijami v javnosti se po nepotrebnem ustvarja velika škoda tako v domačem okolju, ki neugodno deluje na potencialne porabnike, kot tudi v širšem evropskem prostoru. S tem se manjša ugled Slovenije, in to očitno zaradi ozkih parcialnih interesov posameznikov,« pravi Žagar. Slednji je tudi prepričan, da Slovenija ta čas ne potrebuje nikakršnih sistemskih sprememb na področju črpanja evropskih sredstev, temveč le zagotovilo, da bodo že utečeni postopki tekli in da se bodo sprotno odpravljale težave, ki se pojavijo v sami implementaciji. ■

Slovenci smo ljubitelji vseh vzpetin.

Planinec ali gornik

Klemen Kocjančič, foto: STO, arhiv Demokracije

To je bilo vprašanje, ki je razburilo slovensko planinsko/gorniško/hribolazniško javnost. Pri tem jih ni motila (napačna) etimološka razlaga, ampak predvsem izkazani odnos vodstva Planinske zveze Slovenije, ki jo vodi mag. Franci Ekar.

Le-to je namreč v zapisniku 49. seje predsedstva upravnega odbora Planinske zveze Slovenije (PZS) z dne 22. oktobra 2008 zapisalo: »Planinska zveza je zveza planinskih društev in je tudi s strani SPD povsem in celoti prevzela termin 'planinec; planinstvo ...' in tudi s sklepom skupščine vnesla to izrazoslovje v statut PZS. Zatorej se naproša in opozarja, da se dosledno uporablja to izrazoslovje še posebej pri tečajih, seminarjih, spisih, spletu, obvestilih, PV in ostali komunikaciji in pisanju« (sklep 6/22-10). Izraz »planinstvo« naj se uporablja tudi v vseh uradnih gradivih PZS, kot je napisano v Statutu PZS« (sklep 7/22-10).

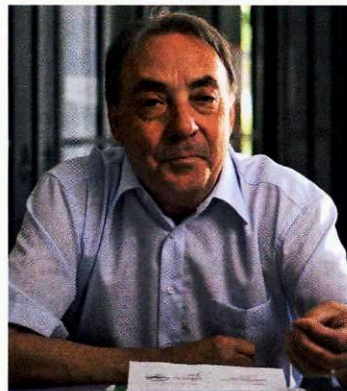
Jezikovna vojna? Na podlagi teh dveh sklepov je PZS pozne-

je izdala še interno okrožnico oz. navodilo organom in funkcionarjem PZS ter strokovni službi PZS, ter ga poslala vsem predsednikom in načelnikom komisij ter odborov PZS. Z njo so poudarili, da »besedi 'gornik' in 'gorništvo' znotraj PZS nista (več) dovoljeni«. Okrožnica se

Vodstvo PZS je razširilo svojo oblast še na jezikoslovje.

tako konča z naročilom, da vse sporne dokumente, ki vsebujejo ti dve besedi, »takoj umaknejo iz uporabe«.

Kmalu so ti dokumenti prišli tako v slovensko strokovno kot laiško javnost in povzročili pravi upor proti vodstvu. Boris Strmšek, alpinist in član Akademskega planinskega društva Kozjak, je poudaril, da »si PZS ne more in ne sme dovoliti prepovedi rabe slovenskih besed,

saj izraza planinstvo in gorništvo označujeta dejavnosti, vezane za gorski svet, po mnenju mnogih pa je beseda gorništvo celo širša in bolj primerna«. Dr. Silvo Kristan, nekdanji predstojnik Katedre za gorništvo, športno plezanje in aktivnosti v naravi na Fakulteti za šport, se je pridružil kritikam in poudaril, da je že dve desetletji pred ustanovitvijo Slovenskega planinskega društva iz Bohinja obstajalo »Gorsko društvo Triglavski prijatelji, ki iz političnih razlogov resda ni bilo formalno priznано, toda delovalo je. Takrat ni bilo priznано iz političnih razlogov, danes očitno ne bi bilo priznано zaradi ideo-

Številne člane moti odnos predsednika PZS Ekarja.

loško čistunskih jezikovnih karpic, ki nimajo racionalne podlage«. Njegov naslednik doc. dr. Blaž Jereb, predstojnik katedre, pa je izrazil zaskrbljenost, da je »fakulteta za šport avtomatično in neprostoovoljno izključena iz sodelovanja s PZS na področjih, ki so prispevala k napredku PZS kot tudi fakultete za šport«, zato ker uporablja izraz gornišstvo v nazivu katedre. Odzvalo se je tudi uredništvo najstarejše slovenske revije Planinski vestnik in poudarilo, »da je črtanje besed gornik in gornišstvo iz prispevkov neke vrste cenzura, ki si je v današnji demokratični družbi ne moremo predstavljati, še posebno ne, ker imamo v ustavi zapisano pravico do svobode govora kot eno temeljnih vrednot naše družbe«.

Predsednik PZS Franci Ekar se je odzval na številne kritike in utemeljil, da je v vsakdanjem jeziku uveljavljena beseda planinski, ki opredeljuje naše početje v gorah, z vsemi svojimi izvedenkami in da je ta beseda v rabi že 116 let, vse od ustanovitve Slovenskega planinskega društva. Pri tem je poudaril, da »so se velike osebnosti iz naše planinske zgodovine odločile za uporabo tega imena: planinstvo, planinec. Tudi slovenski literati Simon Gregorčič, Oton Župančič, Fran S. Finžgar, Jakob Aljaž so dosledno uporabljali izraz planinstvo«. Na skupščinah PZS leta 1999 in 2007 so zastopniki planinskih društev,

Nekdanji podpredsednik PZS Borut Peršolja nasprotuje sedanjemu vodstvu.

ki so se s tem strinjali in podprli utrjevanje tradicionalnega slovenskega imena planinstvo, spremenili statut zveze. Po njegovem mnenju je tako pomembno, da se »vsak sklep, še posebej najvišjega organa PZS (...) mora uresničevati«, planinstvu privrženo članstvo pa ga mora spoštovati.

Jezikovna vojna pa ni nastala šele zdaj, ampak poteka že nekaj časa. Tako je že leta 1961 dr. Vladimir Škerlak v Planinskem vestniku zapisal, da se izraz planinstvo uporablja »zaradi podobnosti srbohrvatskega izraza« in »je v slovenskem jeziku odveč in škodljiv. Odveč zato, ker se to, kar ni gornišstvo, da zajeti z besedo 'izletništvo' (npr. pohodi na griče), škodljiv zato, ker se s tem posredno še vedno vzdržuje v življenju nepravilni izraz 'planine' za gore«.

Ideološka vojna?

Na spletu krožijo tudi domneve, da je v ozadju spora predvsem želja predsednika PZS, da bi zveza ohranila primat proti Slovenskemu gornškemu klubu Ska-

la, zvezi gorniških klubov, ki je bil ustanovljen leta 1997. Skala oz. skalaši, kot se imenujejo člani, naj bi bili nastali kot alternativa, saj je po njihovem mnenju PZS preveč obremenjena s hotelsko-turistično dejavnostjo, hkrati pa so se v nekaterih predstavitev sami označili kot »pomladna alternativna oblika dejavnosti na področju gora«. Dr. France Sešek, predsednik Skale, pa je omenil, da so gorniška društva nastala predvsem zaradi tega, ker jih je motila »predvsem tedanja enostranska politična usmeritev Planinske zveze«. PZS je po lastnem statutu nestranskarška organizacija. Kljub temu sta 20. junija 2006 obe zvezi podpisali pogodbo o medsebojnem sodelovanju, s čimer bi si prizadevali za »čim večjo podporo razvoju planinske/gorniške dejavnosti v Sloveniji«.

Že leta 2004 so nekateri člani PZS zahtevali, da Ekar odstopi s položaja predsednika, saj je tisto leto kandidiral na državnozborskih volitvah kot nestranskarški kandidat s podporo LDS. V politiki je deloval tudi že prej, in sicer kot župan občine Preddvor. Leta 2006 je vstopil v DeSUS, kjer je že naslednje leto zasedel položaj predsednika občinske organizacije stranke v Preddvoru. Veliko članov tako moti, da zvezo vodi človek, ki hkrati deluje tudi v politiki, PZS pa to zavrača, saj predsednik opravlja svojo funkcijo neprofesionalno.

Zaradi vsega tega je predsedstvo PZS na seji 13. novembra in nato še po sklepu upravnega odbora PZS preklicalo sporno okrogličnico, saj je po njihovem mnenju prišlo »pri interpretaciji sklepov 49. redne seje (...) do uporabe neprimerne izraza, kar je sprožilo mnoge odzive in nestrinjanja«. Na 49. seji predsedstvo tako ni »razpravljalo, še manj pa sklepalo o rabi ali omejevanju kate-tere od slovenskih besed. V obih sklepih se je izključno zavzelo za uradno rabo več kot sto let uveljavljenega izraza »planinstvo«. »Za ta nenamerni spregled v internem obvestilu se vsem prizadetim iskreno opravičujemo,« je zapisalo predsedstvo.

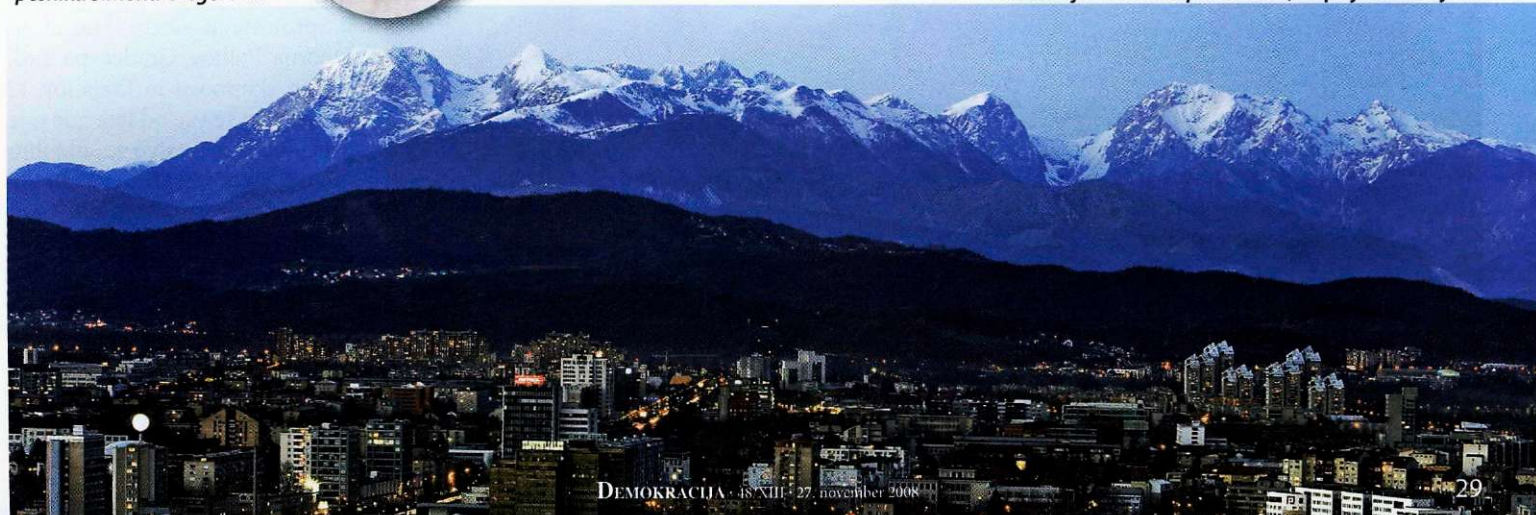
Prelomno leto 2008 Letošnje leto je bilo v več pogledih prelomno za PZS. Tako so praznovali 60. obletnico ustanovitve zveze (ustanovljena je bila 6. junija 1948 na Taboru), 230. obletnico prvega vzpona na Triglav (na pobudo Žige Zoisa so se nanj 26. avgusta 1778 povzpeli štirje Bohinjci: Luka Korošec, Matevž Kos, Štefan Rožič in Lovrenc Willomitzer) in 200. obletnico prve izmere višine Triglava (to je opravil Valentin Stanič).

Že nekaj let PZS izgublja svoje člane oz. ne more privabiti novih. Večina poznavalcev to pripisuje odnosu vodstva do članov. Vodstvo, ki deluje v nasprotju z ustavo (pravica do svobodnega govora) in po lastnih pravilih (stranskarško delovanje vodilnih članov), ne bo nikoli uspešno. Ali bo »jezikovna vojna« zadnja kaplja čez rob, da bo prišlo do zamenjave vodstva, pa bomo še videli. ■

Ekar se sklicuje tudi na pesnika Simona Gregorčiča.

Gore naj bi Slovence povezoval, ne pa jih razdvajale.

Sporni zadrževalniki vode!

Maruša Mihelčič, foto: M. Mihelčič, arhiv Demokracije

Javna razgrnitev osnutka državnega lokacijskega načrta je v okolici Ljubljane sprožila plaz nasprotovanj. Omenjeni načrt predvideva reševanje poplavne varnosti jugozahodnega dela Ljubljane na račun občin Dobrova-Polhov Gradec in Horjul.

Pred stoletnimi vodami naj bi Ljubljano obranili s pomočjo jezov in visokih nasipov dveh zadrževalnikov, ki naj bi bila v zaledju Ljubljane. Pri Dobrovi bi tako postavili kar osem metrov visok, 50 metrov širok in vsaj dva kilometra dolg nasip, da bi preprečeval velike poplave, ki naj bi se pojavljale vsakih 100 let, podoben objekt pa naj bi stal tudi v Brezju pri Horjulu. Krajanom omenjenih občin zadrževalnikoma soglasno nasprotujejo, saj so si enotni, da načrt poplavne varnosti ogroža najboljša kmetijska zemljišča v Dobrovski in Brezjanski dolini. Kot je dejal vodja

civilne iniciative Frank Breskvar, so krajanom mnenja, da je za poplavno varnost vsekakor treba skrbeti, vendar ne prek suhih zadrževalnikov in ne na način, ki bi škodoval temu območju.

Med EU in krajanom Pobudo za graditev suhih vodnih zadrževalnikov je ministrstvo za okolje in prostor podalo že leta 2003, ko je bil minister Janez Kopač. V postopku priprave državnega lokacijskega načrta za zagotavljanje poplavne varnosti jugozahodnega dela Ljubljane je bila pred dvema letoma sprejeta predlagana optimizirana različica II, ki predvideva zgraditev dveh zadrževalnikov (Razori in Brezje), posege v Gradaščico in ureditev Malega grabna. Kot je vlada zagotovila krajanom, bo po zgraditvi suhih zadrževalnikov pridelovalni potencial ostal isti, kmetijstvo torej

Z zadrževalniki bi jugozahodni del Ljubljane rešili pred poplavami.

zaradi zadrževalnikov ne bo ogroženo, nasprotno, saj naj bi kmetijska zemljišča zaradi zadrževalnikov postala varna pred poplavami, pridelovalni potencial pa naj bi se tako še povečal. Konkretno oceno naj bi pokazale, da bo z graditvijo zadrževalnikov Brezje in Razori trajno uničenih 14 od 81 hektarjev kmetijskih zemljišč. Krajanom skrbi tudi bližina zadrževalnikov Razori in Brezje, saj bosta oba neposredno poleg naselij Dobrova, Razori, Stranska vas in Šujica. V primeru poplav bi bila Stranska vas popolnoma ločena. Vendar vladna skupina zagotavlja, da zadrževalnik lahko ob določenih ukrepih trajno omogoči kakovostnejši prostorski razvoj občine na že poseljenih območjih in tudi tistih, ki so načrtovana za poselitev na poplavnem območju. Projekt je občinski svet zavrnil že na začetku dogovarjanja, imenoval pa je de-

lovno skupino z vsemi pooblastili občinskega sveta z namenom, da stališča uskladi z načrtom poplavne varnosti v občini Dobrova-Polhov Gradec, vendar se ta ni sporazumela s pripravljavci projekta na ministrstvu za okolje in prostor. V projektu naj bi v čim večji meri upoštevali tudi zahteve prizadete občine. Pristojne za načrtovanje in izvedbo projekta poplavne varnosti omejuje tudi v letošnjem letu sprejeta novela zakona o vodah. Z njo Slovenija usklajuje svoj pravni red na tem področju z evropskim, ki predvideva, da članice upoštevajo kopalne direktive in direktive o poplavah, hkrati pa uvaja nadomestila na vodovarstvenih območjih. S stališča reševanja problematike zadrževalnikov v občini Dobrova-Polhov Gradec je to prej ovira kot prednost, saj se mora Slovenija odslej ravnati tudi po evropskih standardih reševanja poplavne varnosti.

Krajanom je prekipelo Kljub nasprotovanju občin Horjul in Dobrova-Polhov Gradec pa tudi vaških skupnosti in krajanov, ki ga izražajo že vse od leta 2003, je pristojno ministrstvo 22. oktobra izvedlo javno razgrnitev osnutka državnega prostorskega načrta za graditev zadrževalnikov. S tem je krajanom dokončno prekipelo. Civilna iniciativa je v začetku novembra organizirala javni shod, udeležila pa se ga je večina okoliških prebivalcev. V znak nasprotovanja so pripravili table s protestnimi besedili in transparente.

Civilna iniciativa je organizirala shod, na katerem so krajanom predstavlili svoja stališča.

Da bi dokazali, kakšen pomen ima za te kraje kmetijstvo, ki bi bilo z zgraditvijo zadrževalnika zagotovo uničeno, so se številni kmetje na protest pripeljali kar s traktorji. Po travnikih so bile zapicene zeleno-rumene table s pozivi proti graditvi zadrževalnikov, za ohranitev krajine in drugačno reševanje poplavne varnosti. Prebivalci območja so si namreč enotni, da zadrževalnikov ne dovolijo in da bodo šli v bran svoje zemlje še dlje od protestnega shoda. Breskvar nam je dejal, da bodo v prihodnjih tednih organizirali celo referendum. Prepričani so, da bi graditev tovrstnega nasipa onemogočila trajnostni razvoj in gospodarsko rabo zemljišč. Poleg vsega pa bi se na splošno zmanjšala tudi kakovost bivalnih analiz, saj naj bi bile nekatere analize pokazale, da bi se zemljišča zaradi zadrževalnikov onesnažila, zamočvirila in zarasla. Nekateri grede še dlje in opozarjajo, da bo vse to privedlo do onesnaženja pitne vode.

Skriti nameni Za dodatna pojasnila smo vprašali tudi predsednika civilne iniciative Franka Breskvarja, ki pravi, da zadrževalniki niso ustrezna rešitev za poplavno varnost. »Tako kot stoletne vode lahko Ljubljano prizadene tudi rušilni potres, ki bo imel po vsej verjetnosti veliko hujše posledice kot na narasli hudourniški reki Gradaščica in Horjulščica.« Celotna zadeva je po njegovih besedah napačno prikazana, saj zavaja ljudi z umetno potrebo, da bi prikrili prave namene. Tu ciljajo predvsem na interese gradbenih lobijev, ki naj bi jim graditev zadrževalnikov prinesla dvojne točke. Pod krinko zadrževalnikov in nasipov naj bi

Območje zadrževalnika Razori, ki naj bi bil dolg kar 3.365 metrov

na to območje navažali ogromne količine materiala, ki nastajajo pri graditvi v Ljubljani. Ta material je treba deponirati in ga ustrezno sanirati, gradbena podjetja pa bi ga na račun Dobrove in okoliških krajev zastoj dovažala na protipoplavni nasip. Tudi lokacija je idealna, saj so omenjeni kraji le nekaj minut iz Ljubljane, tako da gradbena podjetja ne bi imela prevelikih stroškov s prevozom neuporabnega materiala. Poleg tega naj bi se nekateri že zanimali za zemljo okrog zadrževalnika, ki je sedaj kot kmetijska zemlja vredna pičlih nekaj evrov, v prihodnosti pa naj bi njena vrednost skokovito narasla. Sploh če bodo vplivni ljudje iz gradbeniških lobijev priskrbeli vsa potrebna dovoljenja in uredili parcele ter začeli postavljati moderne stanovanjske soseske, ki na območju Brezovice rastejo kot gobe po dežju. Kot smo se tudi sami prepričali, lahko za Dobrovo trdimo, da je zelena oaza, oddaljena le nekaj minut vožnje od Ljubljane. To so očitno ugotovila tudi gradbena in nepremičninska podjetja, ki želijo tudi ta predel spremeniti v spalno naselje z imenitno sosesko.

Predlagajo rešitve Jugozahodni del Ljubljane bi bil poplavno varen na račun prebivalcev Dobrovske in Brezjanske doline, hkrati pa tudi rešen kupov gradbenega

materiala, ki nastajajo pri graditvi stanovanjskih sosesk. Treba je poudariti, da se civilna iniciativa zaveda, da je treba poplavno varnost urediti, vendar s soglasjem lokalne skupnosti. Tako so tudi sami predlagali več rešitev. Menijo, da bi bilo vodo treba speljati na Barje, saj slednje vodo potrebuje. Rešitev je mogoče najti tudi v manjših kaskadah, ki bi jih zgradili v višjih predelih, kjer se voda pojavi. Breskvar je izpostavil, da nekaj manjših zadrževalnikov že stoji, vendar so neočiščeni in zato svoje vloge ne opravljajo. Civilna iniciativa je prepričana, da bi se z očiščenjem obstoječih manjših zadrževalnikov dalo reševati poplavno problematiko in zmanjšati ogroženost. Ven-

dar na ministrstvu zastopajo drugačno stališče. Študije naj bi bile pokazale, da manjši zadrževalniki na lokacijah: Mala voda I, Mala voda II, Mala voda III, Mala voda IV, Mala voda V, Prošča I, Velika Božna nad Smolnikom, Velika Božna nad sotočjem s Petačevim grabnom, Petačev graben ali Mala Božna, Mačkov graben I, Mačkov graben II, Belca I in Žerovnik volumensko ne zadoščajo, hkrati pa je ta izvedba dosti dražja, saj je treba premikati obstoječe ceste v posameznih grabnih. Ujetost ministrstva za okolje in prostor med evropsko zakonodajo ter zahteve lokalne skupnosti in občin bodo v svoj prid očitno izrabili gradbeni in nepremičninski lobiji. ■

Zaupanje

Karitas ✱

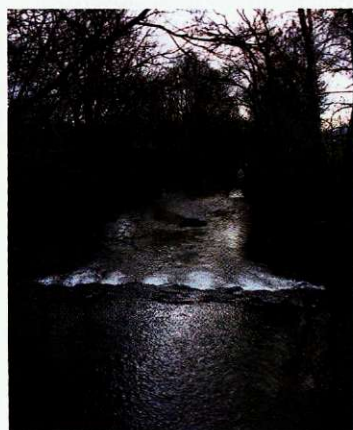
Spoštovani!

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Gospa je z dvema otrokoma živela v varni hiši. Pred tem je osem let skupaj z otroki prenašala nasilje moža. Zaradi bolezni je nezmožna za delo ter prejema nadomestilo iz invalidskega zavarovanja in socialno pomoč. Zaradi težkega socialnega položaja in nasilja, ki ga je doživela, se zdravi tudi za depresijo. Hčerka je prav tako bolna in ima težave z motnjami hranjenja. Ko se je družina izselila iz varne hiše, si je morala poiskati najemniško stanovanje, ga delno opremiti in nositi stroške vselitve ter nakupa kurjave. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da jim skupaj pomagamo. Hvala!«

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje
Namesto v državni proračun lahko 0,5 odstotka davka, ki ga od vas v vsakem primeru vzame država, namenite za pomoč ljudem v stiski. Če se še niste odločili, komu bi namenili del dohodnine, lahko to storite kadar koli. Davčna številka Slovenske Karitas je 20210795. Obrazec in vse informacije so na voljo na www.karitas.si in na 01/300 59 60.

Hvala vsem, ki ste to že storili!

Hudourniška reka Gradaščica, ki naj bi poplavila na vsakih sto let

Prvi dvojezični smerokaz

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Delavci italijanskega avtocestnega podjetja Anas so sredi novembra na novem odseku hitre ceste na Tržaškem krasu namestili prvi dvojezični italijansko-slovenski smerokaz ob izhodu za kraj Padriče. S tem so le postavili, kar je že stalo.

Postavitvijo dvojezičnega smerokaza se je začela uredniševati obveza tržaškega župana Roberta Dipiazze, ki je po sestanku na tržaški prefekturi

s prefektom Giovannijem Balsamom in predstavniki Demokratske stranke naročil pristojnim funkcionarjem občine Trst, naj na novem odseku hitre ceste, ki

vključuje tudi predor med kraje- ma Padriče in Katinara pri Trstu, postavijo dvojezični smerokaz. Za postavitev dvojezičnih smerokazov in tabel so si dalj časa prizadevale organizacije civilne družbe, krajevni upravitelji in izvoljeni predstavniki, ki so izraz slovenske manjšine v Italiji. V ta namen je v preteklosti stekla že vrsta srečanj s prefektom Balsamom, vendar do nedavnega niso obrodila rezultatov, tako da je kazalo, da bodo na odseku postavljene samo italijanske table. Za rešitev vprašanja je bilo storjenih več korakov. Tako je deželni tajnik stranke

Za postavitev dvojezičnih smerokazov in tabel so si dalj časa prizadevale organizacije civilne družbe, krajevni upravitelji in predstavniki manjšine.

Slovenska skupnost (SSk) Damijan Terpin pisal slovenskemu zunanjemu ministru Dimitriju Ruplu in mandatarju za sestavo nove slovenske vlade Borutu Pahorju pismo, v katerem je opozoril, da bi postavitev samo italijanskih smerokazov oziroma tabel pomenila hudo znižanje ravni zaščite slovenske manjšine v Italiji in novo diskriminacijo do nje. Koordinacijsko združenje kraških vasi, ki je že dalj časa zahtevalo postavitev dvojezičnih napisov na novi odsek hitre ceste, pa je glede tega celo naslo-

Predstavniki demokratske stranke so le dosegli zahtevane napise (senatorka Tamara Blažina, tržaški pokrajinski tajnik stranke Roberto Cosolini, župan občine Zgonik pri Trstu Mirko Sardoč).

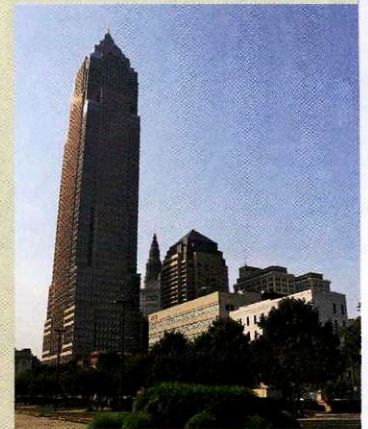
Tedenski utrip

BENEŠKI KULTURNI DNEVI Pritiski nove italijanske vlade očitno spodbujajo slovensko manjšino k večji aktivnosti. V Špetru so se 13. novembra začeli Beneški kulturni dnevi, ki jih je priredil Inštitut za slovensko kulturo pod pokroviteljstvom občine Špeter in Furlanije - Julijske krajine (FJK). V petih večerih je enajst strokovnjakov iz Slovenije in Italije poslušalcem predavalo o slovenščini v Benečiji in njenem zgodovinskem razvoju, o slovenskih narečjih, dvojezičnosti in identiteti, prav tako pa tudi o vplivu, ki ga imajo manjšinski jeziki na razvoj širšega okolja pod naslovom: Odkrivajmo naš jezik. O slovenskem jeziku in njegovem pomenu za Slovence so govorili profesorji z univerz v Vidmu, Ljubljani, Trstu, Padovi, pesniki, psihologinja, z direktorije za šolstvo, kulturo, šport in mir FJK, strokovnjaki z Deželne agencije za furlanski jezik in predsednica Kulturnega društva Rozajanski dum. Beneške kulturne dneve obujajo po desetih letih. Njihovi začetki segajo tja v šestdeseta leta, ko jih je prvič organiziral Študijski center Nediža. Ob slovenskem jeziku, ki je bil in ostaja glavna tema prve in še nekaterih drugih izvedb, tudi v povezavi s šolstvom, so organizatorji posvetili tudi zgodovini Benečije, tukajšnji umetnostni zgodovini in razvoju ozemlja. Poleg tega pa je zdaj, ko nekateri politiki spet postavljajo pod vprašaj slovenski izvor narečij in Beneških Slovencev, primerno, da se vse, kar je povezano z jezikom, spet obravnava na strokovni ravni. M. M.

Špeter, središče Beneške Slovenije

za katero je gradivo v obravnavo prejela oktobra, je vlada medtem pooblastila ministrico za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Mojco Kucler Dolinar. Center bo deloval na državni Univerzi v Clevelandu, ponujal pa bo interdisciplinarno preučevanje, ohranjanje in spodbujanje gojenja slovenske kulture, jezika in raziskovanja v ZDA. L. H.

V Clevelandu živijo številni Slovenci.

IZRINJENA SKUPNOST V torek je bilo v Trstu srečanje predsednika italijanske vlade in nemške kanclerke. Silvio Berlusconi in Angela Merkel sta govorila o pomembnih vprašanih globalne finančne in energetske krize. V prenatrpanem urniku srečanja pa ni bilo niti minute ali dveh, da bi se italijanski premier srečal s predstavnikoma Slovencev v Italiji, je zapisal Robert Škrj v Primorskih novicah. Zato sta predstavnika Slovencev Berlusconi in Angela Merkel izročila spomenico, v kateri ga opozarjata na kritični položaj manjšine. V njej sta zapisala, da Slovenci v Italiji od vlade pričakujejo, da bo izvajala zaščitni zakon, ki ga je že leta 2001 izglasoval italijanski parlament, in da bo pri pristojnih organih posređoval, da bodo na avtocestni trasi, ki poteka po goriškem in tržaškem ozemlju, čim prej postavljeni dvojezični napisi. V domnevno antifašistični Italiji še zdaj nimajo domovinske pravice slovenska krajevna imena, ki jih je fašizem na začetku svojega pohoda prepovedal in jih iznakazil do nerazpoznavnosti. Medtem ko je demokratična Nemčija verjetno res iskreno obracunala s svojo nacistično preteklostjo, pa povojna Italija tega še vedno ni storila. L. H.

Angela Merkel in Silvio Berlusconi v Trstu

SLOVENSKI CENTER V CLEVELANDU Vlada se je sredi novembra seznanila s pogodbo med slovenskim ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT) ter državno Univerzo iz Clevelanda o financiranju dejavnosti maja odprtega Centra za slovenske študije (CSŠ). Sredstva za delovanje CSŠ so sicer zagotovljena na proračunski postavki MVZT. Leta 2008 bo tako vlada za delovanje CSŠ namenila 10.000, leta 2009 pa 46.000 evrov. Za podpis pogodbe,

Damijan Terpin je pisal slovenskemu zunanjemu ministru.

vilo pismo na nemško kanclerko Angelo Merkel, ki se je dan pred uradnim odprtjem odseka hitre ceste prav v Trstu sešla s predsednikom italijanske vlade Silviom Berlusconiem.

Končno dogovor Nazadnje so predstavniki Demokratske stranke, med katerimi so bili tržaški pokrajinski tajnik stranke Roberto Cosolini, slovenska senatorka v Rimu Tamara Blažina in župan občine Zgonik pri Trstu Mirko Sarđoč, na sestanku s prefektom Balsamom in tržaškim županom Dipiazza ven-

darle dosegli, da je slednji naročil občinskim funkcionarjem, naj namestijo table. Ta dogovor je omizje predstavnikov krovnih organizacij, krajevnih upravitelj in izvoljenih predstavnikov

slovenske manjšine označilo za pozitiven premik in prvi korak, ki je premaknil tudi del italijanskega javnega mnenja. Poslanec SSk v deželnem parlamentu Furlanije - Julijske krajine (FJK) Igor Gabrovec pa je namestitev dveh dvojezičnih smerokazov označil za skromno predplačilo tega, kar pripada slovenski manjšini, saj je tržaški župan Dipiazza privolil le v to, da Slovincem vrne nekaj, kar jim je bilo šele pred kratkim neupravičeno odvzeto. Med gradbenimi deli za novi odsek med Padričami in Katinaro so namreč na hitri cesti skrivnostno izgubili dvojezični smerokazi za vasi Trebče in Padriče, ki so jih krajanje dosegli pred več kot desetimi leti. D

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Srbski zunanji minister Vuk Jeremić napovedal protitožbo zoper Hrvaško.

Hrvati se 18. novembra spominjajo žrtev Vukovarja.

Srbija vrača udarec

Petra Janša, foto:Reuters

Meddržavno sodišče v Haagu bo odločalo o tožbi, v kateri Hrvaška Srbijo bremeni genocida na svojem ozemlju med letoma 1991 in 1995. Srbija bo na tožbo odgovorila s protitožbo zaradi hrvaškega genocida nad Srbi.

Hrvaška je julija 1999 pred Meddržavnim sodiščem v Haagu (ICJ) sprožila postopek proti takratni Zvezni republiki Jugoslaviji (ZRJ), ker naj bi bila ta na Hrvaškem v letih od 1991 do 1995 kršila konvencijo iz leta 1948 o preprečevanju in kaznovanju zločina genocida. Hrvaška je ZRJ bremenila oblike genocida, zaradi katerega je bilo veliko število hrvaških državljanov razseljenih, ubitih, mučenih ali nelegalno zadržanih, kot tudi velikega uničenja lastnine. Toda Srbija je letos konec maja trdila, da ICJ ni pristojen za tovrstno tožbo Hrvaške, saj v času njene vložitve julija 1999 tedanja ZRJ ni bila članica Združenih narodov niti podpisnica konvencije o genocidu ter statuta sodišča, kar je potrebno za pristojnost sodišča. Srbija se je pri

tem sklicevala na odločitev, s katero se je ICJ leta 2004 razglasilo za nepristojnega v tožbi ZRJ proti 10 državam članicam zveze Nato zaradi nezakonite uporabe sile in bombardiranja leta 1999. Sodišče je takrat ugotovilo, da je ZRJ članica ZN postala 1. novembra 2000, konvencijo o genocidu pa je podpisala leto dni kasneje.

Hrvaški pravni uspeh Vendar je senat 17 sodnikov zavrnil vse omenjene pritožbe Srbije, ki je izpodbijala pristojnost ICJ, sodišče pa je odločitev o pristojnosti v tožbi Hrvaške proti Srbiji sprejelo z desetimi glasovi proti sedmim, je minuli teden sporočila predsednica sodišča Rosalyn Higgins, ki je dve uri prebirala obrazložitev odločitve sodišča. Ta tako odpira pot šele drugemu primeru tožbe za genocid pred tem sodiščem. Srbija je pred ICJ za genocid že bremenila BiH, vendar je to februarja lani v razsodbi Beograd prostilo neposredne odgovornosti ali sokrivde za genocid med vojno v BiH.

»Odločitev sodišča je veliki hrvaški pravni uspeh, sicer pa je zgolj prva runda,« je novinarjem v Haagu izjavil glavni zastopnik Hrvaške v omenjenem primeru, pravosodni minister Ivan Šimonović. »Na tej stopnji postopka smo dobili vse, kar smo lahko, sedaj pa ostaja odločanje o vsebini,« je dejal Šimonović, ki se s hrvaško tožbo ukvarja več kot osem let. »V razpravo o vsebini bomo vstopili v dobri formi, ker je sodišče zavrglo vse ugovore Srbije,« je dejal in pojasnil, da je imela Srbija očitno dva načrta. Prvič, da sodišče sprejme njene ugovore in na ta način zavrne hrvaško tožbo, in drugič, da s sprejemanjem dela ugovorov, ki se nanašajo na upravičenost tožbe, omili hrvaško tožbo. Presodil je, da Hrvaško kljub vsemu čaka še veliko dela v dokaznem postopku.

Tudi hrvaški predsednik Stipe Mesić, premier Ivo Sanader in predsednik sabora Luka Bebić so izrazili zadovoljstvo nad odločitvijo ICJ. »Za nas je bila ta odločitev pričakovana glede na to, kaj se je zgodilo. Symbolika je v tem, da smo na dan, ko se spominjamo žrtev Vukovarja in

junaštva tistih, ki so ga branili, to novico izvedeli prav v Vukovarju,« je dejal Mesić.

Protitožba Srbov Srbski zunanji minister Vuk Jeremić pa je že napovedal, da bo Srbija tožila Hrvaško na ICJ zaradi etničnega čiščenja in vojnih zločinov med operacijo Nevihta leta 1995. Ob tem je omenil tudi zločine iz časa druge svetovne vojne in ustaške Neodvisne države Hrvaške (NDH). Poleg tega bo vlada oblikovala posebno skupino pravnikov, katere naloga bo ugotoviti resnico o konfliktu in zločinih na hrvaških tleh med vojno v letih 1991–1995.

Obe vpleteni strani imata tudi možnost dogovora o zunaj sodni poravnavi, kar pa je po poročanju srbske tiskovne agencije Tanjug le malo verjetno, zato bo najverjetneje pred ICJ sledila razprava o vsebini tožbe. V tem primeru bo Srbija dobila vsaj leto dni časa za pripravo obrambe oz. morebitne tožbe proti Hrvaški za genocid nad Srbi, na katero naj bi se pravna ekipa Beograda že pripravljala. Sojenja pa po poročanju Tanjuga ni pričakovati prej kot v dveh letih. **D**

Meddržavno sodišče v Haagu je razsodilo v prid Hrvaške.

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

 hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **Elektro
Primorska**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00	ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15	ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50	

Zaseženo premoženje na Siciliji

Pristojna uprava za boj proti mafiji je v Castelvetranu na Siciliji zasegla premoženja in nepremičnine v vrednosti 700 milijonov evrov, katerih lastnik je podjetnik Giuseppe Grigoli, domnevni blagajničar šefa sicilijanske mafije Mattea Messine Denara. Policija je Grigoliju, imenovanemu tudi kralj sicilijanskih veleblagovnic, med drugim zasegla 12 družb, 220 zgradb in 133 zemljišč v izmeri približno 60 hektarjev. Šlo naj bi za preventivni ukrep. Po navedbah direktorja za boj proti mafiji so ugotovili niz spornih

dejavnosti in finančnih transakcij družb 6 GDO in Distribucije Grigoli ter številnih satelitskih podjetij, ki so se pretežno ukvarjala z distribucijo živil v trgovinah Despar na Siciliji, preiskava pa je potrdila domnevo o strateški infiltraciji mafije v živilski sektor na Siciliji. Grigolija so zaradi suma, da je opravljal delo blagajničarja šefa Cose Nostre na območju pokrajine Trapani Messine Denara, decembra lani priprli. Januarja letos mu je policija že zasegla imetje, vredno 300 milijonov evrov.

Znova o Tibetu V indijski Dharamsali se je zbralo več kot 500 tibetanskih voditeljev v izgnanstvu, ki bi lahko korenito spremenili potek desetletja dolgega boja proti kitajski nadvladi v Tibetu. Srečanje, največje te vrste

v zadnjih 60 letih, je sklical tibetanski duhovni vodja dalajlama, ki je minuli mesec izjavil, da ne bo več popuščal Pekingu. Mnogi so v njegovi izjavi videli odprto vabilo tistim, ki se zavzemajo za polno neodvisnost Tibeta. Dalajlama se je zadnji dve desetletji med svojimi potovanji po svetu zavzemal za večjo avtonomijo za svojo domovino, iz katere je pobegnil leta 1959 po neuspelem uporu proti kitajskim oblastem. Vrh tibetanskih voditeljev v Dharamsali sicer nima pristojnosti za sprejemanje političnih odloči-

tev, sprejme lahko le priporočila, vendar je do srečanja prišlo v času, ko se je tibetansko gibanje znašlo na razpotju. Ob tem pa je Kitajska zavrnila, da je vsak poskus dosege neodvisnosti Tibeta obsojen na neuspeh.

Nevarni pirati Somalijski pirati so zahtevali odkupnino za savdski tanker, ki so ga zajeli pred tem. 332 metrov dolgo ladjo, na kateri je bilo za 100 milijonov dolarjev nafte, so zajeli približno 830 kilometrov jugovzhodno od kenjske obale in jo odvedli v somalijsko

pristanišče Harardhere. Na tankerju je bilo 25 članov posadke iz Velike Britanije, Hrvaške, Filipinov, Poljske in Savdske Arabije. Pirati so medtem ugrabili še eno ladjo, in sicer grško s 25 člani posadke, pred tem pa še ladji, ki plujeta pod hongkonško oziroma

TUJI TISK

Financial Times

Ne more biti zaprta

Predsednik Belorusije Aleksander Lukašenko pravi, da se ima Belorusija za del Evrope, še več, da se ima za njeno geografsko središče. Država porabi samo 25 do 30 odstotkov domače proizvodnje, vse drugo proda, zato ne more biti za-

prta. Lukašenko je pozval »staro, modro in izkušeno mamico Evropo«, naj se odreče dvojnemu merilom. Dejal je, da bi Evropa lahko raztrgala Belorusijo, če ne bi bila povezana z Rusijo. »Zakaj pravite, da je tu zadnje gnezdo diktature, da so tukajšnji ljudje enako kot medvedi hudobni in divji, ter jim ne dajete vizumov,« je dejal novinarju in ironično dodal, da ima pravzaprav res srečo, ker se je srečal z zadnjim diktatorjem v Evropi. Na vprašanje, zakaj Belorusija še ni priznala Abhazije in Južne Osetije, je odgovoril, da zato, ker sta njegova država in Rusija zaveznici. Po njegovih besedah Zahod za zdaj uporablja finančne in ekonomske vzvode za preprečevanje priznanja teh republik.

Le Monde

Sarkozy

Potem ko je Sarkozy izzval kritiko srednje Evrope s svojimi dvomi o neizogibnosti ameriškega protiraketnega štita, je 15. novembra spremenil svoje izjave: »Naši češki in poljski prijatelji so sami gospodarji v svojih državah,« je dejal

francoski predsednik in dodal, da štít lahko postane koristna dopolnitev varovanja pred zunanjo grožnjo. Na vrhu Rusija – EU v Nici pa je Sarkozy dejal, da protiraketni elementi ne bodo pripomogli k varnosti v Evropi, in predlagal, da bi projekt zamrznili do varnostnega vrha, ki bo sredi leta 2009. Vse to je razburilo Čeha, ki menijo, da je Sarkozy prekoračil svoja pooblastila, s tem ko se je z Medvedjevom v Nici začel pogovarjati o evropski varnosti. Češki voditelji so spomnili, da je bilo na vrhu v Bukarešti določeno, da ameriški projekt prispeva k zaščiti zaveznikov. Poljski predsednik vlade Donald Tusk pa je izjavil, da Sarkozyjevo mnenje ne bo vplivalo na prihodnost projekta.

kiribatsko zastavo. Indijska mornarica je nato sporočila, da je nje-na fregata, ki opravlja nadzor v Adenskem zalivu, uničila glavno plovilo piratov.

Poljska in podnebje Francosko predsedstvo EU je v prizadevanjih za rešitev podnebno-energetskih sprememb Poljski ponudilo začasno izvetje pri nakupu emisijskih kuponov. Državam,

ki 60 odstotkov ali več električne energije dobijo iz termoelektrarn, naj bi do najkasnejše leta 2016 zagotovili najmanj polovico brezplačnih dovolilnic za izpuste ogljikovega dioksida (CO₂). O podrobnostih predloga pogajanja še tečejo, na najvišji ravni pa naj bi o tem tekla beseda v poljskem Gdansk 6. decembra. Skupne zavezujoče cilje v boju proti podnebnim spremembam so marca

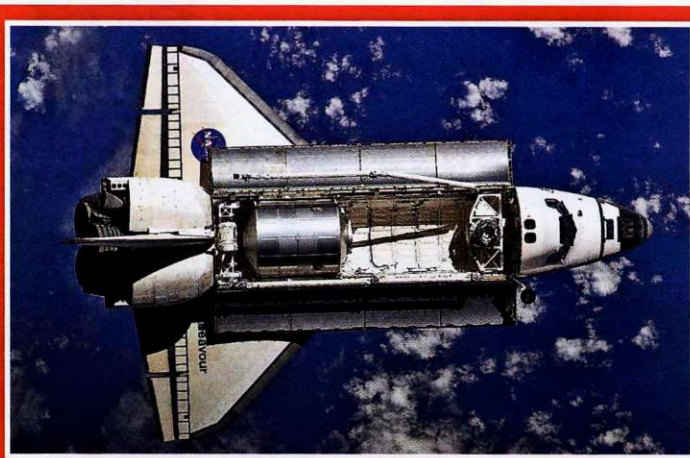
lani podprle vse države članice. Takrat so se dogovorile, da bodo do leta 2020 glede na izhodiščno leto 1990 zmanjšale izpuste ogljikovega dioksida za 20 odstotkov, povečale delež obnovljivih virov na 20 odstotkov, za prav toliko pa tudi izboljšale energetske učinkovitost. Kljub jasnemu dogovoru je Poljska to vprašanje znova odprla, saj meni, da predlagani sveženj ne upošteva razlik v gospodarskem potencialu med državami članicami. Pri tem jo je podprlo sedem članic unije – Bolgarija, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Romunija in Slovaška.

Bogatenje urana Iran še vedno kljubuje zahtevam ZN po ustavitvi bogatenja urana in ne sodeluje v preiskavi domnev, da ima njegov jedrski program tudi vojaški vidik, je v zaupnem poročilu zapisala Mednarodna agencija za jedrsko energijo (IAEA). V nasprotju z zahtevami varnostnega sveta ZN Iran še ni ustavil dejavnosti, povezanih z bogatenjem urana, in

še naprej namešča nove kaskade ter novo generacijo centrifug v testne namene. Poročilo dodaja, da IAEA ni uspelo narediti večjega napredka v preiskavi domnev, da ima iranski jedrski program tudi vojaški vidik, kar pomeni, da so v slepi ulici, saj ni bilo nobenega napredka ali kakršnega koli stika o

morebitni vojaški dimenziji. Strokovnjaki še menijo, da je položaj še slabši, kot je bil septembra, saj sta se takrat obe strani vsaj pogovarjali. V začetku novembra je imel Iran okoli 3.800 centrifug, kmalu pa naj bi jih začelo delovati še 2.200, kar je približno na isti ravni kot septembra.

Sprehod v vesolju

Astronavta ameriške vesoljske agencije Nasa sta uspešno opravila prvi sprehod v vesolju. Pri tem sta na Mednarodni vesoljski postaji (ISS) zamenjala rezervoar za dušik in začela popravilo zgloba na solarni anteni. Astronavtka Heide Stefanyshyn-Pieper in njen kolega Steve Bowen z raketoplana Endeavour sta sprehod v vesolju opravila po šestih urah in pol, torej v predvidenem času. Med popravilom postaje pa se je zgodila manjša nezgoda, saj je astronavtka že na začetku izgubila svojo torbo z orodjem. Stefanyshyn-Pieper jeva si je nato izposodila orodje od Bowna in nadaljevala delo. Razen izgube orodja je sprehod v vesolju potekal po načrtih.

VIR: STA

TUJI TISK

The Times

Jukos toži

Nekdanji delničarji ruskega energetskega giganta Jukos, ki je nehal obstajati, so vložili tožbo proti ruski vladi v višini 50 milijard dolarjev. Ta tožba je največja med vsemi podobnimi sodbami. GML, nekdanja skupina Mena-

tep, trdi, da si je Jukos nezakonito prisvojil Kremelj v organizirani politični kampanji. GML zahteva kompenzacijo v skladu z mednarodno pogodbo, ki jo je podpisalo 52 držav in je postala veljavna aprila 1998. Na dveh zaslišanjih, ki bodo potekala za zaprtimi vrati na arbitražnem sodišču v Haagu, bo sodišče odločilo, ali veljajo pogoji omenjene pogodbe tudi za Rusijo, ki si je k pogodbi želela pristopiti, a je ni ratificirala. Če bo sodišče ugotovilo, da GML sodi pod njihovo pristojnost, bo prišlo do novih zaslišanij. Delež GML v Jukosu je bil 51-odstoten in je izgubil vrednost z bankrotom Jukosa leta 2006, še prej pa so aretirali Mihaila Hodorkovskega.

The Guardian

Najdba

Pred štirimi leti so arheologi med izkopavanji 120 kilometrov jugozahodno od Berlina našli ostanke štirih praljudi, predstavnikov neolitske keramične kulture. Kot so pokazale analize kostnih tkiv, so vsi člani ene družine, ki je postala

najstarejša najdena nuklearna družina, saj je stara 4.600 let. Nekatere značilnosti pogrebne obreda kažejo na premik v družbeni organiziranosti od kolektivne družbe k diferencirani, razslojeni družbi, k nuklearni družini in patrilokalnemu zakonu. Slednje so ugotovili s pomočjo analize zobovja; koncentracija določenega elementa, ki se v zobovju nabira od otroštva, je pokazala, da so moški in sinova odrasli na območju, kjer so bili pokopani, ženska pa je odrasla drugod. Najdba pojasnjuje proces porajanja sodobnejših družb. Štirje ljudje – oče, mati in dva sinova – niso umrli naravne smrti, saj so poleg njihovega groba našli še nekaj kolektivnih grobov, katerih vsebina kaže, da so vsi umrli nasilne smrti.

Mag. Aleš Žajdela

Krizo smo zaznali že lani poleti in se nanjo pripravili

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Petinštiridesletni mag. Aleš Žajdela je po končani bežigraski gimnaziji v Ljubljani nadaljeval študij na Pravni fakulteti v Ljubljani, kjer je pridobil tudi naziv magistra pravnih znanosti. Za predsednika uprave Abanke Vipe, d. d., je bil imenovan septembra 2005. Pred tem je bil slabih sedem let zaposlen v Raiffeisen Krekovi banki, najprej kot član, nato kot dolgoletni predsednik uprave. Še pred tem je bil zaposlen v Narodni banki Slovenije in kasneje Banki Slovenije. Na Višjem sodišču v Ljubljani je opravil pravosodni izpit. Abanka, ki je ta čas tretja največja slovenska banka, ima razvejeno mrežo poslovalnic po vsej Sloveniji z vsemi klasičnimi pa tudi sodobnimi bančnimi storitvami, svojo ponudbo pa dopolnjuje s storitvami podjetij na področju lizinga, faktoringa in upravljanja investicijskih skladov. Spogledujejo se tudi s trgi zunaj Slovenije.

Prvič sva se srečala, ko ste vodili Raiffeisen Krekovo banko, ki se uvršča med manjše banke s tujim lastništvom. Abanka Vipa je slovenska komercialna banka, ima torej slovenske lastnike in je po obsegu tržnega deleža skoraj trikrat večja od zdajšnje Raiffeisen banke. Kako ocenjujete osebni prehod in kaj vam pomeni delo v Abanki Vipi?

Če je bila Krekova banka manjša banka z manj kot 3-odstotnim tržnim deležem, je bilo to zanimivo, a tudi relativno preprosto delo. Seveda je bilo to zame, ki sem prišel z nadzorne funkcije v Banki Slovenije poseben izziv, po drugi strani pa je bilo delo lažje obvladljivo. Tam sem se naučil komercialnega bančništva in kako obvladovati banko. Posebna in zelo dobra izkušnja je bilo tudi delo v mednarodnem holdingu, kakršen je bil Raiffeisen, pridobil sem si veliko novih znanj, videl, kako delujejo holdingi, kako oblikujejo svoje politike, tudi poslovne, kako se dnevno odločajo, spoznal sem možnost pridobivanja pravih informacij z vsega sveta. Vse skupaj je pripomoglo k temu, da mi v Abanki Vipi nato ni bilo težko začeti, zdaj pa je delo tukaj najbolj prijetno od vsega, kar sem opravljal do sedaj. Ta banka je bistveno večja, ima 8-odstotni tržni delež, kar pomeni, da je pomemben igralec na bančnem trgu in da je velika. Ob tem je banka velikih podjetij in banka poslovanja s

tujino. Abanka ima namreč tretjino zunanjih virov, to je iz zadolževanja pri tujih bankah, kar pomeni, da je tudi ta komponenta zelo izrazita. Zame je to velik izziv, zelo zanimivo delo, kar pa se tiče sodelavcev in sodelavk, moram reči, da sem izredno zadovoljen. Ekipa je resnično izoblikovana, je dinamična in tudi zelo kompetentna. Redkokdaj doslej se mi je zgodilo, da dam lahko obe roki v ogenj za vodstveni tim, kakršen je v Abanki.

Delnice vaše banke so nedavno začele kotirati na trgu vrednostnih papirjev. Zakaj ste se odločili za to?

To se nam je zdelo pomembno tudi zaradi prepoznavnosti banke, kar je bistvenega pomena. Zanimanje za Abanko je bilo doslej nekoliko odmaknjeno. NLB in NKBM ljudje poznajo. Za prebivalstvo pa je zanimivo dejstvo, da obstaja tudi banka, ki je tudi v slovenski lasti in je tretja največja ter pokriva ciljni tržni delež, navzoča pa je po celi Sloveniji. Abanka ima 42 poslovalnic in pokriva vsa regijska središča, dejansko smo vseslovenska banka. Nekdo, ki ima 8-odstotni tržni delež, lahko preživi na vsakem trgu, še posebej če je štet kot domača ustanova.

Zakaj Abanka ni tako prepoznavna med prebivalstvom?

Abanka je bila v preteklosti bolj banka slovenskega podjetništva, kar izvira še iz časov, ko je bila sestavni del Jugobanke. Ta je obvladovala predvsem podjetja in bila v tistem času prva usposobljena za poslovanje s tujino. V tujini je bila tudi bistveno bolj prepoznavna kot Ljubljanska banka. Posledično se je nato Abanka bolj razvijala kot banka podjetništva. Ko je v banko prišla naša ekipa, smo zaznali, da bi banka pravzaprav morala postati tudi banka majhnega in srednjega podjetništva ter banka slovenskega prebivalstva. To so tiste tržne niše, na katerih zdaj gradimo. Ohranjamo sicer pozicijo banke podjetništva in tukaj smo v veliko postavkah druga največja banka po velikosti, vendar želimo tudi na področju poslovanja s prebivalstvom narediti odločnejše korake, poskušamo narediti več zanje in banko na tem področju tudi prepoznavnejšo. Ko nam bo

to uspelo, bo Abanka tudi banka slovenskega prebivalstva. Na področju delovanja s prebivalstvom je zdaj naš tržni delež od 6 do 7 odstotkov, na področju sodelovanja z gospodarstvom pa je naš tržni delež 10- do 12-odstoten, kar pomeni, da je na segmentu sodelovanja s podjetji naša banka izjemno prepoznavna.

Kako daleč je združevanje Abanke z Gorenjsko banko in kaj je vaše vodilo pri tem?

Združena banka bi bila nedvomno velika pridobitev. To kažejo podatki o moči obeh bank, ki bi bili združeni bistveno močnejši, skupno bi pokrivali približno 12-odstotni tržni delež, skupno bi imeli nekaj več kot 20 odstotkov celotnega bančnega kapitala v državi. Tudi glede na ustvarjeni dobiček v letu 2007 bi to pomenilo več kot 20 odstotkov slovenskega bančnega dobička. Če pa pogledamo stroške, sta po podatkih iz leta 2007 obe banki prva in druga najučinkovitejša banka v državi. Torej imata najnižje stroške. Združitev se mi zdi torej zelo primerna, navedeni podatki pa kar kličejo po tem, da bi imeli banko, ki ima možnosti, da osvoji 20-odstotni tržni delež in bi bila torej druga banka v slovenskem prostoru, takoj za NLB in pred NKBM. To bi stanje na področju slovenskega bančnega trga seveda precej spremenilo. S tem bi tudi slovenski bančni sistem postal bolj uravnotežen. Res pa je, da bi bila tako združena banka absolutno pred izzivom, da prestopi meje Slovenije in bi morala iti tudi v širšo regijo, na primer na trge držav nekdanje Jugoslavije, kar je pravzaprav tudi sestavni del strategije Abanke kot takšne.

V Gorenjski banki je prišlo do zamenjave v vodstvu. Kaj o tem meni nova uprava in kaj lastniki?

Ambicije obeh uprav so identične. Obe upravi podpirata združitev. Seveda pa je to stvar lastnikov, delničarjev obeh bank. Za združitev je namreč potrebna tričetrtinska podpora lastnikov ene in druge banke. Lastniki so tisti, ki bodo morali dati končni odgovor, od njihove odločitve je odvisno, ali bo do združitve prišlo ali ne. Vedeti pa moramo, da se zdaj, v fazi finančne krize, vsi ukvarjamo predvsem z obvladovanjem njenih posledic. ►

► Pri tem so nekateri bolj uspešni, drugi manj, odvisno od tega, kdaj je kdo krizo zaznal in kako hitro je ukrepal.

Omenili ste finančno krizo. Kako globoka je in kako jo občutite v vaši banki?

Vsaka kriza je preveč globoka. Bistveno pri tem pa je, kako hitro in s kakšnimi ukrepi se nekdo nanjo odzove. V naši banki smo že v začetku lanskega poletja, konec junija, v začetku julija 2007, zaznali, da prihaja finančna kriza, in smo se nanjo že lani tudi pripravili ter se začeli odzivati. Takrat smo svojim najpomembnejšim komitentom povedali, da prihaja do finančne krize. To smo povedali tudi javnosti, res pa je, da smo bili pri tem precej osamljeni oziroma med bankami praktično edini, ki smo o tem v Sloveniji javno govorili. Realno gospodarstvo je takrat namreč zelo malo zaznavalo, da je kriza tu. Mi sami pa smo ukrepali tako, da smo že lani poleti pripravili ukrepe za povečanje likvidnostne rezerve. To pomeni, da smo likvidnostno rezervo praktično podvojili. Že od lanske jeseni je tako naša likvidnost izredno visoka, 100-odstotno večja varnost na tem segmentu, kot je bila v preteklosti. Začeli smo tudi priprave na dokapitalizacijo banke. Preprosto smo ugotovili, da je za banko najvarneje, da ima večji kapital, večjo kapitalsko ustreznost, zato smo dokapitalizacijo izvedli že v začetku letošnjega leta, čeprav je bila prvotno načrtovana za kasnejši čas. Omejili smo tudi kreditno aktivnost.

To pomeni, da lani na področju zelo intenzivne posojilne aktivnosti niste sledili drugim bankam v državi?

V prvi polovici leta 2007 smo rasli celo nekoliko bolj od povprečja, v drugi polovici leta pa se je naša aktivnost umirila in na koncu je bila rast manjša od povprečne rasti slovenskega bančnega sistema. To je bila jasna posledica tega, da smo omejili svoje kreditne aktivnosti, da smo ustavili limite na nižjih nivojih. Tudi v postopku dokapitalizacije banke izpostavljenosti svojih komitentov nismo povečevali, ampak smo jih ohranili na nižjih nivojih, zahtevali smo tudi trdnješe presoje bonitet posameznih komitentov, večje aktivne obresti in boljša zavarovanja. Vse skupaj se je nato odrazilo v tem, da smo celo izboljšali svoj kreditni portfelj, povečali smo obrestno maržo, po drugi strani pa smo zaostali za rastjo za slovenskim bančnim sistemom v drugi polovici leta.

Se vam letos ti ukrepi obrestujejo?

Seveda se nam obrestujejo. Ob tem, da smo naredili vse to, smo, zavedajoč se situacije, za letošnje leto načrtovali nižjo rast. Prej so bile te rasti vedno načrtovane na 20 odstotkov ali več, za leto 2008 pa smo načrtovali samo 7-odstotno rast. V okviru te rasti smo pridobili vsa ustrezna sredstva tudi od naših tujih kre-

ditodajalk, to je bank v tujini. Ker smo bili na krizo bolj pripravljeni, ker smo hitreje ukrepali, smo te vire pridobivali hitreje kot druge slovenske banke. Kot prva slovenska banka smo se predstavili v Aziji, posledica tega je bil sindicirani kredit z azijskimi bankami. Potem smo naredili sindicirani kredit v Evropi nekaj mesecev prej kot običajno, s čimer smo stvari prehiteli, in tudi zadolžnico smo na teh trgih izdali prej kot druge banke. Pridobili smo torej sredstva, po drugi strani pa je bilo zelo korektno do naših komitentov, da smo jim povedali, kaj se dogaja: da se bomo soočali s krizo na ta način, da bo naša rast nižja, apelirali smo nanje, naj, vsaj kar se tiče naše banke, razumejo, da bodo pri nas dobili kredite v okviru naše rasti. Pravzaprav smo jih seznanili, kaj se dogaja v svetu, in tisti, ki so prisluhnili in načrtovali manjše rasti v svojih obsegih, so ravnali prav. Tisti pa, ki so kljub vsemu zaupali drugim bankam in so rasli hitreje, kot jih je bilo nato mogoče spremljati, nam niso očitali, da smo bili nekorektni. Nekako so cenili naše sporočilo o tem, kaj se dogaja. Posebej zdaj, ko je kriza zares poglobljena in ko prehaja iz finančnega v realni sektor. Zadovoljen sem,

da se nam obrestuje naša hitra odzivnost in pravzaprav hitro ukrepanje. Lahko rečem, da smo imeli leta 2007 kar srečno roko pri vseh ukrepih, ki so nas pripeljali do odzivnosti na to krizo. Glede na preteklost je Abanka zdaj kapitalsko zelo močna.

Kaj pa se dogaja letos?

Letos smo z aktivnostmi nadaljevali; vse poteka skladno z napovedanimi rastmi, rast v prvem devetmesečju je bila 8-odstotna, torej smo nekoliko presegle načrtovano 7-odstotno rast. Devetmesečje smo končali s 3,7 milijarde evrov bilančne vsote, dobiček banke pa je bil na ravni 28 milijonov evrov, kar je glede na isto obdobje lani sicer slabši rezultat, po dru-

gi strani pa je še vedno v okviru tega, kar smo predvideli. Za zdaj smo z rezultati poslovanja še v okviru pričakovanj, res pa je, da je glede na dogodke na trgih tudi rezultat bolj vprašljiv kot pred tem. Situacija na svetovnih bančnih oz. finančnih trgih se je po razglasitvi povsem nepričakovanega bankrota ene največjih svetovnih bank Lehman Brothers 15. septembra letos zelo spremenila. Tako zelo slabe situacije v septembru in oktobru, kot se je dejansko zgodila, nismo pričakovali, tega nismo mogli niti načrtovati. Z vsemi ukrepi, ki smo jih že prej sprejeli in izvedli, pa so se nam ti pozitivno obrestovali tudi v tem času, tako da pričakujemo, da v letošnjem letu ne bomo bistveno zaostali za načrtovano realizacijo poslovanja in rezultatov.

Slovenska vlada je že pred časom sprejela odločitve v zvezi z delovanjem na bančnem trgu. Menite, da so bili ti ukrepi pravilni?

Tako kot smo v začetku 90. let v Sloveniji resnično modro ravnali, če gledam z današnjega vidika, in vodili gospodarstvo skozi odlično izpeljano sanacijo bančnega sistema, so bili državni ukrepi za omejeitev posledic krize tudi sedaj pravilni in mislim, da bomo tako kot v 90. letih enako uspešni tudi v času zdajšnje gospodarske krize. To je obdobje, ko se lahko svet odzove pravilno in ko iz krize prideš močnejši, kot zmagovalec, ali pa kot poraženec.

Se pravi, da ukrepe, ki jih je sprejela vlada, ocenjujete pozitivno?

Absolutno.

Ali sprejeti ukrepi na državni ravni zado- stujejo ali bi bilo treba sprejeti še kaj?

Prvi ukrep je bil razširitev jamstva na depozite na 100 odstotkov, kar je bil najpomembnejši ukrep v tistem času. Zelo pomemben je bil tudi skupni nastop finančnega ministra in guvernerja osrednje banke. Zagotovo je to pomembno vplivalo na to, da so se razmere na bančnem trgu umirile oziroma da se je zupanje širše javnosti, varčevalcev, slovenskim bankam povrnilo in da je odpadla bojazen, kaj se bo zgodilo s hranilnimi vlogami. To je bil izjemno pomemben trenutek. V nasprotnem primeru bi se seveda lahko zgodilo, da bi prišlo do dvigovanja hranilnih vlog iz bank in njihovega odliva v banke v tujini, kjer so takšne ukrepe že sprejeli. Pomembni in potrebni so bili tudi naslednji ukrepi, saj ti edini zagotavljajo konkurenčnost slovenskega bančnega sistema, ker so seveda podobni sprejetim ukrepom v tujini. Gre za poroštva države za dodatno zadolževanje bank v tujini. Preprosto, če bodo države jamčile za zadolževanje bank, bo morala to storiti tudi Slovenija, ker v nasprotnem primeru nismo v konkurenčno enakih pogojih; to bi pomenilo, da bi se slovenske banke zelo težko zadolževale v tujini ali pa recimo pod zelo, zelo različnimi

pogoji. Enako pomemben je ukrep neposrednega kreditiranja, kolikor bi do krize prišlo. In tudi drugi ukrepi, ki jih je država v sodelovanju z osrednjo banko že pripravila in so bili v kompleksnosti prve zakonodaje že sprejeti v parlamentu, so namenjeni temu, da se stvari na finančnih trgih umirijo, da tudi banke vplivajo na umiritev krize v realnem sektorju. Je pa res, da se kljub sprejetim ukrepom tako naše kot drugih držav še ni vrnilo zaupanje v medbančno sodelovanje. Ne glede na to, da je ta čas slovenski bančni sistem, v večji meri pa tudi evropski bančni sistem dovolj likvidnostno krepak, to nezaupanje ne omogoča, da bi si banke med seboj posojale denar. Tako je po naših informacijah praktično nemogoče pričakovati, da bi tudi glede na te ukrepe katera od tujih bank kar koli posodila kateri od slovenskih bank do konca letošnjega leta. Preprosto, vse banke ohranjajo svojo visoko likvidnost in jo plasirajo med svoje domicilne prvovrstne komitente. Tukaj si lahko postavimo vprašanje, ali gre resnično samo za odločitve uprav ali so te odločitve celo koordinirane. Dejstvo je, da se v kriznih razmerah vsi obnašamo nekako bolj protekcionistično in bi raje vzeli bolj pod zaščito svoje lastno gospodarstvo. Verjetno se to dogaja tudi zdaj. Zato menimo, da bi bil potreben še naslednji ukrep, to pa je neposredna zadolžitve države in skozi to plasma dodatnih sredstev v bančni prostor in seveda skozi banke v gospodarstvo, da bi to znova zaživelo oziroma da bi se vanj prenesla likvidnost, ki je ta čas očitno primanjkuje.

Verjetno bi morala država to kmalu narediti. Ali se nemara kaj takega že pripravlja?

Prepričan sem, da o tem razmišljajo tako v osrednji banki kot tudi na ministrstvu za finance, in menim, da so prav to ključni razmisleki ali ključni dogovori med odhajajočo in novo vlado.

V zadnjem času smo pričeli raznim akcijam o povečanih obrestnih merah za depozite, in to predvsem pri bankah, ki so v tuji lasti. Kako to komentirate?

Depoziti prebivalstva ali depoziti gospodarstva, kar so t. i. primarni bančni viri, se povečujejo v celotnem slovenskem bančnem prostoru. Delno se seli denar iz naložb v vrednostne papirje in sklade v bolj varne bančne depozite, po drugi strani poskušajo nekateri s pridobitvijo dodatnih tovrstnih virov nekako nadomestiti zadolžitve v tujini. Pri tem predvsem tuje banke različno ravnajo, ker nekatere kljub vsemu nekako kreditirajo svoje banke tudi v Sloveniji, nekatere pa so to financiranje že zelo, zelo omejile. V nekaterih primerih po naših zaznavah na trgu do tega niti ne prihaja več, vsaj nekatere nerazumno visoke obresti na vloge kažejo na to.

Hranilne vloge, depoziti, se povečujejo, torej finančne krize na tem področju ni zaznati.

Vloge prebivalstva se kot odgovor na finančno krizo v najvišji meri povečujejo. Depoziti se povečujejo. V kriznem obdobju po propadu banke Lehman Brothers in pred zagotovitvijo 100-odstotnega jamstva je prihajalo tudi do dnevnih odlivov in nekaterih anomalij, ko so posamezniki delili svoje hranilne vloge na zneske, ki so bili zajamčeni, vendar se je to potem umirilo. No, kot zanimivost naj omenim, da je nekdo od naših

Naša banka ni bila preveč aktivna pri kreditiranju t. i. menedžerskih odkupov podjetij.

večjih komitentov na področju hranilnih vlog dvignil celotno vlogo (nekaj stotisoč evrov) in jo v celoti, v gotovini, odnesel v sef, ki ga je najel v naši banki, kar seveda kaže, da je bilo bolj omajano zaupanje v sistem kot pa zaupanje v našo banko.

Ste zaznali tudi odlive v tujino?

Ne, tega ni bilo zaznati. Mislim pa, da posamezniki denar iz tujih bank že vračajo v Slovenijo. Ocenjujem tudi, da se bo kot posledica nove zgradbe v finančnem sistemu sveta in zaradi ureditve nadzora raznih finančnih oaz pojavila verjetno selitev virov iz tujine nazaj v Slovenijo, to je v domicil. Pričakujemo, da se bo s tem celo povečalo stanje primarnih virov.

Kaj pa gospodarstvo, odpovedujete posojila?

Ne. To je tisto, kar je bilo za nas najbolj pomembno in na kar smo po eni strani tudi ponosni. Mi smo krizo zaznali takrat, ko je do nje prišlo, in smo se nanjo pripravili. Vedeli smo, da ne bo minila kar čez noč, da se lahko tudi pogloblja, in poskrbeli, da so bili naši partnerji z našimi pozicijami seznanjeni in so bila zagotovljena sredstva za nemoteno preskrbo v zagotovljenih okvirih.

Ali ste sklepali tudi posle pri t. i. menedžerskih odkupih podjetij ali posle kakšne druge

vrste, pri katerih so posamezniki posojila zavarovali z vrednostnimi papirji?

Naša banka ni bila preveč aktivna pri kreditiranju t. i. menedžerskih odkupov podjetij. Nikoli za zavarovanje posojil nismo sprejemali vrednostnih papirjev v smislu, da kot temeljni kriterij odobritve posojila upoštevamo vrednostne papirje, ki naj bi jih nekdo s posojilom šele pridobil. Tega nismo šteli kot dobro zavarovanje, ampak je šlo vedno za druge oblike zavarovanj. To pomeni, da je bila tu vedno še rezerva za dodatna zavarovanja, in moram reči, da ta čas nimamo večjih težav ali pa da bi morali naše komitente pozivati v večjem obsegu, naj predložijo preostalo premoženje za dozavarovanje posojila.

Tudi pri prebivalstvu ne?

Tudi pri prebivalstvu je tega izrazito malo. Razlog je, da na tem segmentu nismo imeli zelo aktivne in agresivne ponudbe. Preprosto, na področju prebivalstva, čeprav smo zaznali, da bi pri tem morali narediti več, da bi morali povečati tržne deleže, zavestno nismo šli v agresivno kreditiranje, vezano na švicarski frank, pri čemer smo poskušali ljudem pojasniti, v kakšno tveganje se spuščajo, kolikor bi se odločili za to. Mi smo glede na konkurenco dali izredno malo kreditov v švicarskih frankih; s tem smo tudi malo počasneje rasli, pa vendarle, tisti, ki so pri nas dobili taka posojila, so bili poučeni, kaj se jim lahko zgodi. Prav tako je bilo z vrednostnimi papirji, saj nismo imeli akcije, ki bi bila namenjena pravzaprav samo kreditiranju nakupov vrednostnih papirjev. Ker tega ni bilo, praktično ni bilo niti kreditov, ki bi bili zavarovani samo z vrednostnimi papirji, zato tudi tukaj nimamo težav s komitenti.

Kaj pričakujete v letu 2009?

Pripravljeni smo na to, da bo leto 2009 še vedno leto zelo, zelo omejene rasti in negotovih trgov. Ne nazadnje vse analize, ki jih dobivamo v tem času, kar tekmujejo, katera bo bolj pesimistična, hkrati pa vse kaže na veliko recesijo. Načrtujemo, da bo banka rasla v obsegu, ki bo v okviru stopnje inflacije, pripravljene pa smo seveda tudi na druge scenarije, kolikor bi se kriza zaostrovala in bi prišlo do tega, da bi bila zadolžitvena sredstva omejena ali pa da do njih niti ne bi prišli. Seveda se trudimo, da do rezervnih scenarijev ne bi prišlo, pa vendarle mora biti banka pripravljena tudi na to. Zelo generalno gledano pa mislim, da bo z omejeno rastjo in z veliko angažiranostjo, tudi z zdravimi odločitvami Banke Slovenije in slovenske vlade slovensko gospodarstvo varno prešlo leto ali obdobje širše gospodarske krize, ki je pred nami, in predvsem, da bomo pripravljene na to, da bomo ob koncu krize v polni meri razpeli jadra in ujeli veter takrat, ko bo pravi čas za to. **■**

(Intervju je v celoti objavljen na spletni strani www.demokracija.si)

Balantičev (skupinski) grob v Grahovem

Izšlo Balantičevo Zbrano delo

V. M.

Pri mariborski založbi Litera je izšlo *Zbrano delo* Franceta Balantiča in monografija o njem, ki ju je napisal prof. France Pibernik. Odlika obeh knjig je, da sta zelo zanimivo branje.

Pesnik France Balantič (29. 11. 1921, Kamnik–24. 11. 1943, Grahovo) sodi med tiste vrhunske slovenske lirike, ki so umrli mladi in ki niso dočakali knjižne izdaje svojega pesniškega dela.

Kamniški začetki Družbeno izhodišče Balantičeve življenjske poti je bilo skromno. Rodil se je v predmestju Kamnika, izšel je iz proletarske družine. Zato je bilo njegovo šolanje po opravljeni osnovni šoli v Kamniku vprašljivo. Nadaljevanju šolanja so botrovali materina zavzetost, da sina spravi v gimnazijo, in priporočila učiteljev, naj nadarjenega učenca pošljejo v srednjo šolo. Jeseni 1933 se je vpisal na Klasično gimnazijo v Ljubljani, prva štiri leta je stanoval zasebno, v višji

gimnaziji pa se je pridružil mnogim dijakom, ki so se vsak dan vozili v ljubljanske srednje šole.

Za njegov pesniški razvoj je bila pomembna literarno dejavna družba v njegovem razredu, v katerem je bilo več pišočih peres, najbolj znan pa Jože Šmit, ki je prvi začel objavljati v mladinskih listih. Spodbude sošolcev in lastno nagnjenje do pesnjenja so ga počasi pripeljali v javnost. Prva znana zadeva so trije soneti o izseljencih: *Veliki greh*, *Zaman*, *Sen o vrnitvi*, ki jih je napisal za domačo nalogo v sedmi šoli, hkrati pa je poskušal priti v mladinsko revijo *Mladika*. Iz tega časa se je po naključju ohranil cikel šestih sonetov s skupnim naslovom *Na blaznih poteh: Zaznamovani, Pesem starega berača, Obup, Vprašanja iz podzemlja, Teptana kri, Upanje*. Našli so jih v

arhivu Mohorjeve družbe šele po vojni leta 1952.

Magični realizem Iz poskusov pri *Mladiki* je mogoče resne začetke Balantičevega pesniškega ustvarjanja postaviti v jesen 1939, ko je obiskoval sedmi gimnazijski razred. Takrat je že segal po svetovnih pesnikih, še posebej ga je privlačila češka (Macha, Neruda, Vrchlicky, Bezruč, Březina, Smrek, Hora) in ruska (Puškin, Lermontov) lirika, prav tako je prebiral vrhunsko slovensko poezijo in si izpisoval posamezne moderne avtorje, zlasti Župančiča, Ketteja, Gradnika, Kosovela, Kocbeka in Franceta Vodnika, a tudi Klopčiča, Voduška in Šalija. Da se je zanimal za Župančiča, je samo po sebi razumljivo, ker je bil izredno priljubljen, pomemb-

neje je to, da so ga močno pritegnili ekspresionisti in neorealisti, da mu je bil blizu ruralizem.

Balantič se je že po prvih socialnih pesmih preusmeril v poezijo, ki je na Slovenskem potekala vzporedno s socialno, to je bila smer tako imenovanega magičnega realizma, ki je težila v duhovnost, kar je bilo najbolj čutiti pri Antonu in Francetu Vodniku, Edvardu Kocbeku ter sploh v poeziji katoliških literarnih revij, kot sta bili *Dom in svet* ter *Mladika*.

Vzorniki Izmed svetovnih pesnikov je na oblikovanje Balantičeve poetike vplival francoski modernist Charles Baudelaire, deloma z odpiranjem novih občečloveških tem, zlasti pa njegovo vztrajanje pri klasični formi, tako da je tudi na Slovenskem začela prevladovati manira sonetizma, ko so se po ekstremnih formalističnih nastopih futuristov (Podbevšek), ekspresionistov (A. Vodnik, Jarc)

in konstruktivistov (Kosovel) naši pesniki vračali h klasični obliki, pogosto k sonetu, kar se je odrazilo tudi pri Balantiču.

V prvi polovici leta 1940 je Balantič napravil korak naprej, ko so nastale njegove prve resnične izpovedne pesmi, med njimi nekatere, ki sodijo tako rekoč v njegovo klasiko, denimo *Zasuta usta*, *Pot brez konca*, *Jesenski ognji*, *Črne gosli*. Vse kaže, da ga je zgrabila ustvarjalna mrzlica in se je zavestno odločil za umetniško pot, pri čemer ga je vztrajno podpiral sošolec in prijatelj France Kremžar, razgledan in literarno dejaven gimnazijec, ki je organiziral svoj umetniški krožek, izdal literarna zbornika, *Pregled* za šolsko leto 1937/1938 in *Utrinki* za šolsko leto 1938/1939. Ne v prvem ne v drugem Balantič ni sodeloval, pač pa naj bi se to zgodilo, potem ko je Kremžar pripravljal tretji zbornik in v katerem naj bi obširneje predstavil prav Balantičevo poezijo.

Balantič, Kremžar, Tršar Do tesnejšega sodelovanja med Balantičem in Kremžarjem je prišlo, potem ko je trojica Balantič-Kremžar-Tršar v začetku septembra 1940 nekaj dni preživela na Veliki planini in razmišljala o neposrednih literarnih načrtih za novo šolsko leto. V sproščenem planskem razpoloženju je Balantič zasnoval svoj prvi sonetni venec in ga še tisto jesen dokončal pod naslovom *Venec* (1940). Kremžar je v svojem stanovanju v Mostah začel z rednimi srečanji manjšega kroga umetniško usmerjenih ljudi; med njimi so zagotovo bili Balantič, Janez Garbajs, Nace Hladnik, Jože Kenda, Dušan Leskovic, Jože Šmit, Marijan Tršar in Branko Žužek. Razpravljali so o splošnih problemih umetnosti, Kremžar se je nagibal v umetnostno zgodovino, od časa do časa je bila na programu poezija. Takrat je Balantič prebral kakšno svojo pesem in poslušal pripombe navzočih, zlasti poglobljene Kremžarjeve ocene.

Hkrati so pripravljali gradivo za zbornik. Kremžar je nameraval doseči, da bi ga izdali v pravi tiskani obliki, ne le šapirografiranega. Balantič je za zbornik namenil dvajset pesmi, h katerim naj bi

Tršar dodal nekaj ilustracij. Priprave so se zavlekle domala v zimo, vse pa so prehiteli prelomni dogodki, ki so zavrli uresničitev načrtov. Balantič je ob novem letu 1941 hudo zbolel za pljučnico in za dobra dva meseca obležal doma ter se celo izpisal iz šole. V času njegove bolezn je Kremžar bržkone prek Šalija posredoval nekaj Balantičevih pesmi Tinetu Debeljaku za objavo v *Domu in svetu*. V marčni številki te revije so bile natisnjene prve tri Balan-

tičeve pesmi, in sicer *Ne najdem domov*, *Dobrotni pramen* in štirinajsti sonet *Venca* (*Bogat sem kakor tihi glas piščali*).

Posledice vojne Sledil je 6. april 1941, ko se je z okupacijo začela štiriletna okupacija, ki je v temeljih spremenila tudi življenje mladih rodov. Gorenjsko s Kamnikom so zasedli nemški okupatorji, Ljubljano italijanski. Zaradi ostrine nemških okupacijskih oblasti se je Balantič umaknil

v Ljubljano, kjer so bile razmere zosnejše. Italijani so pustili celotno slovensko šolstvo, kulturne ustanove, vključno z Dramo in nekaterimi založbami. Balantič se je maja vrnil v osmi razred klasične in 6. junija uspešno končal gimnazijsko šolanje, jeseni pa se je vpisal na slavistiko ljubljanske univerze. Ker v Ljubljani ni imel nobenih sorodnikov, ki bi materialno skrbeli zanj, so se zanj zavzeli Kremžarjevi.

Od jeseni 1941 je obiskoval predavanja na slavistiki, kjer se ga posebej pritegnila predavanja dr. Antona Ocvirka iz literarne teorije in svetovne književnosti. Odprl se mu je pogled v zahodnoevropsko literaturo, spoznaval je osrednje pesniške velikane evropske moderne, na prvem mestu Baudelaira, na drugem Rimbauda. To mu je pomagalo do novih pogledov na bistvo pesniškega ustvarjanja, o čemer doslej ni mogel razmišljati na takem nivoju in v tako izostrenem krogu.

Okoliščine, v katerih se je znašel kot begunec, ostal je brez stikov z domačimi, so mu nakazovale tudi drugačno problematiko. Neposredno je občutil skrajno izpostavljenost, v kateri je sleherni dan lebdela slutnja mogočega konca. Vse to je izpovedoval v pesmih, ki so intenzivno nastajale v tegobnem razpoloženju skrajnih osebnih stisk, kakor jih izpoveduje v pesmi *Žalostinka* in v pesnitvi *Sin*.

Muževna sem steblika Konec novembra 1941 je bilo Balantiču komaj dvajset let, a je že začel razmišljati o svoji pesniški zbirki. Hotel je pridobiti nekaj osebne samozavesti kot človek, ki se je zavestno odločil za pesniški poklic, hkrati pa si je želel s honorarjem nekoliko opomoči, ker ga je bremenila popolna odvisnost od drugih, čeravno dobrohotno naklonjenih ljudi.

Februarja 1942 je Balantič že imel pripravljeno rokopisno zbirko z naslovom *Muževna sem steblika*. Tipkopisni izvod, v katerem je bilo štiriindvajset pesmi in pesnitev *Sin*, je izročil Debeljaku, ta pa je zbirko priporočil založbi Ljudska knjigarna, ki jo je odkupila in pesniku izplačala honorar, vendar do izida ni prišlo. ▶

France Balantič, v času komunizma zamolčani slovenski pesnik

Balantičev grob pod komunizmom ni smel biti označen.

Spomenik pesniku Balantiču v Grahovem, kjer se je tragično končala njegova kratka življenjska pot

► Spomladi 1942 so se razmere v Ljubljani in v Ljubljanski pokrajini zelo poslabšale. Na Dolenjskem, Notranjskem in v Suhi krajini so se množile partizanske akcije, ki so povzročile nasilje italijanske soldateske nad civilnim prebivalstvom, požiganje vasi, streljanje »talcev« in deportacije v koncentracijska taborišča, v Ljubljani pa je Vos po navodilih vodstva komunistične partije začela načrtno z umori najpomembnejših katoliških osebnosti.

Odgovor na revolucijo Zganila se je tudi katoliška stran. Sredi maja 1942 je med ilegalce odšel France Kremžar in se pridružil tako imenovanemu Štajerskemu bataljonu, pravzaprav četnikom, ki so bili usmerjeni protiokupa-

torsko, a tudi proti vedno bolj prevladujoči vlogi partije v partizanskem odporu. Balantič je po Kremžarjevem odhodu ostal osamljen in brez pravih prijateljev. V slavističnem seminarju je med narodno zavednimi študenti deloval enoten protiokupatorski duh, duh odpora, zlasti močni so bili krščanski socialisti, povezani s Kocbekom. Tudi Balantič je spočetka sodeloval v Osvobodilni fronti, vendar se kakšnih akcij ni udeleževal. Pač pa ga je doletelo nekaj hudega. Zaradi naraščajoče dejavnosti pripadnikov OF in zlasti zaradi dejavnosti VOS so italijanske okupacijske oblasti začele množične racije mladih generacij, zlasti študentov in mladih intelektualcev, in jih odpeljale v bližnja koncentracijska taborišča.

Balantič se je znašel v Gonarsu in bil tam izpostavljen hudemu stradežu in različnim oblikam nasilja. Po različnih intervencijah so se jeseni 1942 posamezni interniranci vračali v Ljubljano, konec oktobra tudi Marijan Tršar, medtem ko je za Balantičevo vrnitev posredoval Miha Jenko, župnik v Mostah, ki je pesnika poznal še iz Kamnika. Jenku je uspelo šele z drugo intervencijo in Balantič se je v Ljubljano vrnil proti koncu novembra, močno bolan in izstradan. Tak se je čez nekaj dni pojavil tudi v slavističnem seminarju.

Vaški stražar Na kratko se je oglasil domačim v Kamniku, sicer pa se je zadrževal v stanovanju v Mostah in se občasno srečeval s prijatelji, tudi s Kremžarjem, ki je medtem že prevzel poveljstvo vaških stražarjev v Grahovem ob Cerkniskem jezeru. Znova se je lotil pesnjenja, napisal tri sonete na temo Gonarsa: *Vse, Svoboda* in *Doma*. Veliko je prebiral svetovno poezijo, še posebej ga je v tem času pritegnil Rimbaud. Žal pa se glede natisa njegove zbirke ni nič premaknilo.

Balantič je mesece po vrnitvi iz Gonarsa preživel precej depresivno in brez prave perspektive. Pridružil se je prijatelju Kremžarju na postojanki vaške straže v Grahovem pri Cerknici.

Postojanka vaških stražarjev je bila zasilno urejena v nekdanjem

sokolskem domu. Balantič, ki je bil spočetka kar v civilni obleki, naj bi bil opravljal samo pisarniška dela. Šele pozneje je dobil uniformo in kdaj oprtal dolgo francosko puško, če se je udeleževal kakšnega patroljnega pohoda v okolico. Kremžar, po činu poročnik, je postal njegov komandant, Balantič pa je sčasoma postal narednik. Občasno je obiskoval Ljubljano in se tam srečeval s Tršarjem in nekaterimi študenti slavistike. Oglašal se je v uredništvu *Doma in sveta* pri Debeljaku zastran zbirke.

Partizanski zločin Ob italijanski kapitulaciji 8. septembra 1943 se je posadka iz Grahovega umaknila v Pudob in tam doživela uničujoč napad partizanskih enot, vendar se je Kremžarju in trideseterici z Balantičem uspelo rešiti v jutranji megli na bližnji Javornik in na Rakek, od tam pa v Ljubljano. Po ustanovitvi Slovenskega domobranstva konec septembra 1943 se je Balantič spet aktiviral in najprej služil na bloku blizu Rudnika, potem pa se je v začetku novembra s Kremžarjem vrnil v Grahovo. Grahovsko postojanko so 23. novembra obkolili partizani Tomšičeve brigade in jo v dopoldanskem času naslednjega dne uničili. V njej je zgorela večina moštva in tudi nekaj civilistov, le redki so se rešili. Med zgorelimi trupli je bil tudi Balantič in čez dva dni so borne ostanke pokopali v skupni grob na grahovskem pokopališču.

Iz smrti v življenje Po Balantičevi smrti je Tine Debeljak v Ljubljani začel z obsežno akcijo za popularizacijo Balantiča. Najprej je objavil vrsto člankov v dnevnem časopisju, potem pa začel pripravljati natis Balantičevih pesmi. Zbral je domala vse, kar se je ohranilo na Balantičevem stanovanju ter kar so hranili njegovi prijatelji in znanci. Pesmi so izšle konec maja 1944 pod naslovom *V ognju groze plapolam*, Debeljak pa je h knjigi prispeval uvodno študijo ter obsežne opombe k pesmim. Poleg tega je v Drami 9. junija 1944 pripravil spominski večer, na katerem so Balantičeve pesmi recitirali člani gledališkega ansambla. Na podlagi splošne

popularnosti je posebna komisija pri pokrajinski upravi ustanovila Balantičevo nagrado, ki naj bi jo vsako leto na dan njegove smrti podelili za pesniški prvenec, vendar zaradi političnih sprememb ni bila nikoli podeljena.

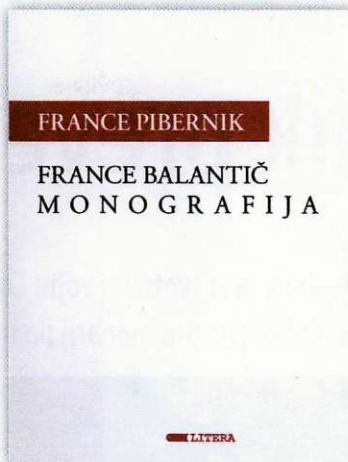
Usoda po letu 1945 Ker Balantič zaradi zgodnje smrti ni dočakal izida svoje zbirke, je bila njegova literarna zapuščina prepuščena urednikom, založnikom, literarnim kritikom in literarnim zgodovinarjem. In kakor je bila njegova življenjska pot polna nepričakovanih in nenavadnih zasukov, je bila tudi usoda njegove literarne zapuščine vržena v čudno razsuti povojni čas in v negotovo prihodnost. Velika sreča pa je bila, da je dr. Tine Debeljak takoj po njegovi smrti zbral vse, kar je mogel v takratnih okoliščinah, in potem vse pesniško delo vzorno uredil in izdal maja 1944

France Pibernik, literarni zgodovinar

pri založbi Ljudska knjigarna v Ljubljani. S tem je bil v bistvu rešen celoten Balantičev pesniški opus. Izdaja zbirke *V ognju groze plapolam* je pomagala, da se je Balantičevo ime ohranilo.

Po vojni je bil France Balantič uvrščen na seznam tistih slovenskih književnikov, ki so bili pod socialistično oblastjo v javnosti

prepovedani, se pravi, da so bila njihova dela umaknjena iz javnosti in se o njih ni smelo pisati. To je povzročilo, da se je zanimanje zanj odvijalo v nenormalnih okoliščinah, v politični in nazorski razcepljenosti slovenskega naroda, deloma v zamejstvu in zdomstvu med našimi političnimi begunci, ki so imeli Balantiča za svojega pesnika, deloma v domovini, kjer je imel veliko oboževalcev in kjer je bilo njegovo poezijo dolga leta mogoče širiti le ilegalno v literarnem podzemlju, kar je zagotovo edinstven primer v slovenskem slovstvenem življenju.

Zbrano delo Nedolgo zatem, ko je bil leta 2007 pesnik France Balantič uvrščen v elitno zbirko *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev* (mariborska založba Litera), je knjiga z vsemi njegovimi spisi že izšla. Največ zaslug za hitrost pri izdaji Balantičevega *Zbranega dela* ima prof. France Pibernik, naš najboljši poznavalec Balantičevega življenja in dela, ki je v zadnjih skoraj dvajsetih letih napisal in uredil že številne knjige o slovenskih zamolčanih literatih, največ prav o Balantiču.

Prvi del knjige je namenjen objavi Balantičeve rokopisne zbirke *Muževna (sem) steblika*, kakršno je Balantič pripravil v začetku februarja 1942 za tisk. Sledi sonetni venec *Venec*. Najobsežnejši del zbranega dela prinaša nezbrane pesmi, torej vse tisto, kar je nastalo od najzgodnejše dobe do zbirke, pa pesnik ni uvrstil vanjo, vse tisto, kar je nastalo kasneje in je bilo v manjšem obsegu natisnjeno v reviji *Dom in svet* oziroma kasneje v različnih izdajah Balantičevih pesmi doma in v zdomstvu.

Spremna beseda k zbranim pesmim razgrinja kratek historiat Balantičeve ustvarjalne poti, razčlenjuje usodo njegove rokopisne zbirke *Muževna (sem) steblika* iz leta 1942, predstavljeni so doseđani knjižni natisi doma in na tujem, dodan pa je še popis vsega do zdaj znanega Balantičevega rokopisnega gradiva, na podlagi katerega je bilo mogoče opraviti kritično analizo. Drugi del prinaša Balantičeva pisma.

Knjiga o Balantiču Hkrati z *Zbranim delom* je izšla tudi monografija o Balantiču. Samo neumornemu prof. Franceu Piberniku gre zahvala, da je hkrati z *Zbranim delom Franceta Balantiča* že izšla tudi monografija o njem. Pibernik je Balantičev življenjepis napisal še pod komunizmom leta 1989 z naslovom *Temni zaliv Franceta Balantiča*. Zdajšnja monografija je obširnejša, saj knjiga obsega 466 strani, bogati pa jo tudi imensko kazalo. Življenjski in ustvarjalni poti Franceta Balantiča sledimo skozi šest poglavij. V prvem *Predpomladna slutnja* je prikazana Balantičeva mladost v rodnem Kamniku. V drugem poglavju *Bil izstreljen sem z gibkih tetiv hrepenjenja* je Pibernik s pravo detektivsko vnemo šel po sledih najzgodnejših pesniških začetkov. Tretje poglavje *Kakšna se žalost je razbohotila v meni* prikazuje Balantičev dokončni odhod od doma v pravo revščino v Ljubljano, kjer pa se je tesno sprijateljil s Francetom Kremžarjem, sinom urednika *Slovenca*. V četrtem poglavju *Zdaj obup mi kruh življenja reže: Gonars spremljamo Balantiča v italijanskem koncentracijskem taborišču Gonars*. V predzadnjem poglavju *Oblaki trupla so v teme kanalih* avtor spremlja Balantičevo pot v vaško stražo v Grahovem. Zadnje poglavje *In vendar si za pevca me izvolil* je tragični vrhunec, potem ko se je Balantič, tedaj že kot domobranec, znova pojavil s Kremžarjem v Grahovem. Takrat so jih partizani napadli z uničujočo premočjo, eden največjih slovenskih pesnikov 20. stoletja je zgorel v ognjenih zubljih, ki jih je prej v svojih pesmih tako natančno napovedal. ■

V Grahovem so po partizanskem uničenju cerkve novo dobili pol stoletja kasneje.

Zagovornik preventivne vojne

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Vodjo avstro-ogrskega generalštaba v prvi svetovni vojni Conrada von Hötzendorfa je zgodovina večkrat slikala kot nesposobnega poveljnika. Sodobnejši zgodovinarji pa imajo precej ugodnejše mnenje o njem.

Conrad von Hötzendorf, načelnik cesarsko-kraljevega generalštaba

Čeprav ni bil slovenskega rodu, je imel avstrijski feldmaršal Franz Conrad von Hötzendorf velik vpliv na naše kraje. Vojaški poveljnik je namreč večino let pred in med prvo svetovno vojno vodil avstro-ogrski generalštab in bil zato odgovoren za večino vojaških operacij v prvi svetovni vojni. Pod njegovim vodstvom je tako odkorakalo v boje in s tem tudi v smrt v Karpatih, na Soči in v Galiciji, na Balkanu in Južni Tirolski

na milijone vojakov, med njimi seveda tudi sto tisoči naših prednikov, vojaških obveznikov.

Conrad von Hötzendorf je bil eden tako imenovanih jastrebov v tedanjem vrhu avstro-ogrške monarhije. V soglasju s tedanjim prestolonaslednikom, nadvojvodo Francem Ferdinandom, je menil, da je le vojaški spopad pravi porok, da se utrdi precej škripajoča država. Vojni spopad in zmaga bi prinesla slavo in zaprla usta kritikom, ki so si želeli razpad monar-

hije. Von Hötzendorf je bil eden tistih, ki niso bili pripravljeni čakati, ampak je zagovarjal preventivne vojne spopade proti posameznim nasprotnikom. Zavedal se je namreč, da njegova vojska ni pripravljena na dolgo vojno na več bojiščih hkrati, zato je menil, da mora morebitne nasprotnike, ki še niso medsebojno povezani in ki še niso pripravljeni, napasti prvi. Seveda se je zavedal, da tudi njegova vojska še ni pripravljena, vendar je upal, da bo dovolj moč-

slovanske, romunske in italijanske narodnosti prej privržen nasprotniku kot lastni vojski, k temu so se nagibali še celo nekateri pripadniki aktivne sestave. Zato ni manjkalo dezertarjev oziroma so vojaki naloge izvrševali mlačno in brezvoljno.

Veliki neuspehi vojske dvojne monarhije v drugi svetovni vojni so mu kot glavnemu vojaškemu poveljniku prinesle po vojni nelaskavo oceno nesposobnega poveljnika. Redki glasovi sodobnikov,

V letu dni je Hötzendorf kar petindvajsetkrat predlagal sprožitev preventivne vojne proti Srbiji.

na za prvi, odločilni in rušilni udarec. V bojno navdušenje ga je sililo tudi prepričanje, da je vojna med Germani in Slovani neizogibna in je zatorej bolje razbiti slovansko grožnjo, še preden se okrepi. V prvi vojni se Hötzendorfovi sicer zelo zapleteni načrti v glavnem niso izšli po pričakovanjih. Razlogov za to je bilo več. Vojska dvojne monarhije je bila premalo opremljena z modernim orožjem, premalo izurjena in predvsem veliko preveč okostenela in negibljiva, da bi te načrte sploh lahko v popolnosti izvedla. V načrtih je Hötzendorf zavestno ali pa nezavedno prepogosto podcenil pomembnost terena in vremenskih razmer, kar je seveda mnogokrat upočasnilo oziroma oteževalo izvedbo načrtov. Poleg tega je bil velik del njegove vojske pogojno nezanesljiv. V vojnih operacijah proti Rusiji in Srbiji, Romuniji in Italiji je bil velik del nabornikov

zlasti nekaterih visokih častnikov zavezniške cesarsko-nemške armade, pa so trdili drugače. Le-ti so ga namreč visoko cenili kot enega najboljših, če na celo najboljšega taktika v vsej prvi svetovni vojni. Nekaterne njegove taktične načrte, ki jih avstro-ogrski vojski ni uspelo izvesti na vzhodnem bojišču proti Rusiji, so prevzeli in izvedli nemški generali s svojimi četami in dosegli uspehe. Temu mnenju se pridružujejo tudi nekateri voja-

Conrad von Hötzendorf kot major avstro-ogrške vojske

ški zgodovinarji novejšje generacije, ki presojajo vojaško zgodovino iz časovne distance. Vse bolj se nagibajo k prepričanju, da je bil Conrad von Hötzendorf človek na pravem mestu, a na svojo smolo v napačni vojski. Če bi poveljeval nemškimi, britanskimi ali francoskim četam, menijo ti zgodovinarji, bi bili njegovi načrti uspešni in bi bil v zgodovino zapisan kot eden velikih vojaških poveljnikov.

Darwinov privrženec Franz Conrad von Hötzendorf se je rodil v vojaški družini 11. novembra 1852 v Penzingu pri Dunaju. Družina je dobila plemstvo štiri desetletja prej, takoj po koncu vojne proti Napoleonu. Njegov oče je bil upokojeni huzarski polkovnik. Sodeloval je v bitki narodov pri Leipzigu leta 1813, kot polkovnik pa tudi pri zatrtju revolucije na Dunaju leta 1848. Pri zatrtju vstaje je bil hudo ranjen in nato upokojen. Conrada so pod očetovim vplivom od najzgodnejše mladosti vzgajali v militarističnem duhu, poleg tega pa, morda tudi zaradi očetove zagrenjenosti zaradi rane, v duhu, da je vojska edini perek reda, ki prisili »drhal k nogi«.

Po osnovnem šolanju je obiskoval hainsburško kadetnico in nato še Terezijansko vojaško akademijo. V nasprotju z večino kolegov je bil zelo zvedav in se je predvsem posvetil vzporednim študijem naravoslovnih znanosti. V nasprotju z večino sodobnikov se je že na začetku ogrel za Charlesa Darwina in njegove nauke, ki so prerasli verske dogme, tako močno zakoreninjene v večini tedanjih izobražencev. Darwinove nauke je prenesel na socialno področje in razvil prepričanje, da so Germani večvredni in zato poklicani vladati, vendar jih pri tem ogroža vzpon Slovanov. Med tema dvema skupinama mora torej priti do spopada, ki bo zadevo razčistil enkrat za vselej. Conrad von Hötzendorf je v to idejo verjel do konca svojega življenja.

Leta 1871 je dobil oficirske nashičke v lovskem bataljonu. Tedanja pehota se je delila na linijsko ali težko, ki je držala bojno črto na bojišču, ter lovsko ali lahko, ki je bila hitro gibljiva in predvsem namenjena izvidniškim nalogam,

Prve vojaške akcije je Hötzendorf doživel pri okupaciji Bosne in Hercegovine.

Stavko pristaniških delavcev v Trstu je zatrl Hötzendorf s svojo pehotno brigado.

hitrim udarcem, še posebno na težkem terenu. V germanskih deželah je lovška pehota navadno oznaka za gibljive enote za boj v planinskih predelih. Hötzendorf je tako služil v različnih lovskih enotah, bil na kratko leta 1877 v glavnem štabu vojske, nato pa leta 1878 kot pripadnik 4. pehotne divizije odšel v Bosno in Hercegovino, kjer je sodeloval v nekaterih spopadih v Bosni in Sandžaku v okviru okupacije Bosne. Iz Bosne je bil prestavljen v južno Dalmacijo, kjer je leta 1882 sodeloval kot stotnik pri zatrtju upora lokalnega prebivalstva.

Vojaška pot ga je iz Dalmacije vodila v Lvov (tedanji Lemberg) v Galiciji, kjer je služil kot načelnik štaba v 11. pehotni diviziji. Tam se je oženil z Vilmo Le Beau in imel z njo pet otrok.

Kot major je leta 1888 postal predavatelj taktike na vojaški akademiji na Dunaju. Bil je priljubljen med svojimi gojenci in nekateri so kasneje med vojno služili kot njegovi višji oficirji. Štiri leta kasneje je postal poveljnik bataljona v Olomucu, v letih 1895–1899 pa je kot polkovnik poveljeval prvemu pehotnemu polku v Krakovu.

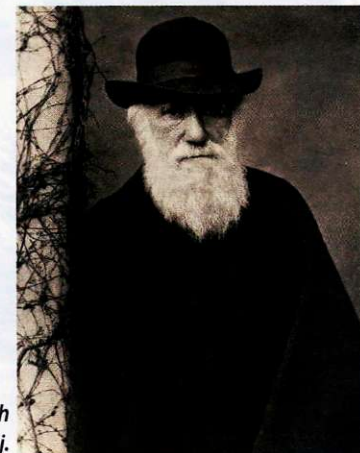
Iz Krakova ga je pot vodila v Trst, kjer je kot general poveljeval 55. pehotni brigadi. V Trstu je njegova vojska zatrla vstajo italijanskih pristaniških delavcev, za katero je bil prepričan, da so jo zakuhali iredentisti, ki so želeli Trst, Dalmacijo in Južno Tirolsko

Hötzendorf je bil od mladih let privrženec Darwinovih idej.

priključiti Italiji. Iz Trsta je leta 1903 odšel v Innsbruck, kjer je prevzel poveljstvo nad 8. pehotno divizijo.

Zagovornik preventivnih vojn Hötzendorfov veliki trenutek je napočil leta 1906, ko so ga imenovali za načelnika generalštaba. Na tem mestu so mu bile podrejene vse kopenske, pomorske in domobranske enote v celotni monarhiji, nad njim je bil le še vladar osebno. Takoj je začel z delom in zahteval reorganizacijo vojske, podaljšanje vojaškega roka, novo opremo in spremenjen sistem urjenja. Pri tem je seveda prišel v spor z različnimi ministri in še posebej s poslanci, ki njegovim načrtom, še posebej pa denarju, povezanim z njimi, niso bili niti najmanj naklonjeni. Njegovo delo pa mu je prineslo povišanje v baronski stan.

Hötzendorf je, zvest svojemu prepričanju, zagovarjal tezo, da jih bo Italija, na papirju sicer zaveznica, prej ali slej izdala, zato je zagovarjal preventivno vojno proti njej. Menil je tudi, da bi morala biti monarhija udeležena pri delitvi turškega imperija in se bolj angažirati v balkanskih zadevah. Skupaj s Francem Ferdinandom je delil mnenje, da so Madžari v dualističnem sistemu moteč in zaviralen dejavnik, zato je zagovarjal nemško-ogrsko-južnoslovanski trializem. To bi vzelo veter iz jader Madžarom in pomirilo Južne Slované ter njihove težnje po odcepitvi. Seveda pa je zagovarjal tudi preventivno vojno proti Srbiji, da bi onemogočili povezavo med Srbijo in drugimi južnimi Slovani, izločili ruski vpliv na Balkanu in napravili ▶

► stopnico za pričakovano delitev turškega imperija.

Hötendorfove ideje so imele veliko nasprotnikov v politiki in sklenili so se ga znebiti. Prav jim je prišel škandal, ko se je razkrila zveza vodje generalštaba, ki je pred kratkim ovdovel, s poročeno žensko. Decembra 1911 je tako cesar zaradi škandala in zaradi prigovarjanja politikov razrešil Hötendorfa s položaja. Ta se je z Virginijo von Reininghaus kasneje poročil, čeprav so poroki nasprotovali celo njegovi otroci.

Ob izbruhu vojne med Turčijo in balkanskimi državami je decembra leta 1912 cesar spet imenoval Hötendorfa za načelnika generalštaba. Srbija je iz vojne prišla še močnejša in Hötendorf je med januarjem 1913 in januarjem 1914 kar petindvajsetkrat predlagal sprožitev preventivne vojne proti Srbiji, a bil vedno zavrnjen.

Polom taktičnih načrtov Ob izbruhu vojne poleti 1914 je njegov precej zapleteni mobilizacijski taktični načrt ofenzivnega

Stavba vojnega ministrstva dvojne monarhije na dunajski Ringstrasse

dobro sodeloval in skupne akcije so v poletju 1915 stabilizirale rusko bojišče, jeseni 1916 pa vsaj začasno vrgle Srbijo in Črno goro iz vojne ter pripeljale do zasedbe teh držav. Cesar se je sicer upiral, da je to pretirano, a Hötendorf je vseeno izsilil odlok o priključitvi Črne gore in severne Albanije dvojni monarhiji. Menil je, da je samostojna Albanija nerealna opcija, zato je zanje bolje, da si jo priključijo oni kot pa kdo drug.

morda bi lahko prišlo celo do razpada celotne države. Operacija pa je po prvih uspehih propadla in ni dosegla zelenega cilja.

Uničujoča ruska ofenziva v poletju 1916 in vstop Romunije v vojno jeseni istega leta ter s tem povezane izgube so potopili Hötendorfove načrte. Avstro-ogrsko vojsko do konca vojne ni bila več zmožna samostojnih velikih operacij in je morala vedno sodelovati z nemškimi zave-

Hötendorf je imel vsaj to zadoščenje, da so njegove načrte uporabljali nemški generali in dosegali pri tem uspehe.

vojskovanja proti Rusiji in Srbiji doživel popoln polom, in to na obeh bojiščih. Dvojna monarhija je bila prisiljena v obrambo in šele spomladi 1915 je po hudih bojih osvojila nekdanje pozicije. Medtem je stopila v vojno še Italija in odprlo se je še tretje bojišče. Hötendorf je z nemškimi kolegi

Zvest svojim grandioznim načrtom je spomladi sprožil ofenzivo iz Južne Tirolske. Čete naj bi prodrle do Benetk, s tem pa bi bila vsa operativna italijanska vojska skupaj z večino opreme stisnjena med Hötendorfove in Borojevičeve čete na Soči. Italija bi tako izpadla iz vojne, še več,

zniki. Hötendorf je imel vsaj to zadoščenje, da so njegove načrte uporabljali nemški generali in dosegali pri tem uspehe.

Pokojnega Franca Jožefa je na prestolu novembra 1916 nasledil mladi Karel I., ki je sklenil zamenjati nekatere sodelavce starega cesarja. Med njimi je bil

tudi Conrad von Hötendorf, ki je bil razrešen mesta načelnika generalštaba. V tolažbo in kot priznanje za dotedanje delo je bil povišan v feldmaršala, povzdignjen v grofovski stan, dobil pa je tudi poveljstvo armade na tirolskem bojišču. Na tem bojišču je imel predvsem defenzivno nalogo, poleg tega je bilo njegovo imenovanje tudi slepilne narave. Navzočnost tako visokega častnika na Tirolskem je italijanske generale ohranjalo v prepričanju, da se tam nekaj pripravlja.

Hötendorf v preboju pri Kobaru in ofenzivi na Piavo jeseni leta 1917 neposredno ni sodeloval, njegove enote so izvajale le slepilne manevre, ki so nase vezali sovražnikove rezerve. Poleti 1918 pa je skupaj z Borojevičem sodeloval v zadnji ofenzivi, ki bi morala prebiti fronto na Piavi, a je akcija spodletela.

Po propadu dvojne monarhije se je Conrad von Hötendorf umaknil v pokoj. Zaradi bolezni je vse več časa preživljal v nemškem zdravilišču Bad Mergentheim v Württembergu. Na podlagi svojih zapiskov in zasebnega arhiva je pisal spomine, ki so izšli v petih zvezkih v letih 1921–1925. V njih je skušal prikazati svoje gledanje na stvar, svoje ravnanje in odločitve ter upravičiti spodletele akcije. Umril je 25. avgusta 1925 v Bad Mergentheimu. Truplo so prepeljali na Dunaj, kjer so ga pokopali na pokopališču Hietzinger. Nekdanjega načelnika cesarsko-kraljevega generalštaba je na poslednjo pot pospremlilo več kot sto tisoč ljudi. [D]

S prestolonaslednikom Francem Ferdinandom sta delila nezaupanje do Madžarov in Srbov, idejo o trializmu in vojni, ki bi utrdila razmere v državi.

Nadvojvoda Karel in Hötendorf

Avstro-ogrski cesar Karel in nemški cesar Viljem na bojišču leta 1917. Hötendorf je z nemškimi kolegi dobro sodeloval.

Šumijeva pobarvanka

Šumi, Šumi dobra volja,
prek neba, tja do veselja.

Pleši, poj si in razgrajaj,
z novimi okusi rajaj.

Sočno sadje in maline,
se vam že cedijo sline?

Novi
okusi v novi
embalaži

šumi

www.sumi.si

I FEEL
SLOVENIA

Rezervirajte ON-LINE Nastanitve v Sloveniji

www.slovenia.info

Največja izbira nastanitev v Sloveniji

- hoteli
- apartmaji, sobe
- turistične kmetije
- mladinski domovi
- penzioni
- gostišča

Klicni center: 04 280 30 30
booking@slovenia.info

Konkurenčne cene

Stojnica slovenskega turizma prejela nagrado na največji svetovni turistični borzi

Nova stojnica slovenskega turizma za komuniciranje tržne znamke Slovenije I FEEL SLOVENIA in promocijo slovenske turistične ponudbe je na 29. svetovni turistični borzi (WTM) v Londonu prejela nagrado v kategoriji »Best stand for doing business« – priznanje za najboljšo stojnico za izvedbo poslovnih srečanj na svetovni turistični borzi WTM London 2008.

Slovenija se je z novo znamko Slovenije **I FEEL SLOVENIA** pred letom dni prav na svetovni turistični borzi WTM 2007 predstavila ne samo britanski, temveč svetovni turistični javnosti. Letos je bila na tej borzi premierno predstavljena nova stojnica slovenskega turizma, v celoti usklajena z novo znamko Slovenije in znakom **I FEEL SLOVENIA**.

Ob premierni predstavitvi je bila stojnica slovenskega turizma **I FEEL SLOVENIA** na borzi WTM London 2008 deležna velikega zanimanja in pohval medijev in javnosti, kar potrjuje tudi prejeta nagrada v kategoriji »Best stand for doing business«, ki jo je slovenski stojnici podelila strokovna komisija WTM London.

Direktor STO mag. Dimitrij Piciga je ob tej priložnosti izrazil veselje ob prejemu priznanja in ob velikem obisku na stojnici slovenske turistične ponudbe. Po prejetju nagrade je mag. Piciga dejal: »Nagrada, ki jo je za stojnico, s katero sta se Slovenija in slovenski turizem predstavila na WTM London 2008, podelila strokovna komisija, je v prvi vrsti nagrada vsem, ki so se v Londonu predstavili na slovenski stojnici, in priznanje tudi vsem njihovim partnerjem, saj je stojnica s svojim konceptom pripomogla k boljši realizaciji poslov, dogovorjenih na borzi. Nagrada je tudi priznanje celotni ekipi, ki je sodelovala pri postavitvi stojnice od idejnega osnutka do njene izvedbe. Ne glede na finančno krizo, ki jo je mogoče čutiti tudi v turizmu, stojnica slovenskega turizma in prejeto priznanje dokazujeta, da dobre zamisli in njihova uspešna izvedba predstavljajo pomembno pomoč v prizadevanjih za doseganje zastavljenih ciljev.«

Eden od pomembnih dejavnikov, ki jih je komisija upoštevala pri ocenjevanju stojnice, je tudi osebje, ki Slovenijo in slovenski turizem predstavlja na stojnici. Sama kreativna rešitev stojnice in njena uspešna izvedba še zdaleč nista zadostna pogoja za prejem nagrade, pomembni so tudi ljudje, ki na stojnici predstavljajo našo deželo in slovenski turizem.

Na sliki od (leve proti desni) mag. Dimitrij Piciga, direktor Slovenske turistične organizacije, in mag. Marjan Hribar, generalni direktor Direktorata za turizem na Ministrstvu za gospodarstvo, prejemata priznanje predstavnika organizatorja turistične borze WTM London Craiga Moyesa, direktorja sejmišča.

Vir: Arhiv STO

Nova stojnica slovenskega turizma

Vir: Arhiv STO

Zadovoljstvo nad pridobljeno nagrado je izrazil tudi mag. Marjan Hribar, generalni direktor Direktorata za turizem na Ministrstvu za gospodarstvo: »Nagrada potrjuje, da je nova zasnova stojnice izvirna in kreativna, in kar je najpomembnejše, da je prijazna uporabnikom, vsem partnerjem slovenskega turizma in slovenskemu turističnemu gospodarstvu. Med kriteriji, ki

jih je komisija upoštevala ob ocenjevanju stojnice, je tudi kriterij, ki kaže na primernost stojnice za izvedbo poslovnih oz. B2B srečanj.«

Predstavitev nove stojnice, s katero se pod okriljem STO predstavljata Slovenija in slovenski turizem na tujih trgih, je globalnega pomena, saj predstavitev na turistični borzi WTM London 2008 za slovenski turizem ni pomenila samo možnosti za predstavitev zainteresiranemu povpraševanju z vse pomembnejšega emitivnega trga Velike Britanije, temveč celotnemu svetovnemu turističnemu povpraševanju.

**I FEEL
SLOVENIA**

Slovenska turistična organizacija je 19.11.2008 objavila javni natečaj za

Izbor izvajalca grafične prenove (redesigna) uradnega slovenskega turističnega portala www.slovenia.info (STIP)

Informativni dan: **2.12.2008 ob 10. uri**

Rok oddaje ponudb: **6.1.2009 do 12. ure**

Več informacij na www.slovenia.info/javnirazpisi

Primož Trubar

1.

Mohorjeva družba Celovec

Vse tri Mohorjeve založbe so založile knjigo Zvoneta Štrublja *Pogum besede, Primož Trubar, 500 let: 1508–2008*. Knjiga je trilogija. V njej so tri dokaj samostojne enote. Prvo poglavje prikazuje prve pisne dokumente slovenstva in bi lahko bilo samostojna knjižica. Prikazani so Brižinski spomeniki in rokopisi: Rateški, Stiški, Černejški in Starogorski rokopis. Drugo, osrednje poglavje *Duhovna podoba Primoža Trubarja* je posvečeno Primožu Trubarju. Ta del je avtor razdelil v pet razdelkov: v prvem sledimo Trubarjevemu prvemu življenjskemu obdobju do leta 1547, v drugem prvemu nemškemu obdobju, v tretjem zadnjemu bivanju v domovini, v četrtem zadnjemu zatočišču v Nemčiji, v zadnjem pa je avtor podal teološke poudarke za pravilno umestitev Trubarja v slovenski duhovni in kulturni prostor. Če je druga, obsežnejša knjiga, ki je izšla ob letošnji obletnici, *Trubarjev album*, »samo sprehod« skozi Trubarjevo življenje in delo, je Štrubljeva knjiga njena nadgradnja, poglobitev v Trubarjevo duhovno podobo. Tretje poglavje, ki je potopisni dodatek v dveh delih, v sliki in besedi ponazarja in aktualizira vlogo ter pomen Primoža Trubarja danes. Vzporedno z vsebino knjige so razvrščena pisma, ki povezujejo posamezne dele.

Dvojina

2.

Založba ZRC

Monografija dr. Tjaše Jakop *Dvojina v slovenskih narečjih* (zbirka *Linguistica et philologica*) je pregledno dialektološko delo o dvojini, slovnični kategoriji, ki se je v večini indoevropskih jezikov izgubila; ohranila se je le v treh slovanskih jezikih (slovenščini ter gornji in dolnji lužiški srbščini). V začetnih poglavjih je predstavljena dvojina kot slovnična kategorija, obdelane so vse pomembnejše razprave, napisane na temo kategorije števila, in podana njihova temeljna spoznanja. Predstavljeni so jeziki, ki to kategorijo poznajo, ter nakazane določene sorodstvene, tipološke in zemljepisne vzporednice med slovenščino in drugimi jeziki (od jezikovnih vplivov sosednjih jezikov – t. i. jezikov v stiku –, sorodnih slovanskih jezikov do neindoevropskih jezikov). Sledi praktični del z bogatim narečnim gradivom.

The Land Between

Založba Peter Lang

The Land Between je prva zgodovina Slovenije in Slovencev v angleščini. Predstavlja celovito zgodovino Slovenije in prostora. V nasprotju z večino sicer redkih del, ki se ukvarjajo s to

tematiko, so se avtorji tokrat lotili zgodovine ozemelj med vzhodnimi Alpami in Panonsko nižino in pri tem obdelali tudi obdobja, ki segajo daleč pred prvo naselitev Slovanov. Tako so želeli poudariti, da predniki Slovencev niso prišli na prazno ozemlje, temveč da so vse od prihoda pod Alpe živeli z drugimi ljudstvi in kulturami. Tako so ustvarili skupnost, ki jo je še posebej zaznamovalo dolgo obdobje življenja z germanskimi, romanskimi in južno-slovanskimi sosedi v talilnem loncu jezikov, kultur in pokrajin. Ti razlogi so zelo verjetno pripomogli tudi k percepciji dežele kot »dežele nekje vmes.« Tako je bila, še posebej v zadnjem času, Slovenija pogosto razumljena kot vez med Vzhodno in Zahodno Evropo, med Srednjo Evropo in Balkanom.

Biokemija

3.

Študentska založba

V knjigi *Temelji biokemije* so zbrana vsa najpomembnejša poglavja biokemije in molekularne biologije na osnovni stopnji. Gre za prevod knjige ameriškega biokemika Roda Boyerja, ki je bil pred nedavno upokojitvijo zaposlen na Hope Collegeu. Kot pojasnjuje v uvodu, je knjigo (učbenik za študente) napisal zato, da bi študentom povsod po svetu omogočil vpogled v biokemijo. Snov je razdelil na štiri dele oz. na 20 poglavij: v prvem prikaže mikrosvet molekul in življenje (celična komunikacija, biološke molekule v vodi, aminiokisliline, peptidi in proteini), v drugem dinamično delovanje molekul (zgradba proteinov in njihova biološka vloga, encimi, ogljikovi hidrati, lipidi, biološke membrane in transport), v tretjem ohranjanje in prenos biološke informacije (DNA in RNA, delitev DNA in biosinteza DNA in RNA, prevajanje RNA, rekombinantna DNA), v četrtem pa metabolizem in energijo (celični metabolizem, metabolizem ogljikovih hidratov, nastanek NADH in NADPH, verige za prenos elektronov in nastanek ATP, metabolizem maščobnih kislin in lipidov, aminokislin in drugih dušikovih spojin ter povezovanje, usklajevanje ter posebnosti metabolizma organov). Knjiga

je izšla v zbirki *Scripta*, ima 634 strani velikega formata in je bogato ilustrirana.

Seksikon

Cankarjeva založba

Od kod vzeti pogum, kako si utrditi zaupanje, na kakšen način pokazati naklonjenost in kako odreči sodelovanje ... tisoč vprašanj je, ki so pomembnejša od tega, kako kupiti kondome. Za kondome potrebujete nekaj drobiža, za ljubezen in seks pa čas in vse drugo. *Seksikon*, ki ga je napisala Irena Duša Draž, ilustriral pa Izar Lunaček (izšel v zbirki *Najst*), se bolje kot večina knjig o najstniškem seksu posveča zorenju tega sladkega sadu. Avtorja lovita in pleteta prva doživetja – postopoma, od zadrege do zadrege in od pojma do pojma. In ker je ona Punca in on Fant, se okoli vsakega novega pojma naberejo čisto drugačna pričakovanja, bojzani, veselja in užitki.

Gomóra

4.

Založba Mladinska knjiga

Gomóra (zbirka *Premiki*) je prvo knjižno delo Roberta Saviana (roj. 1979), novinarja, pisatelja in diplomiranega filozofa iz Neaplja, iz mesta torej, ki mu v veliki meri vlada camorra, tamkajšnja različica italijanske mafije. Prav odraščanje v takšnem okolju ga je spodbudilo h globljemu preučevanju tega fenomena, ki se ga loteva z najraznovrstnejših vidikov, od čisto splošnih opisov do osebnih zgodb njegovih prijateljev in znancev. Knjiga, ki ni samo navajanje statističnih podatkov in nizanje grozljivih opisov krvavih obračunov med posameznimi mafijskimi družinami, pripada tako raziskovalnemu novinarstvu kot književnosti ter je polna grozot in vznemirljivega čara. Avtor piše v prvi osebi in njegova pripoved potegne bralca v brezno, v katerega ne seže nobena domišljija. Po izidu *Gomóre*, ki je postala velika mednarodna uspešnica in je bila doslej prevedena v 33 državah, je pisatelj prejel številne smrtne grožnje, zato ga nenehno spremljajo osebni stražarji.

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.

Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

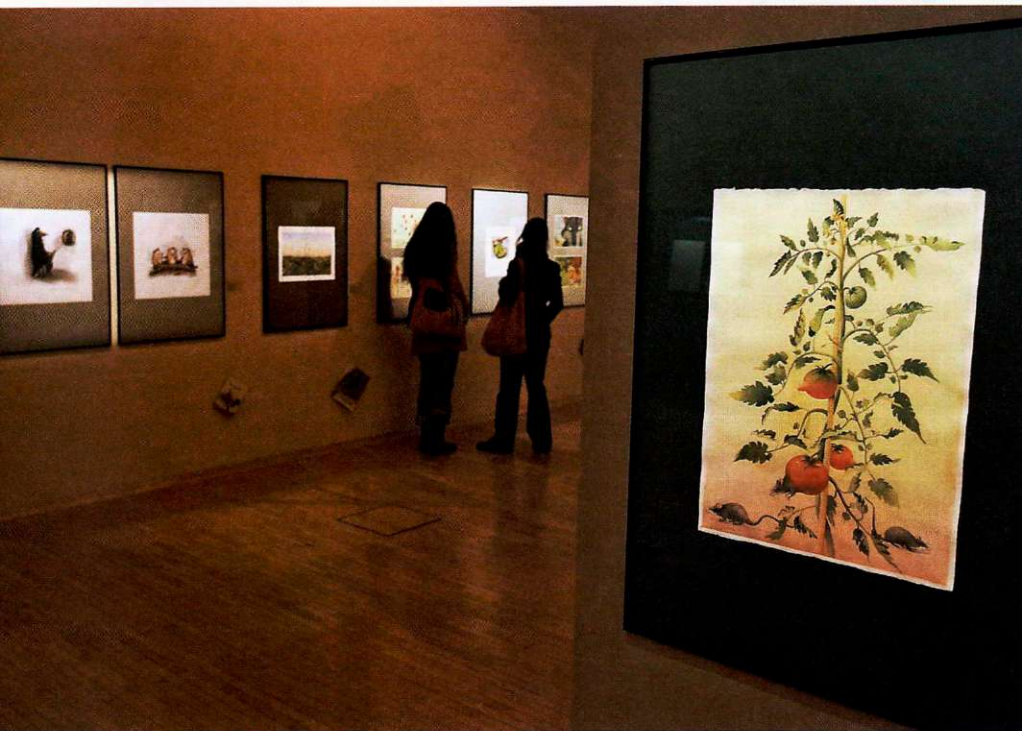
**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Slovenski bienale ilustracij

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Ob odprtju dveletnega pregleda slovenske ilustracije v Galeriji Cankarjevega doma, 8. slovenskega bienala ilustracije (SBI), so podelili tudi nagrado Hinka Smrekarja za življenjsko delo. Prejel jo je akademski slikar Štefan Planinc.

Osmi slovenski bienale ilustracije v CD

Najboljši ustvarjalni dosežki slovenskih ilustratorjev bodo v Galeriji CD predstavljeni vse do 15. februarja prihodnjega leta. Žirija v sestavi Tanja Mastnak (predsednica), Ranko Novak, Silvan Omerzu, Iztok Premrov in Nina Pirnat Spahić je od 95 prijavljenih na razstavo uvrstila 56 avtorjev. Poleg del znanih umetnic in umetnikov so predstavljena tudi dela mlajših avtorjev, ki, kot je zapisano na spletni strani CD, prinašajo nove likovne rešitve, svežo avtorsko poetiko, inovirajo slikarske tehnike, uvajajo elemente filma, stripa, animiranega filma, elektronskih medijev in drugih sodobnih tehnologij ter končno, a ne nazadnje, v svoje delo vnašajo veliko humorja in vitalnosti, kar danes vse bolj pogrešamo v sodobnih likovnih praksah.

Marij Pregelj V okviru hommage začetnikom slovenske ilustra-

Akademski slikar Štefan Planinc

Delo Štefana Planinca (Prasvet, Ceste, Zoon politikon, Silfe, Španski ciklus, Novi prasvet in Nazaj v prasvet)

cije so na bienalu predstavili Marija Preglja (1913–1967). Slikar je študiral na zagrebški akademiji pri prof. Ljubu Babiću. Po vojni je poučeval na šoli za umetno obrt in od leta 1948 do smrti na Akademiji za likovno ume-

tnost v Ljubljani. Prvič je razstavljal leta 1937 s Klubom neodvisnih slovenskih likovnih umetnikov ter pozneje sodeloval na številnih razstavah jugoslovanske umetnosti doma in na tujem. Prejel je številne nagrade, za ilustracijo kar trikrat Levstikovo – v letih 1949, 1957 in 1960 – ter leta 1967 medaljo za ilustracije Dekameronu v Certaldu. Njegov opus je doslej najobsežnejše predstavila posthumna retrospektivna razstava v ljubljanski Moderni galeriji leta 1969. Pregljeve ilustracije, ki bodo razstavljene v okviru 8. SBI, so iz zbirke Moderne galerije.

Za življenjsko delo Kot spremljevalni program SBI je od 19. novembra do 21. decembra v Mali galeriji na ogled razstava nagrajencev Bienala ilustracije Bratislava (BIB), ki ga prirejajo od leta 1967. Razstava ljubljanskemu občinstvu prikazuje polstoletni razvoj ilustracije v mednarodnih okvirih. Slovenski bienale ilustracije so v CD v sodelovanju z ilustratorsko sekcijo Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov zasnovali in prvič priredili leta 1993 in doslej podelili pet nagrad za življenjsko delo, in sicer Marlenki Stupica, Ančki Gošnik Godec, Jelki Reichman, Mariji Vogelnic in Milanu Bizovičarju ter Marjanci Jemec Božič. Letošnji dobitnik nagrade za življenjsko delo pa je akademski slikar Štefan Planinc, čigar temeljna prvina ilustracij je prav risba. V utemeljitvi nagrade je likovni kritik Izток Premrov 83-letnega slikarja označil kot velikega fantasta in samotnega jezdeca na krilih svoje neverjetne domišljije, ki je v ilustratorskem delu nesporno postavil enako zahtevna likovna merila kot v svojem dognanem slikarskem in risarskem svetu.

Za preživetje Planinčeva likovna ustvarjalnost ni ostala neopažena, saj je zanj prejel že več nagrad: leta 1965 nagrado Prešernovega sklada, leta 1970 Župančičevo in 1984 Jakopičovo nagrado, v letih 1958, 1959 in 1963 pa je trikrat prejel Levstikovo nagrado za mladinsko ilustracijo. Ilustriral je več kot 60 knjig. Kot je v utemeljitvi zapisal Premrov, je Planincu ilustriranje dolgo pomenilo tudi sredstvo za preživetje, zato mu je resnično iskreno posvetil tisti del svojega jaza, ki ga je šele pozneje daroval tudi slikarstvu. Po letu 1962 je Štefan Planinc ustvaril slikarske cikle Prasvet, Ceste, Zoon politikon, Silfe, Španski ciklus, Novi prasvet in Nazaj v prasvet. **■**

Marija Flegar v Krki

V Galeriji Krka v Novem mestu so odprli razstavo ljubljanske akademske slikarke Marije Flegar. Na ogled bo do 9. decembra. Umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Tatjana Pregl Kobe je o njenem delu zapisala, da si slikarka vedno znova z megličasto sanjskostjo prevevajočega ozračja prizadeva ujeti drobne dražljaje, ki vejejo iz izbranega kraja. Marija Flegar sodi v mlajšo, že uveljavljeno generacijo slovenskih likovnic in likovnikov, njen slikarski svet pa v razkrivanju najbolj občutenih izpovedi zaživi svobodno in radostno. Avtoričini nizi nežnih akvarelov, risb in slik so po njeni sodbi arabsko prepleteni s poezijo kot neločljivim delom slikarkine umetniške izpovedi. Njeni figuralni motivi in podobe narave v osnovi izhajajo iz realističnih struktur in omogočajo različne poglede, nadaljuje Pregl Kobetova, akvareli Marije Flegar pa v sebi nosijo skrito globino in žensko milino. Njena olja na platnu so krhka, kot bi bila narejena v najnežnejši različici pastela. Likovna kritičarka Tatjana Pregl Kobe je še zapisala, da prostor čutnih umetnin slikarke

Foto: Marko Klinc/Foto Life

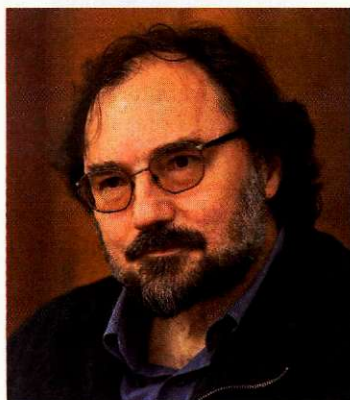
Slikarka Marija Flegar

deluje kot vseobsežna membrana, iz katere se rojevajo sanje, stilizirano oblikovanje posameznih pripovedno zgovornih struktur je postavljeno v celostno zgradbo slike, pogosto podrejene določeni barvni osnovi. Marija Flegar se ukvarja še z likovno teorijo, knjižno ilustracijo in poezijo, skupinsko razstavlja in občasno poučuje na likovnih tečajih. Za njo je sedem samostojnih razstav. L. H.

Francosko odlikovanje

Profesor literature in primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani Boris A. Novak je prejel visoko francosko odlikovanje, red viteza akademskih palm. Odlikovanje mu je v imenu Francije izročila francoska veleposlanica v Sloveniji Chantal de Bour-

mont, prejel pa ga je za vztrajno prizadevanje za francoski jezik in kulturo. Boris A. Novak, pesnik, dramatik, prevajalec in esejist, prevaja tudi francosko in provansalsko literaturo, je dobitnik številnih slovenskih nagrad, med njimi nagrade Prešernovega sklada, stanovske Jenkove nagrade za poezijo in stanovske prevajalske Sovretove nagrade. Leta 2007 je napisal knjigo o francoskem simbolizmu. Pogledi na francoski simbolizem Borisa A. Novaka, ki so izšli pri Beletrini, so doslej najboljše učbenik o francoskem simbolizmu. Predstavljajo preplet Novakovega poglobljenega znanja in pedagoške prakse. Po Novakovi presoji simbolizem ni samo šola ali gibanje, ampak duhovnozgodovinsko obdobje, kot na primer renesansa ali realizem. L. H.

Pesnik Boris A. Novak

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 27. 11. 2008

19.00 SNG Drama: W. Shakespeare: Kralj Lear

19.30 MGL: W. Shakespeare: Milo za drago

20.00 SNG Drama: Jean-Luc Lagarce: Samo konec sveta

PETEK, 28. 11. 2008

19.00 SNG Drama Ljubljana: W. Shakespeare: Kralj Lear

20.00 Cankarjev dom: Herbert Achternbusch: Ella

20.00 SNG Drama Ljubljana: Jean-Luc Lagarce: Samo konec sveta

20.00 Siti Teater BTC: Piaf Edith Piaf – kabaret

SOBOTA, 29. 11. 2008

19.00&21.00 Šentjakobsko gledališče: Studio za orientalski ples Lajali: Večer orientalskih plesov

19.30 MGL: D. Potočnjak: Za naše mlade dame

20.00 SNG Drama: Thomas Bernhard: Moč navade

20.00 Cankarjev dom: Marko Pokorn: Kdo vam je pa to delu? – satira

NEDELJA, 30. 11. 2008

18.00 Kolvratteater bar: Bossa de novo (Slovenija) – bossa nova, džez

19.30 Hotel Union Ljubljana: Bachology kvartet: Imate radi Bacha? – klasična glasba, džez

20.00 Festivalna dvorana: Festivalke z violonistko Oksano Pečeny in glasbenimi gosti

PONEDELJEK, 1. 12. 2008

19.00 Slovenska filharmonija: Nagradjeni otroški in mladinski pevski zbori z državnega zborovskega tekmovanja Zagorje 2008

20.15 Cankarjev dom: Asif Ali Khan & Party (Pakistan) – tradicionalna glasba

TOREK, 2. 12. 2008

18.00 Cankarjev dom: Joško Belamarić (Hrvaška): Dioklecijanova palača v Splitu: nova spoznanja

19.30 MGL: Peter Stone/Jule Styne/Bob Merrill: Sugar – nekateri so za vroče, muzikal

19.30 Križanke: Flavio Cucchi, kitara (Italija) – komorna glasba

SREDA, 3. 12. 2008

19.30 MGL: Peter Stone/Jule Styne/Bob Merrill: Sugar – nekateri so za vroče, muzikal

19.30 Šentjakobsko gledališče: J. Austen/J. Jory: Prevzetnost in pristranost

20.00 MGL: José Sanchis Sinisterra: Carmela in Paulino, variete na fino

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Ljubezen v Barceloni

Monika Maljevič

V novi kaotični romanci Woodyja Allena se mladi ameriški prijateljici Vicky in Cristina podata na poletne počitnice v Španijo.

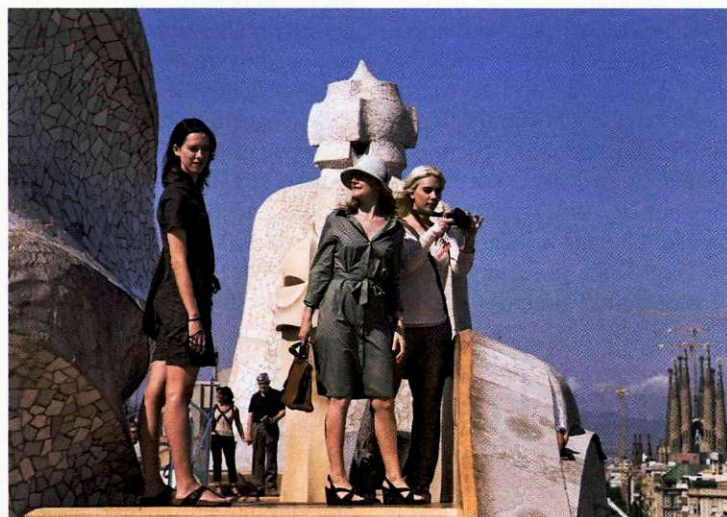
V Barceloni jima pot prekrži zapeljivi slikar Juan, ki se z lepoticama zaplete v ljubezenski trikotnik. Za popolno čustveno zmedo poskrbita Vickyjin zaročenec iz New Yorka in Juanova neuravnovešena nekdanja žena Maria, ki ljubezen razume kot zelo usodno in smrtonosno čustvo. Vicky in Cristina sta Američanki, ki preživljata poletje v Barceloni. Vicky, igra jo Rebecca Hall, je v resni zvezi z dokaj dolgočasnim Dougom, Cristina (Scarlett Johansson) pa je precej svobodomiselnost deklet, ki je pripravljena na raznolike dogodivščine. Dekleti spoznata karizmatičnega umetnika (Javier Bardem) in njegovo lepo, a malce neuravnovešeno nekdanjo ženo (Pénélope Cruz). Niz romantičnih zapletov vodi v precej kaotično stanje.

Barcelona kot karakter Film Ljubezen v Barceloni je nedvomno zelo povezan s krajem snemanja. Režiser Woody Allen pravi, da je že v času pisanja scenarija razmišljal o Barceloni kot karakterju. Mestu je želel izkazati čast, saj obožuje ta kraj oziroma kar celotno Španijo. Pravi še, da je mesto prelepo, senzibilnost v njem pa je skrajno romantična. Zgodba, ki jo opisuje, bi se po njegovo lahko zgodila samo v Parizu ali Barceloni.

Njegova muza Scarlett Johansson je tokrat tretjič sodelovala z Allenom. Prvič je igrala v njegovem filmu Zadnji udarec, nato pa v Scoop. Javier Bardem, novopečeni oskarjevec (vloga Antona Chigurha v filmu Ni prostora za starce), in Pénélope Cruz, ki se tudi lahko pohvali z nominacijo za oskarja (vloga Raimunde v filmu Vrni se), sta z Allenom sodelovala prvič. Cruzova je ob neki priložnosti dejala, da jim

Vicky Cristina Barcelona

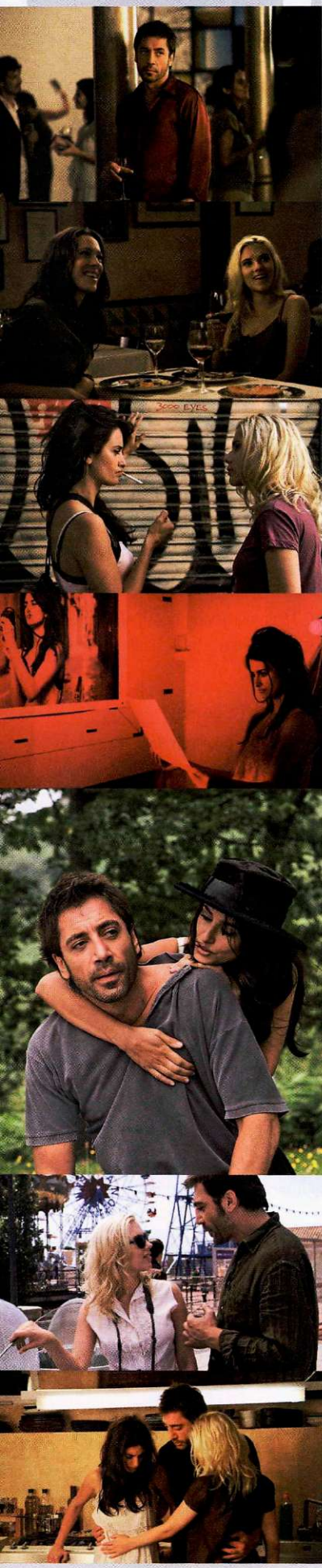
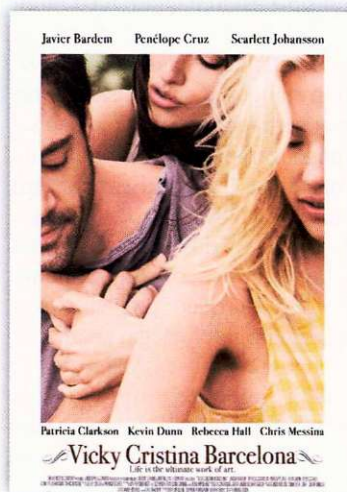
Režija: Woody Allen
Žanr: komična romantična drama
Scenarij: Woody Allen
Produkcija: Jaume Roures, Gareth Wiley, Letty Aronson, Stephen Tenenbaum, Woody Allen
Igrajo: Scarlett Johansson, Rebecca Hall, Javier Bardem, Pénélope Cruz, Chris Messina, Patricia Clarkson, Kevin Dunn
Premiera: 24. 11. 2008
Distribucija: Cinemania group

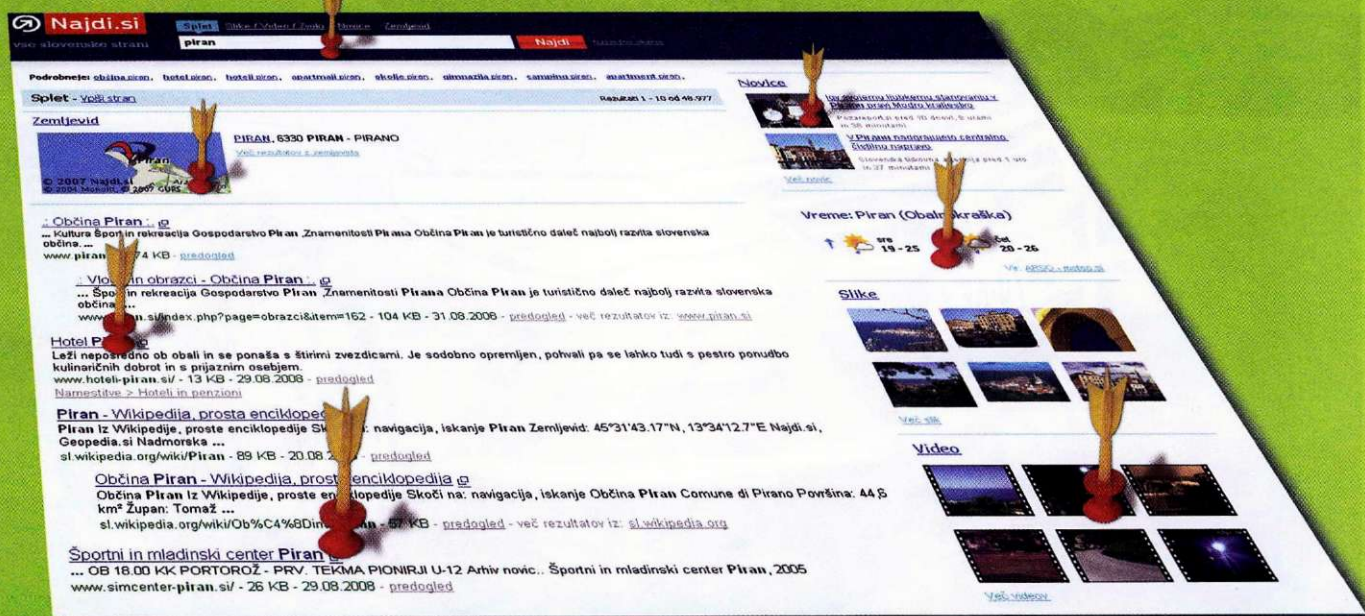
je Allen dovolil precej svobode pri dialogih v španskem jeziku, a da so vsi igralci spoštovali di-

alog v angleščini, in to točno takega, kot si ga je zamislil režiser. Cruzova je še pripomnila: »Preprosto ne spreminjaš vrstic Woodyja Allena.«

Woody Allen se je moral še pred premiernim prikazovanjem na letošnjem filmskem festivalu v Cannesu zagovarjati v javnosti, saj so se mediji precej razpisali o spolnih prizorih v filmu, še posebej o poljubu med Johanssonovo in Cruzovo. Obtoževali so ga neprimernosti in vlekli povezave z njegovim zasebnim življenjem. Allen je priznal, da film res vsebuje tudi ljubezenske prizore, ki niso klasični med moškim in žensko, a da je vse prikazano zelo diskretno. **D**

IKKaj je novo?

Le kaj ni? Najdi.si smo temeljito prenovili!

- preglednejši opisi rezultatov iskanj
- dodani mini zemljevidi pri zadetkih
- več videov in slik
- najbolj aktualne novice ob rezultatih iskanj
- vremenska napoved za Slovenijo in tujino v besedi in sliki
- z enim klikom do horoskopa, kinosporeda, iger ...
- vse nepremičnine na enem mestu

In še marsikaj! Preverite sami na www.najdi.si!

vse slovenske strani

Nova avtomobilska era

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Volkswagen passat CC 1,8 TSI

Kdo ima pri Volkswagnu zasluge za to, da se je passat CC znašel na avtomobilskem trgu? Tisti, ki jih ima, naj nadaljuje svoje delo. Zlobni jeziki, ki so opletali, da je Volkswagen za dolgočasne, predvidljive ljudi brez domišljije in okusa, se lahko sedaj zavežejo. Passat CC je lep.

V živo še bistveno bolj kot na slikah. Prvi del je veliko prestižnejši kot pri običajnem passatu. Agresivnejši in predvsem elegantnejši 'nos' spominja na zastavonošo phaetona. Bočna linija je nizka, z nizkimi stranskimi stekli se dviguje do B-stebrička,

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	VOLKSWAGEN PASSAT CC 1,8 TSI
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, turbo, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.798
moč v kW (KM) pri vrt./min	118 (160) pri 5.000
največji navor v Nm pri vrt./min	250 pri 1.500
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.799 x 1.855 x 1.417
medosna razdalja v mm	2.711
prtlačnik v litrih	532
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.430 (490)
največja hitrost v km/h	222
pospešek 0-100 km/h v s	8,6
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,4/6,0/7,6
poraba na testu v l/100 km	10,3
cena vozila v EUR	29.161

nato pa se že začne spuščati proti zadku vozila. Na zadku nas pričakata dva para okroglih svetil. Pri Volkswagnu so passat CC poimenovali 'Comfort Coupe'. Da ne gre za pravi kupe, je seveda jasno zaradi odvečnega para vrat za B-stebričkom. Diplomatsko se lahko izgovorim, da karoserijsko spada v isti razred kot Mercedes-Benzov CLS, vendar ga do tam loči še marsikaj, ne le podvojena cena.

Privlačen prostor Notranjost je prestižna in nad pričakovanji. Kakovostni materiali od plastike do aluminija. Pri Volkswagnu se očitno poslavlja tudi tradicional-

na modra osvetlitev merilnikov in sredinske konzole, saj le-ti po novem sijajo v beli barvi na črni podlagi, igle merilnikov pa so rdeče. Novejša so tudi stikala klimatske naprave in avdiosistem, ki mu po novem ukazujemo kar na zaslonu, občutljivem na dotik. Sedeži so odeti v blago, usnja pri Volkswagnu za to ceno res še nismo vajeni. Voznikovemu pri nastavitvah trdote hrbtnega dela, naslona in višine pomagajo elektromotorčki, medtem ko je oddaljenost od volana, torej osnovna nastavitvev, še vedno ročna. Hecno. Zadaj vozeča (passat CC lahko sprejme le do 4 potnike) se definitivno ne bosta pritoževala nad odmerjenim prostorom za noge, bo pa glava potnika sklonjena, če je le-ta višji od 185 centimetrov. Oblika vozila tu pač terja svoj davek. Prtljažnega prostora je 532 precej plitvih, a dolgih litrov. Za prevoz daljših

Navdušuje na cesti V vožnji passat CC blesti. Največji del zaslug za to gre prilagodljivemu podvozju, ki ima tri stopnje: comfort, sport in vmesno normal. Razlika med skrajnima stopnjama je občutna, saj poleg tršega podvozja 'tabletko viagre' dobi tudi progresiven servo. Zaradi aerodinamične oblike, dobre zvočne izolacije in kultiviranega agregata hrup poseže v kokpit, ko so avtocestne hitrosti na nedovoljeni strani. Prvič sem v tem avtomobilu preskusil tudi sistem 'Lane Assist', ki nezbranim voznikom omogoča, da ostanejo na svojem voznem pasu. V praksi sistem deluje tako, da se vklopi nekje nad hitrostjo 70 km/h, ko senzorji zaznavajo črte na levi in desni strani vozila. Če vozilo začne nekontrolirano zapuščati svoj vozni pas, sistem obrne volan in

Novici

AUDI Q5 Teško pričakovani Audi-jev Q5 je za letos že razprodan. Po Q7 gre za drugi SUV prestižnega dela velikega nemškega koncerna, ki širi ponudbo navzdol, tokrat v srednji razred. Značilna oblika in zelo bogata oprema ob podpori najsodobnejših motorjev ustvarjajo za slovenske kupce izjemno zaželen avtomobil, ki bi bil parkiran v polovici garaž, če bi si ga lahko privoščili. Tako pa še enkrat dokazuje, da prestiž ni poceni, kar pomeni, da boste morali zanj odšteti najmanj 40.983 evrov, če boste želeli postati njegov lastnik.

MAZDA2 SPORT Čeprav za Slovenijo le okoli 17-odstoten, pa za Mazdo nikakor ne nepomemben, je segment, v katerega se pelje nova mazda2 sport. Govorimo o trivratnih različicah nižjega razreda, kjer je letos Mazda z mazda2 dosegla izjemne uspehe. Novi model naj bi pomagal ohraniti tržni delež v časih, ki naj ne bi bili več tako rožnati. Z za okoli 400 evrov nižjo ceno od petratne osnovna različica s šibkejšim bencinskim motorjem sedaj stane 12.790 evrov. Poganja jo 1,3-litrski agregat s 63 kW (86 KM), v ponudbi pa sta še 1,5-litrski s 76 kW (105 KM) in 1,4-litrski turbodizelski s 50 kW (68 KM). Poleg oblike so snovalci tega malčka ponosni na majhno maso, ki so jo dosegli s premišljeno zasnovo in izbiro materialov, tako da tehtnica pokaže kar 100 kilogramov manj kot pri predhodnici, pri novi trivratni različici pa še 10 manj. Zgodovina trivratne mazde2 je sicer stara 20 let. Od načrtovane količine 600 vozil naj bi bilo prihodnje leto pri nas 60 mazd2 s tremi vrati, ki jih boste prepoznali po oznaki mazda2 sport.

predmetov (smuči) pa se deljivo podreता zadnja sedeža. Za pogon skrbi vedno znova pohvaljeni bencinski štirivalnik, ki mu pri dihanju pomaga turbinski polnilnik. Iz 1,8 litra iztisne 160 'konjičev' ter 250 Nm navora, ki so na voljo že skoraj od prostega teka dalje. Največja odlika tega agregata je prožnost, saj omogoča lenarjenje s prestavno ročico, hkrati pa tudi hitra odzivnost in veselje do vrtenja v visoke vrtljaje. Poraba lahko hitro pade pod 7 litrov, ob izkoriščanju vse moči, ki je na voljo, pa doseže tudi dvakratnik te številke. V povprečju se zlahka zadovolji z 10 litri.

vozilo usmeri na sredino pasu. Vendar se izklopi, če voznik po približno 10 sekundah ne vzame vajeti v svoje roke. Pred izklopom na to opozori s piskom. Sistem bi bil mogoče še učinkovitejši, če bi vozniku stresel sedež ali pocukal varnostni pas, vendar deluje odlično, če so talne oznake dobro vidne. Časi se spreminjajo. Tudi passat ni več dolgočasen avtomobil. Snovalcem je uspel veliki met, le pri izbiri imena jim je očitno zmanjkalo domišljije. Ampak ta mali greh se jim zlahka oprusti, sploh če bodo tako tudi nadaljevali v svoji novi eri. **D**

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stop)
Celovška cesta 206

Odpri:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

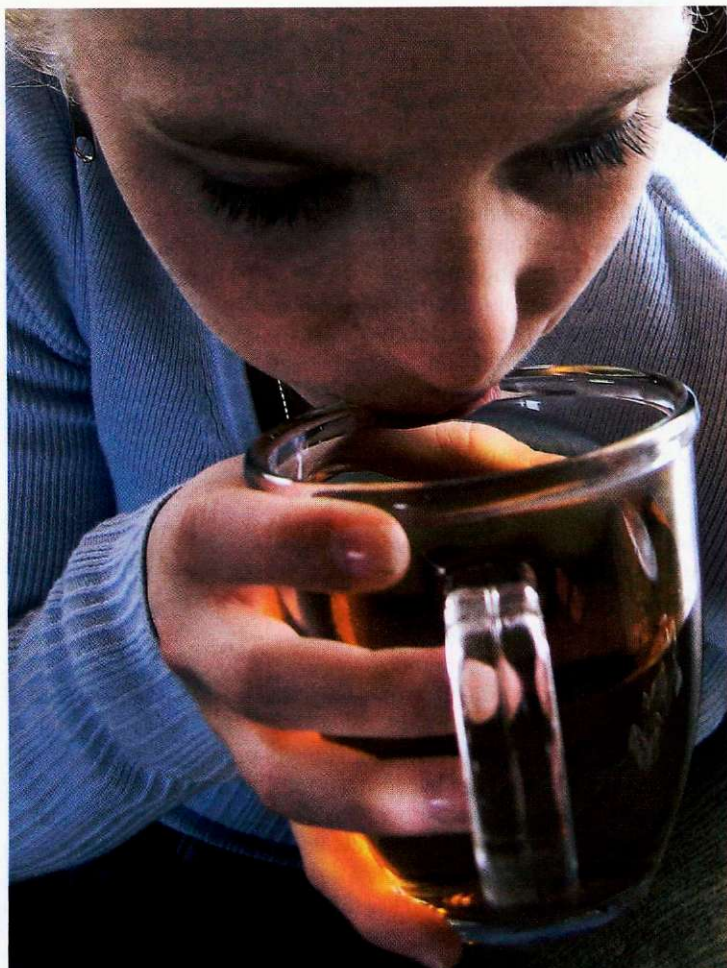
Odpri:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Prvi evropski dan antibiotikov

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Po vsej Evropi so 18. novembra zaznamovali prvi evropski dan antibiotikov, izhodišče za skupno uresničevanje cilja: ohranjanje učinkovitosti antibiotikov za prihodnje rodove, kar pomeni zajezitev širjenja hudih okužb in nalezljivih bolezni.

Za zdravljenje gripe in nahoda ne potrebujemo antibiotikov, ker ne pomagajo.

prehladu antibiotikov ne potrebujemo, vse prevečkrat pa jih še vedno uživamo po lastni presoji, čeprav je edino pravilno, da o zdravljenju z njimi presodi zdravnik. Da bi slovensko javnost glede tega čim bolj ozaveštili in izobrazili o pravilni in učinkoviti uporabi antibiotikov, so v UKC Maribor na Oddelku za nalezljive bolezni in vročinska stanja izdelali zloženko z naslovom *Po pameti tudi z antibiotiki*. Ob dnevu antibiotikov so na Trgu svobode v Mariboru postavili stojnico, kjer so skupaj s študenti medicine zainteresirane seznanjali o pravilni uporabi antibiotikov in jim delili zloženko. Med 15. in 17. uro pa so na stojnici infektologi UKC Maribor odgovarjali na vprašanja zainteresiranih.

Po navodilih Ob evropskem dnevu antibiotikov je na tiskovni konferenci v. d. direktorja direktorata za javno zdravje Mojca Gruntar Činč opozorila, da je protimikrobna odpornost vse večji javnozdravstveni problem v Evropi in v svetu, ki povečuje obolevnost in umrljivost, poslabšuje kakovost življenja in povzroča dodatne stroške za zdravljenje

Politični sklepi sveta Evropske unije, ki so jih sprejeli ministri, po besedah Gruntar Činčeve pomenijo politično zavezo vseh ministrov, da bodo spremljali področje in spodbujali k preudarni uporabi antibiotikov v humani in veterinarski medicini. Prvi evropski dan antibiotikov tako izhaja iz političnih zavez EU.

Prehlad in gripa Dneva antibiotikov niso zaznamovali le v Mariboru, ampak so na ta dan po vsej Evropi potekale strokovne, politične in medijske aktivnosti, namenjene seznanjanju splošne in strokovne javnosti o pravilni in preudarni uporabi. Še enkrat naj poudarimo, da je posledica neprimernega jemanja antibiotikov in uživanja antibiotikov v primeru, ko ti niso potrebni niti učinkoviti, odpornost bakterij na antibiotike, ki predstavlja tveganje, da v prihodnosti antibiotiki ne bodo več učinkoviti pri zdravljenju okužb. Antibiotiki niso zdravilo za okužbe, ki jih povzročajo virusi, kot sta na primer navaden prehlad ali gripa, ampak so učinkoviti le pri bakterijskih okužbah.

Izgublja moč Najboljše orožje v boju proti okužbam izgublja svojo moč, ker se po svetu antibiotiki ne uporabljajo smotno in preudarno, je opozorila Alenka Kraigher z Inštituta za varovanje

Poslej bo en dan v letu vedno namenjen antibiotikom. Njegov namen je ozaveščanje o pravilni uporabi antibiotikov in tveganjih, ki so povezana z neustrezno uporabo teh zdravil. Geslo letošnjega dne je bilo: *Prehlad? Gripa? Pozdravimo se brez antibiotikov!* Akcija je bila usmerjena na ozaveščanje splošne javnosti o pravilni uporabi antibiotikov. Antibiotiki so zdravila, ki rešujejo življenje, toda v zadnjem času se zaradi pretirane ali neupravičene uporabe tudi v Sloveniji srečujemo z njihovo neučinkovitostjo. K bolj premišljeni uporabi anti-

otikov lahko pripomoremo vsi, zato moramo antibiotike uživati samo takrat, ko je to potrebno in v skladu z navodilom zdravnika. Le tako bodo ostali učinkoviti za zdravljenje hudih okužb.

Nepotrebna in pretirana uporaba antibiotikov povzroči, da postanejo bakterije nanje odporne, zato so manj učinkoviti.

Po pameti Sporočilo zdravnikov za javnost je naslednje: nepotrebna in pretirana uporaba antibiotikov vodi k njihovi neučinkovitosti. Na žalost mnogi še danes ne vedo, da ob gripi ali

in zdravila in je povezan tudi z uporabo antibiotikov. Tudi direktorat za javno zdravje na ministrstvu za zdravje poziva, naj pacienti antibiotike jemljejo skladno z navodili, ki jih da zdravnik.

zdravja. Po njenem mnenju pa je še čas, da to ustavimo. Okužbe, s katerimi se v življenju sreča vsak, lahko premagamo že s tem, da skrbimo za osebno higieno in da sami poskrbimo, da bolezen

Penicilin, prvi antibiotik, je leta 1929 odkril Alexander Fleming.

mine, težje okužbe pa zdravimo z antibiotiki, ki jih predpiše zdravnik, je podobno kot njena predhodnica dejala Kraigherjeva. Antibiotike, ki jih predpiše zdravnik, je treba jemati po navodilih in jih pojesti do konca; če smo zdravljeni z njimi začeli, ga moramo tudi končati.

Otroci in starejši Dr. Milan Čižman s Klinike za infektivne bolezni in vročinska stanja pojasnjuje, da je Slovenija med državami Evropske unije v spodnji tretjini po porabi antibiotikov; v Sloveniji jih od 10 do 20 odstotkov predpišejo v bolnišnicah, od 80 do 90 odstotkov pa ambulantno. Največja poraba antibiotikov je med otroki, starimi od enega do štirih let, ki vstopajo v vrtce in so lahko bolni tudi do 12-krat na leto. Ti otroci imajo večinoma okužbe zgornjih dihal, in sicer nahod, vnetje v želju, vnetje srednjega

ušesa ali kašljajo. Število predpisanih antibiotikov za otroke v šolskem obdobju običajno upade, število predpisanih antibiotikov pa naraste spet pri osebah po 80. letu starosti, ki imajo tudi pogoste okužbe dihal, kože, podkožja in sečil. Tudi otrokom še vedno dajemo preveč antibiotikov. Za zmanjšanje uporabe antibiotikov je potrebno predvsem izobraževanje pediatrov in staršev otrok, saj so slednji pogosto neučakani in mislijo, da bodo z antibiotikom vsako bolezen pozdravili v kratkem času, kar seveda ne drži.

Nevarna tuberkuloza Antibiotiki so kemijska spojina biološkega izvora. Proizvajajo jih glive, bakterije, lišaji ali višje rastline ter

Tiskovna konferenca ob evropskem dnevu antibiotikov

v majhnih koncentracijah ubijajo druge, predvsem patogene mikroorganizme ali zavirajo njihovo rast. Ločimo antibiotike širokega in ozkega spektra delovanja. Prvi antibiotik je bil penicilin, ki ga je leta 1929 odkril Alexander Fleming, in nekaj desetletij je kazalo, da so bakterijske okužbe premagane. Toda te so se prilagodile in boj z njimi se bo nemara šele začel. Prav v zadnjem času poročajo, da se je pojavila nova oblika tuberku-

loze, ki je odporna na antibiotike in zanjo ni zdravila. Imenujejo jo XDR-TB in Svetovna zdravstvena organizacija predvideva, da se vsako leto z njo okuži novih 40.000 ljudi. Je zelo nalezljiva, saj klice lahko vdihnemo z zrakom. Predvidevajo, da se je nevarna oblika tuberkuloze razvila ob nepravilni uporabi antibiotikov, ki so jim bile krajši čas izpostavljeni bakterije običajne tuberkuloze in so zato mutirale. **D**

geoplina

slovenska plinska družba

Zanesljiv partner že **30** let

Kot profesionalc ima 25 zmag in nobenega poraza

Slovenski Rocky

Kristijan Stranščak, foto: Gregor Pohleven

Čez dva dni se bo v Poljskih Katowicah pred nabito polno dvorano Spodek naš boksarski šampion Dejan Zavec pomeril za naslov evropskega prvaka v velterski kategoriji.

Boks je bil v Sloveniji dolga leta tako rekoč klinično mrtev, počasi pa med športi dobiva mesto, ki ga ima v drugih državah. Zahvala gre predvsem Ptujčanu Dejanu Zavcu, ki je s svojimi zmagami ta šport približal publiku in celo prepričal slovensko televizijo, da lahko nekatere njegove dvoboje vidimo vsi. Čez dva dni bo tako kot prvi izzivalec evropskega prvaka v velterski kategoriji Rafaelu Jackiewiczu poskušal odvzeti naslov in se tako kot prvi Slovenec zavihteti na vrh Evrope.

Brez podpore doma Dejan Zavec, 32-letni Ptujčan, je svojo bo-

ksarsko pot začel kot 15-letni nadobudni fantič, ki se je kot večina vseh mladcev v boksarski klub vpisal v želji, da bi se čim hitreje naučil boksarskih veščin in se nato postavil pred prijatelji. Zavec je bil problematičen otrok, nekaj časa je preživel celo v internatu, živel je pri svoji teti, nekaj let pa pri svojem prvem boksarskem trenerju Ivanu Pucku, samo pri starših je bil bolj malo.

Kmalu se je pokazalo, da je velik boksarski talent in da v Sloveniji nima konkurence, saj je osvojil kar devet naslovov amaterskega državnega prvaka ter več zmag na mednarodnih turnirjih. Glede na razmere v

športnem boksu pri nas, praktično nezanimanje Olimpijskega komiteja Slovenije za ta šport ter bo besedah poznavalcev razmer in samega Zavca o mačehovskem obnašanju Boksarske zveze Slovenije se je Zavec odločil svojo športno srečo poiskati v tujini.

Don King ni držal obljub Kariero je nadaljeval v Nemčiji v klubu Sport Evenets Steinforth, kjer je še naprej nízal uspehe. Svojo pot v profesionalnih vodah je začel s 1.380. mesta na boksarski lestvici in se v letu dni povzpел do prvih 100, kar ni ostalo neopazno med svetovnimi menedžerji.

Leta 2006 je Dejan Zavec dobil mamljivo ponudbo, ki je verjetno ne bi zavrnil noben boksar, ki si želi napredovanja, saj že ime Don King vsakega ljubitelja boksa spomni na največja boksarska imena in priložnosti, ki so jih dobili pod okriljem tega slovitega ameriškega promotora trdih pesti. Don King je v svet boksa do največjih uspehov pripeljal imena, kot so Mohamed Ali, George Foreman, Evander Holyfield, Mike Tyson in Oscar de la Hoya.

Nemški boksarski klub Zavcu ni delal težav in tako se je znašel pod okriljem Dona Kinga, kar pa se žal ni pokazalo kot najbolj posrečena poteza. Po podpisu pogodbe se je Zavec več kot šest mesecev na domačem Ptujju pripravljал na naslednji dvoboj, saj je osebno od Dona Kinga dobil zagotovila, da bo že isto leto imel vsaj en dvoboj in se tako v morebitno zmago še bolj približal želenemu dvoboju za naslov svetovnega prvaka v velterski kategoriji. To se žal ni zgodilo, zato je bilo razočaranje veliko. Vmes je dobil povabilo iz tabora, katerega član je bil pred to ponesrečeno izkušnjo, to je nemškega Sport Events Steinfortha, ki ga vodi menedžer Ulf Steinforth. Steinforthov poziv je bil dogovorjen s Kingom, ki se je kljub triletni pogodbi, ki jo je imel z Zavcem, strinjal z razveljavitvijo pogodbe.

Po vseh pripetljajih je Zavec uvidel, da je za njegovo kariero najbolje, da športno pot nadaljuje v Evropi, in tako je s Steinforthom sklenil novo pogodbo, za katero se je izkazalo, da je bila za 30 odstotkov ugodnejša od pogodbe s Kingom, poleg tega mu je zagotavljala že v letu 2007 ali najkasneje v letu 2008 dvoboj za naslov svetovnega prvaka, če seveda dobi vse vmesne dvoboje, kar je tudi bil cilj naše-ga boksarja.

Mr. Simpatikus Danes ima Dejan Zavec z boksarskim vzdevkom Mr. Simpatikus za seboj poleg vseh amaterskih naslovov tudi naslov medcelinskega prvaka v velterski kategoriji po združenjih IBF in WBO, v začetku letošnjega leta pa je postal tudi prvak Evropske unije. Svoj prvi

naslov je osvojil že leta 2004, do danes pa je nabil 25 zmag. Pogled na njegovo statistiko nam pove, da v času, odkar je med profesionalci, ni doživel niti enega poraza. Vse zmage pa so ga pripeljale do tega, da je postal prvi izzivalec evropskega prvaka v velterski kategoriji Rafala Jackiewiczza, znanega po vzdevu Braveheart (Pogumno srce), 31-letnega Poljaka, ki se je nekoliko nepričakovano, a povsem zaslužen na evropski prestol povzpel

Tokrat bo napadel evropski vrh.

pred dvema mesecema, potem ko je po točkah zanesljivo premagal belgijskega Ganca Jacksona Oseia Bonsuja, s katerim bi se 19. aprila moral pomeriti Zavec, vendar je zaradi poškodbe hrbta dvoboj predal Poljaku. Poljakova statistika je videti čisto drugače kot Zavčeva, saj ima poleg zavidljivih 32 zmag tudi osem

porazov, vendar to Zavca ne bo zavedlo, saj so ti porazi iz začetka Poljakove profesionalne kariere, medtem ko zadnja tri leta še ni bil poražen.

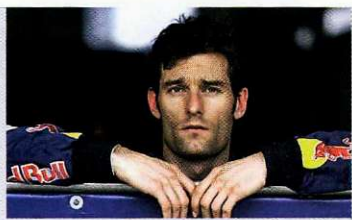
Pred 11.000 gledalci Našemu boksarju, ki je že dalj časa prvi izzivalec, se je naposled ponudila priložnost, da se postavi po robu šampionu stare celine Rafaelu Jackiewiczzu. Dvoboj bo 29. tega meseca, čez dva dni torej, v poljskih Katowicach, kjer imajo prekrasno dvorano z imenom Spodek, ki sprejme kar neverjetnih 11.500 gledalcev in v kateri bo naslednje leto sklepni turnir evropskega prvenstva v košarki.

Ne glede na to pa našega šampiona ne skrbijo napovedi, da bo dvorana dobesedno pokala po šivih, saj bosta, kot pravi, v ringu tako ali tako boksarja sama odločala o svoji usodi. Poleg velikega števila poljskih navijačev tudi Zavec ne bo sam, saj je že zdaj znano, da se bodo v Katowice odpravili dva ali trije avtobusi navijačev našega asa, nekaj pa se jih bo gotovo na pot odpravilo tudi z avtomobili.

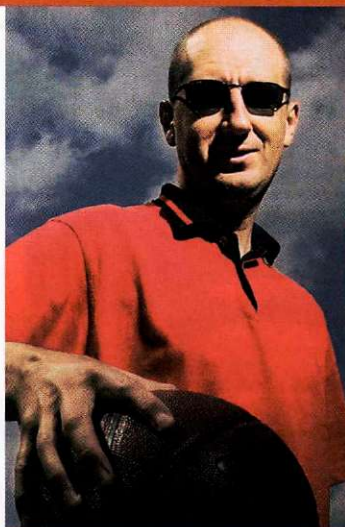
Ali bo našemu najboljšemu boksarju uspel podvig, bomo izvedeli kmalu, njegovi zvesti navijači pa o tem ne dvomijo. Če mu uspe veliki met in bo postal prvak stare celine, bo poleg Ivana Prebega, Marijana Beneša, Željka Mavroviča in Stipeta Drviša ter slovitega Mateja Parlova šesti profesionalni boksar z območja nekdanje Jugoslavije, ki se jim je posrečilo dobiti to prestižno lovoriko. **D**

Švedski smučarski tekač **MARCUS HELLNER** je zmagovalec uvodne preizkušnje svetovnega pokala v Gällivareju na 15 kilometrov v prosti tehniki. Drugo mesto je osvojil Italijan Pietro Piller Cottrer, tretji pa je bil Norvežan Petter Nordhug. Slovenski predstavniki niso nastopili.

Dirkač formule 1 **MARK WEBBER** si je zlomil nogo. Avstralec je sodeloval na dobrodelni prireditvi na Tasmaniji, kjer so sodelujoči kolesarili z gorskimi kolesi, veslali in nastopili na trekingu. Med kolesarjenjem je nesrečni Webber trčil v avtomobil in se poškodoval.

Ubogi Sarajlija

Esad Babačić

Aleksander Džikić je v teh dneh eden najbolj ogroženih ljudi v Ljubljani, kar očitno vpliva tudi na igro njegovega moštva.

Drugače si težko razlagamo huda nihanja in izgubo samozavesti v odločilnih trenutkih. Povsem verjetno je, da bi lahko ena srečna žoga in tesna zmaga nad katerim od zadnjih nasprotnikov obrnila tok dogajanja v košarkarskem hramu pod Rožnikom, toda za zdaj sreča ni bila na strani trenerja Olimpije. Že pred tednom sem pisal o tem, da trener ni nikdar edini in izključni krivec za tako tesne poraze svojega moštva, je pa gotovo prvi, ki jih lahko prepreči. In Džikić je imel že veliko priložnosti, da se prelevi v zmagovalca. Tako je zdaj videti, kot da je žrtev svojih igralcev, ki morda vendarle niso dorasli njegovim zahtevam. Prvi polčas proti Partizanu je bil popolno nasprotje tistega, kar smo lahko videli v drugem delu. Moštva izgublajo tudi takšne tekme, toda ne po tekočem traku. Za enega ali dva poraza s tesno razliko so krivi igralci, za več pa njihov trener. Doseči borih osem točk v zadnji četrtini, in to na tekmi, ki bi lahko rešila prvega moža stroke, je skorajda nedopustno. Velika moštva, kar bi Olimpija morala biti, si ne morejo dovoliti takšnih padcev v miselnosti. Da je nekaj narobe, je dovolj pogledati pod rubriko skoki v napadu in teh so imeli igralci Partizana neprimerno več. Posledica tega so koši iz drugih ali tretjih akcij. Olimpiji gre dobro, dokler uspevajo individualne akcije, ko pa so igralci bolje pokriti, je vsega konec. Tisto, kar bi Džikić lahko storil v Carigradu, ko si ni drznil vztrajati z drugo peterico, ki je odigrala odlične minute in mu omogočila enakovredno kosanje z nasprotnikom, je z zamudo poskušal v soboto, ko je tik pred koncem zamenjal Ilievskega in namesto njega postavil Sarajlijo. Razlog za menjavo naj bi bila poškodba makedonskega organizatorja igre, kar pa ni nič čudnega. Toliko bremena, kot ga v igri brez prave igre nosi najboljši posameznik naših prvakov, je težko zdržati. Seveda je bil žrtev hitrega eksperimenta mladi igralec Olimpije, ki je pokazal, da je velik talent, a se je moral zadovoljiti z drobtinicami, ki so ostajale za temnopoltimi akvizicijami. Eden tistih, zaradi katerega je moral up Olimpije čakati v ozadju, je bil tudi Wallace, ki se je medtem že vrnil v ZDA. Takšni nakupi potrjujejo tezo, da je uprava Olimpije nasedla nekakšnim šarlatanom s ceste, ki so navajeni prodajati mačke v žaklju. Žal stojijo za šarlatani tisti, ki bi se morali bolje pozanimati, kdo in zakaj jim sestavlja moštvo.

Droga se je skrivala za oblogo vrat.

Heroin za vratnimi oblogami

Bogdan Sajovic, foto: MNZ

Prejšnji teden so cariniki na mejnih prehodih turškemu državljanu zasegli 105 kilogramov, makedonskemu pa 10 kilogramov heroina. Mamilo je bilo namenjeno v Nemčijo in Veliko Britanijo, skrivalo pa se je v vratnih oblogah.

V rokah slovenskih policistov se je znašel lep kup trde droge, ki bi drugače zašla v žile narkomanov po zahodnoevropskih državah. V rokah postave se je poleg 105 kilogramov heroina znašel še voznik vlačilca, 58-letni turški državljan. Do sojenja bo prevoznik bele smrti v ptujskem priporu.

Okoli 22. ure zvečer se je carinikom in policistom na mejnem prehodu Gruškovje zazdel sumljiv vlačilec s turškimi registrskimi tablicami. Odločili so se, da bodo vozilo in tovor podrobneje pregledali. Pri pregledu tovora, pri katerem so uporabili tudi rentgenski aparat, niso našli nič sumljivega, veliko več sreče pa so imeli, ko so se lotili še pregleda voznikove kabine. Pod levo in desno bočno tapeto so našli več zavitkov, prvi test pa

je pokazal, da gre za heroin. Zavitke z mamili so našli tudi pod zvočniki v kabini, prav tako tudi pod stranskimi lučmi.

Nadaljnja preiskava je pokazala, da so mamilo najverjetneje naložili v Bolgariji. Skoraj zagotovo gre za blago iz Afganistana, s katerim navadno zalagajo zahodnoevropski trg, nato potuje v Turčijo, kjer ga pripravijo za prevoz na zahodni trg. Drogo so tako naložili v Turčiji, nato pa je prek Srbije in Hrvaške potovala do našega mejnega prehoda, kjer so jo prestregli. Namenjena je bila naprej prek Slovenije in Avstrije v Nemčijo, kjer bi jo razložili, nato pa po novem kanalu poslali v Veliko Britanijo, kjer bi jo razprodali na cesti. V prodaji na veliko je zaseženo mamilo vredno okoli dva milijona evrov, v prodaji na drobno

Bela smrt se je ustavila v Sloveniji.

pa bi trgovci s mamili iztržili tudi petkrat večjo vsoto.

Heroin tudi v avtu Prejšnji teden se je našim policistom in carinikom na schengenski meji posrečil še en ulov v ilegalni trgovini z mamili. Sredi noči se je na mejni prehod Jelšane v osebnem avtomobilu pripeljal 30-letnik iz Makedonije, sicer pa albanske narodnosti, ki začasno živi in dela v Nemčiji. Tihotapec ni imel

prav močnih živcev in nemir pri pregledu dokumentov je povzročil natančnejši pregled njegovega vozila. Za oblogami na vratih so odkrili šestnajst svežnjev v skupni teži okoli deset kilogramov, prvi test pa je pokazal, da gre za precej kakovosten heroin. Mamilo je bilo namenjeno v München, pri prodaji na drobno pa bi vrglo vsaj pol milijona evrov.

Na mejnem prehodu v Metliki so precej debelo pogledali cariniki, ko se je na prehod pripeljala 60-letna domačinka. Pri pregledu avtomobila so v nahrbtniku odkrili pištolo, za katero Metličanka ni imela dovoljenja, poleg pa še 260 tablet, ki so vsebovale midazolam in diazepam. Obe snovi sta na seznamu prepovedanih drog. Tablete in orožje so zasegli ter seveda napisali kazensko prijavo. **D**

Ogoljufali avtohišo

Z lažnimi papirji so goljufi zakupili vozila, jih prodali, obrokov pa niso odplačevali.

Avtohiša v Ljubljani je potegnila kratko iz poslovanja s skupino goljufov, ki so od novembra lani do letošnjega aprila poslovali z njo. Izkazalo se je namreč, da kupci, ki so v tem času zakupili trinajst avtomobilov, niso imeli niti najmanjše želje, da bi kupnino v celoti poravnali, ampak so oskubili avtohišo za kakšnih tristo tisoč evrov.

Skupina osmih slovenskih državljanov, starih od 24 do 50 let, v kateri so bili najbolj dejavni 24-letni in 32-letni Ljubljčanin ter 28-letna Ljubljčananka, je v avtohiši na lizing vzela trinajst vozil. Šlo je za osebne avtomobile golf, passat, BMW, audi A5 in subaru, ki so bili vredni od dvanajst do šestdeset tisoč evrov, vsi skupaj pa okoli štiristo štirideset tisočakov. Nakup so opravili po istem kopitu. Nakupovalci so

najprej s ponarejenimi dokumenti (plačilnimi listami, potrdili, odrezki pokojnin in izpiski o prometu na tekočem računu) spravili v zмотo prodajalce o svoji posojilni sposobnosti. V gotovini so poravnali zavarovanje, rizični sklad, prvi obrok in polog, prevzeli vozila, potem pa niso plačevali obrokov lizinga in tako avtohiši ostali dolžni kakšnih tristo tisoč evrov. Na goljufiv način pridobljena vozila so nato prek podjetja enega od njih ponudili v odkup komisijem prodajalnam in kupnino pospravili v žep.

Policija je pri ženski našla razne ponarejene listine in štampljke, ki so jih uporabili za goljufijo, tri najbolj dejavne goljufe so prepekljali k preiskovalnemu sodniku, ta pa je za 32-letnika in 28-letnico odredil hišni pripor. B. S.

PREKUPČEVAL S PETARDAMI Decembar in s tem povezana vsakoletna kanonada je tik pred vrati, a najbolj neučakani bi že kar začeli pokati. V tem veselju jih omejujejo razni čudaški odloki, ki omejujejo prodajo pirotehnike. Treba je seveda najti poti, da se želja po pokanju uresniči, pa čeprav je treba to zadovoljstvo malo draže plačati. Tržno nišo je tako našel mladoletni stanovalec enega od mariborskih dijaških domov, si nabavil večjo količino petard in jih prodajal pokanja željnimi vrstnikom. Vzgojitelji v domu pa so na njegovo smolo naleteli na zaloge, obvestili policijo, ki je zasegla prek sedem tisoč kosov pirotehnike in napisala obdolžilni predlog zoper nadobudnega poslovneža.

KVAZINAVIJAČI Vsako nogometno tekmo poleg navijačev izkoristijo tudi tisti, ki pri tem sproščajo različne frustracije. Prav nič drugače ni bilo na nogometni tekmi v Mariboru, saj so vsaj štirje navijači kršili javni red in mir. Policisti so prijeli tri prenapete navijače Slovenije in enega navijača Bosne in Hercegovine ter jih pridržali do streznitve. Po tekmi pa so na Trubarjevi v Mariboru obravnavali še tri dejanja na škodo tujih državljanov. Dvakrat so neznanci pod krinko navijaštva in hulgantstva sesuli stekla in pokradli lastnikom dokumente, enkrat pa je šlo »samo« za vandalizem zaradi vandalizma in se je končalo z razbito šipo. Storilce še iščejo, škode pa je za dva tisoč evrov.

14. rojstni dan Radia Ognjišče

V petek, 28. nov. 2008, ob 12h
sv. maša v Zavodu sv. Stanislava.

Ob 11h in 13h povabljeni
na ogled kratkih filmov
o Radiu Ognjišče.

Glavni in odgovorni urednik
Radia Ognjišče Franci Trstenjak:
"Praznujte z nami!"

Radio Ognjišče, fig. Brole "1", Koper

EVJ ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava
03-56-57-150

trgovina
EVJ Center Kisovec
03-56-71-234

storitve
03-56-57-150

- > elektroinstalacije
- > strojne instalacije
- > geodetske storitve
- > daljinsko ogrevanje na lesno biomaso
- > kabelsko komunikacijski sistemi
- > trgovine EVJ Center
- > delovni stroji in nizke gradnje
- > bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv

etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-158
uredništvo:
03-56-57-177

107,8 MHz
radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Miss Universe pri nas?

V medijih so vedno glasnejše govorice, naj bi se Slovenci potegovali za organizacijo svetovnega izbora Miss Universe 2009. Pogovori potekajo tudi s Hrvaško. Hrvaški Večernji list je poročal, da si Slovenci želijo svetovnega izbora za univerzalno mis. Čeprav je verjetneje, da bo spektakel potekal na Hrvaškem, se še nismo vdali v tej bitki. Tudi lastnik licence Miss Universe Donald Trump naj bi si želel, da bi lepoticu izbrali na Hrvaškem, kar pa je zaradi pomanjkanja denarja vse manj mogoče. "Škoda, ker premier Ivo Sanader odlaša z odločitvijo, saj predsednik Stjepan Mesić, podpredsednica vlade Jadranka Kosor in drugi zainteresirani projekt popolnoma podpirajo. Dodatnih izdatkov za Hrvaško ne bo, nekaj denarja bi lahko namenili le za promocijo države," je dejal lastnik hrvaške licence Vladimir Kraljević. "Zato smo slovenskim kolegom, natančneje Mateju Raščanu, lastniku in direktorju Dela Revij, ponudili možnost, da bi svetovni izbor organizirali s skupnimi močmi. Tako bi del mesečnega spektakla potekal v Sloveniji, del pa na Hrvaškem. Prav tako bi na licenčni televizijski hiši NBC promovirali obe državi. V dvehurnem prenosu svetovnega izbora bi ves svet izvedel za obe državi," je pojasnil. Kraljević je še zatrdil, da so Slovenci zelo zainteresirani, "ampak v smislu, da bi celoten izbor potekal v Sloveniji".

Anamarija Avbelj, miss Universe 2008

Marko sodeluje z Ano

Nekdanji pevec Čukov **Marko Vozelj**, ki se je uspešno in udarno podal na samostojno glasbeno pot, je prvič opazil **Ano Dolinar** v nekem oglasu. Nad njenim igranjem je bil očaran, ni pa vedel, da je poklicna igralka. Pozneje je seveda izvedel in ni bil prav nič presenečen. Igralka, ki jo spremljamo tudi v nanizanki **Svingerji na Kanalu A**, ga je tako navdušila, da ji je ponudil vlogo v svojem videospotu. Ana je povabilo sprejela in tako sta skupaj zaigrala v Markovem najnovejšem videu za pesem **Zdaj moj svet**. Pesem najdemo na pevčevem prvem samostojnem albumu **Moj svet**, ki ga je posnel s (svojo) skupino izkušenih glasbenikov. Naj poudarimo – Ana je Marka navdušila v igralskem smislu, in čeprav sta romanco tako sijajno zaigrala, kot bi bila resnična, med njima vejejo le prijateljska čustva. Zato se ni bati, da bi zaradi njunega sodelovanja Ana pozabila na svojega princa ali pa Marko na svoje tri princeske, ženo Tino in ljubki hčerkici.

Občuduje Ano Dolinar kot igralko.

Poziva k legalizaciji marihuane

Pamela Anderson bi rada spremenila nekaj stvari. V odprtem pismu Baracku Obami se je namreč prsata blondinka zavzela za legalizacijo marihuane, odpravo poskusov na živalih in kastracijo pedofilov. Pismo je objavila na svoji spletni strani. V njem med drugim piše: »Menim, da bi morali legalizirati, obdavčiti in nadzirati proizvodnjo marihuane. Tako bi naše meje postale bolj varne, dolgoročno pa bi obvarovali naše otroke. Poleg tega bi legalizacija ustvarila mnoga nova delovna mesta.« Lotila pa se je tudi pedofilov. »Vlada bi morala kastrirati vsakega pedofila. Naši otroci potrebujejo več zaščite in takšne zločine je treba

Predlagala je nekaj stvari, ki bi izboljšale svet.

preprečevati, ne samo kaznovati,« je odločna Pamela. Silikonska zvezdnica se je zavzela tudi za odpravo poskusov na živalih, zapiranje ameriške baze **Guantanamo na Kubi** ter boljše in dostopnejše zdravstveno varstvo.

Dobrodelna Manca

Manca Špik je pripravila že tretji dobrodelni koncert. V nedeljo je v Festivalni dvorani na Bledu s pomočjo glasbenih kolegov zbirala denar za novoletno obdaritev otrok iz socialno ogroženih družin iz blejske in radovljiške občine. Na odru so ji družbo delali Andrej Šifrer, Atomik Harmonik, Alenka Gotar, Yuhubanda, Eva Černe in Foxy Teens. In zakaj se je svetlolaska odločila za humanitarno delo? »Gre za združitev humanitarne note in izraza hvaležnosti mojim Gorenjcem, ki me že ves čas podpirajo na moji poti. Na začetku svoje glasbene kariere sem namreč veliko nastopala na različnih dobrodelnih prireditvah in se spraševala, ali gre denar res v prave roke. Ko sem postala prepoznavnejša in dobila moč združiti znane slovenske glasbenike, sem se odločila, da bom takšne koncerte organizirala tudi sama,« je pojasnila. Humanitarne dejavnosti za zdaj nima namena razširiti na druga

Manca je dokaz, da stereotipi o skoposti Gorenjcev ne držijo!

slovenska območja, ne izključuje pa možnosti, da se bo kdaj v prihodnosti lotila tudi tega. Izvedeli smo še, da bo Manca v veselem decembru veliko delala. »Imela bom ogromno dela, nastopov, kar me veseli. Le za božični večer si bom vzela čas in odhitela v rodno Belo k svoji polletni nečakinji. Čeprav bom na silvestrovo verjetno nastopala, bom na prvi dan v letu skočila domov, da bom lahko voščila domačim in mogoče celo ostala nekaj dni doma,« je sklenila pevkva.

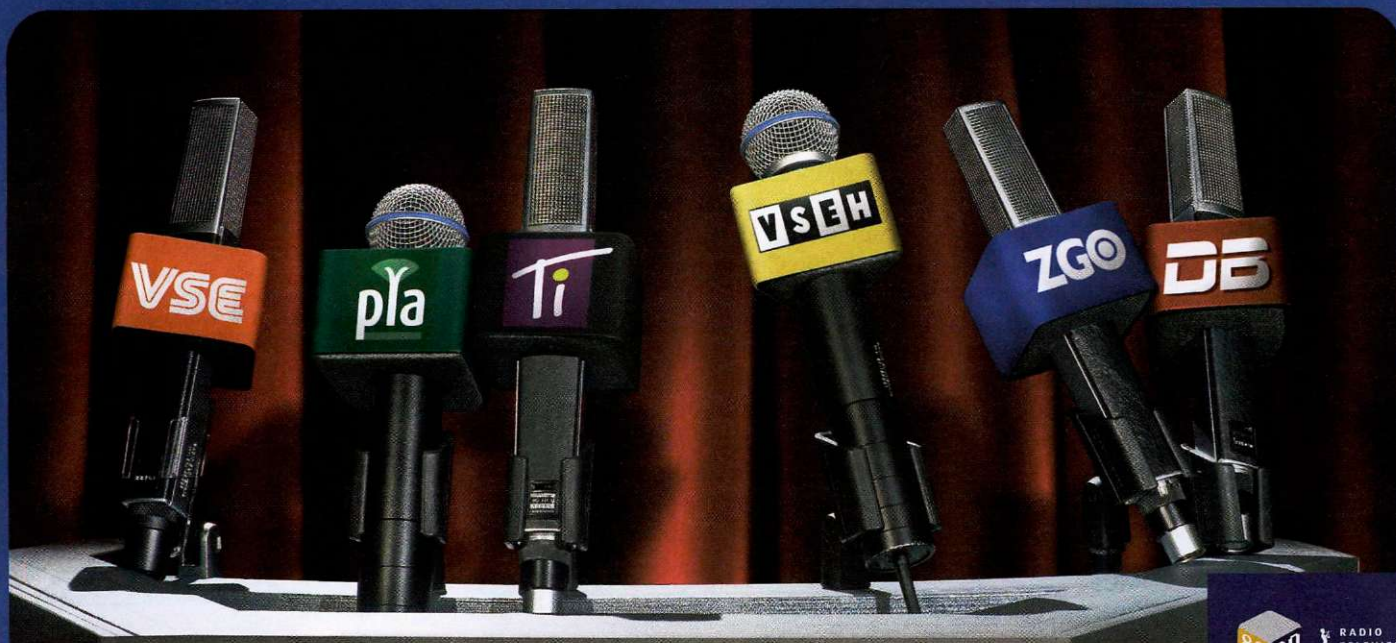
Zakon je na prvem mestu

Avstralska igralka Nicole Kidman in njen mož, country pevec Keith Urban, uživata v zakonu. Igralka je za časopis USA Today dejala: »Pripravljena sva premikati gore, le da bi nama uspelo obdržati ljubeč in srečen zakon.« Iz prvega zakona s Tomom Cruiseom ima Nicole dva posvojena otroka, Isabelle in Connorja. Sedmega julija letos pa je rodila prvorojenko Sunday Rose in jo do nedavnega skrbno skrivala pred mediji. Fotografije deklice ni prodala za mastne denarce kateri od znanih ameriških revij, kot to stori večina znanih, ampak se je odločila, da bo fotografijo deklice prvič pokazala v pogovorni oddaji Oprah Winfrey. Z možem pa že razmišljata o drugem

otroku. Dejala je tudi, da dobiva veliko zanimivih ponudb za delo, vendar se želi posvetiti še drugim dejavnostim. »Ne vem, kaj me čaka v prihodnosti, vem pa, s kom jo želim preživeti.«

Družinska sreča ji pomeni največ.

RTV Slovenija, kotedvovska 2, Ljubljana, www.rtvsi.si - KOMPAS DESIGN

Na 1. programu Radia Slovenija slišite celovite in verodostojne zgodbe.

Zato je skoraj 200.000 poslušalcev za svoj radio izbralo prav 1. program Radia Slovenija. Izberite ga tudi vi!

Radio Slovenija
1. program
Vedno Prvi.

Vse stoji, vse stoji . . .

Magični gledalec

Tako nekako se je glasilo poročilo novinarko POP TV, ko se je v začetku ponedeljkeve oddaje 24ur oglasila v program. Govorila je namreč o prometu.

Res je sicer, da sneg povzroči precej nevšečnosti na cestah, toda vseeno novinarki ne bi bilo treba pretiravati s patetiko in cenenim senzacionalizmom, ki smo ga vajeni iz oddaje Svet na kanalu A. Obe oddaji, tako Svet kakor tudi 24ur, ves čas gleda moj daljni sorodnik, ki je iz načelnih razlogov popolnoma opustil gledanje nacionalne televizije, pa kljub temu ves čas govori, kako je TV Slovenija zanič. Seveda, ko pa so menda odpravili risanke pred TV Dnevnikom. Sam bi lahko protestiral že zdavnaj, ko so odpravili napovednik reklamnega bloka – saj veste, tistega z zajčki, ki napihnejo črke CIK CAK, na koncu pa si umijejo zobe in se spravijo spat. Sam se tudi čutim prikrajšanega, ker so mi že pred davnimi leti ukinili zimski počitniški program, ob gledanju katerega sem obujal spomine na svoja šolska leta. Na to sem

se spomnil prav zaradi sneženja v ponedeljek, čeprav je bil zimski počitniški program običajno na sporedu nekje proti koncu januarja.

Naj se znova vrnem k POP TV in poročanju o tem, kako »vse stoji«. Še dobro, da ni kdo dodal znamenite domisljice radijskega mačka Andreja Karolija, češ da Ljubljana nekega snežnega dne ni potrebovala viagre, ker je vse stalo. Zato sem raje prestavil na drugi »nacionalni« kanal, kjer je bil malo kasneje na sporedu Studio City, od katerega sem si ogledal samo majhen del, pa sem ga hitro imel čez glavo. Marcel Štefančič jr. je v studio povabil politične analitike Miho Kovača, Vlada Miheljaka in Matevža Tomšiča. Če sklepamo po njihovi nazorski usmeritvi, bi lahko rekli,

da je šlo za razmerje 2 proti 1, v korist »zaresne levce« seveda. Sem bil pa zato pozoren na navidezno precej drobno, vendar prav pobalinsko Štefančičevo provokacijo, ko je Tomšiča spraševal o ovadbi tednika Mladina proti sedaj že nekdanjemu ministru za kulturo Vasku Simonitiju zaradi vračila nepremičnin na Blejskem otoku Cerkvi. Ko je Tomšič začel govoriti o Cerkvi, mu je voditelj oddaje brez potrebe segel v besedo in dodal »domobrince«. Ne vem sicer s kakšnim namenom, toda sam ne vidim nobene povezave med

domobranci in Blejskim otokom. Razen če gre spet za utišanje slabe vesti zagovornikov »osvoboditve« in z njo povezanih »nujnih administrativnih ukrepov«. Za domobrince pa vemo, da jih večina Slovencev zaradi več desetletij trajajoče ideološke indoktrinacije zavrača in jih ima za izdajalce. Zato je po svoje razumljivo,

da poskušajo razni propagandisti tedaj, ko se omenja Cerkev, vedno znova zraven »prilepiti« še domobrince. Ali pa obratno. Nič novega, bi lahko rekli. Vse že videno.

Upam seveda, da si je pronicljivi voditelj oddaje Studio City skupaj s svojimi kolegi iz Mladine ogledal dokumentarni film o devetdesetletnem Francu Kersniku (z vzdevkom Tac), vnuku pisatelja Janka Kersnika. Čeprav prihaja iz partizanske družine, je zaradi lastnih izkušenj izrekel nekaj krepkih na račun komunistične oblasti. Upam tudi, da gospod Kersnik zaradi tega ne bo dobil naziva »domobranec«, ne bi pa me presenetilo, če bi ga tako imenoval kdo od tistih, ki jim v možganih »vse stoji«. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Ta teden boste srečni kot že dolgo ne, saj se vam bodo uresničile dolgoletne sanje. Prelep je občutek, ko končno dosežete nekaj, kar ste si že zelo dolgo želeli. Privoščite si prijetno in lepo nedeljo!

Bik
21.4.-21.5.

Zdela se vam bo, da se določeni ljudje ob vas dolgočasijo in da se ob vas ničesar zanimivega ne dogaja. Kmalu se bo izkazalo, da so ljudje okoli vas prav tako dolgočaseni kakor vi sami. Pogumno naprej!

Dvojčka
22.5.-21.6.

Delovali boste po svojem občutku, ki se ponavadi ne zmoti. Kmalu se bo izkazalo, da ste imeli prav. Zadržali boste nevoščljivosti, a se raje ne menite zanjo, saj zaradi tega ne boste ničesar izboljšali.

Rak
22.6.-21.7.

Premišljevali boste o sebi in o drugih, ko se boste dajali s svojimi nemogočimi opravki. Sprejeli boste odločitev, ki vam bo nemara olajšala situacijo, ki se je ta čas že doobra zapletla.

Lev
22.7.-21.8.

Ta teden si boste lahko končno oddahnili zaradi dela, ki ste ga imeli zaradi organizacije sprejema. Nekoliko se boste počutili ožete, a zelo zadovoljne z vsem. Končno boste imeli nekaj časa samo zase.

Devica
22.8.-21.9.

Dobro veste, da z jezo ne boste veliko opravili, samo zamorili boste ljudi okoli sebe. Finančno stanje si lahko popravite samo z varčnejšim odnosom do denarja. Določeno ponudbo boste z veseljem sprejeli.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Ta teden bo minil mirno in lahko se boste posvetili delu, ki vas veseli in ki vam prinaša poleg tega še dobiček. Po nakupih pojdite le, če je zares neizogibno, sicer pa bodite raje doma in se varujte zapravljanja.

Škorpion
23.10.-21.11.

Pred kratkim ste praznovali rojstni dan, zato se boste nekateri počutili precej neprijetno zaradi pridobljenih let. Toda ne pustite se črnim mislim, saj vam to ne bo prineslo nobenega zadovoljstva, raje uživajte dan!

Strelec
22.11.-20.12.

Vse naporno bo za vami in lahko si boste oddahnili. Končno boste imeli čas za pogovor z najbližjimi in najdražjimi. Presenečeni boste odkrili, da imate prijatelja, ki vam je res naklonjen!

Kozorog
21.12.-19.1.

Imeli boste precej veliko opravkov, ki si jih pravzaprav niste nikoli želeli, vendar jih boste morali kljub velikega odporu opraviti. Odziv na vaše delo bo pozitiven. Konec tedna boste preživeli nekoliko turbulentno.

Vodnar
20.1.-18.2.

Imeli boste polne roke dela, ker je prišlo do nekakšne zamenjave na službenem mestu. Odločiti se boste morali, ali boste ostali ali bi raje odšli drugam. Nekdo vam bo sporočil pomembno novico o družinskem članu.

Ribi
19.2.-20.3.

Začetek tedna bo nekoliko bolj turben, potem pa boste ugotovili, da vas mrzlo vreme pravzaprav veseli in da se že veselite zimskih radosti. Dobro se morate pripraviti na nastop v službi.

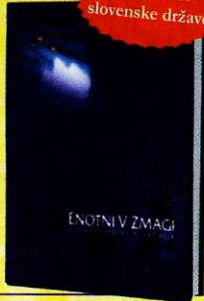
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
 Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
 naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	UDELEŽENEC NA SVATBI	GOROVJE V SLOVENIJI	NAJBOLJŠA VRSTA SADROVCA	DELAVKA NA TERENU	DEMOKRACIJA	HENRIK TUMA	FRNIKOLA LISTNATO DREVO					NIKOLA TESLA		
												STARI SLOVAN		
	RIBA HRUSTANČNICA					DEBLO BREZ VEJ					JEZERO NA KITAJSKEM			KEMIJSKI ZNAK ZA ERBIJ
	AMERIŠKI IGRALEC (RUDOLPH)					VODNA PIPA					AM. REŽISER (THOMAS)			
	TROPSKA PAPIGA, ARA										BIBL. PRVA ŽENSKA			
						KDOR RAD JE POLENTO								
						NATRIJ								
	KRČMA, GOSTILNA								SLIKAR SUBIC				DEMOKRACIJA	KRINKA
									PRITOK RONE					SLOVENSKI IGRALEC (BORIS)
DEMOKRACIJA	OTOK V BRIONIH													
	STRANKA V LIBANONU													
						HUMORISTKA PUTRIHOVA						DRŽAVNA BLAGAJNA	MARKO OKORN	
						HLAPLJIVA TEKOČINA							VRSTA RIBE	
	LJUDSTVO V PIRENEJH													
						EVA SRŠEN				DIVJA MAČKA	GRŠKA VOJASKA ORGANIZACIJA			
	AMERIŠKI DIRIGENT DORATI										ATA			
						NASILEN ČLOVEK								
						MITJA PETKOVŠEK								
	SKANDI-NAVSKO MOŠKO IME													
						PREBIVALKA AMERIKE								
	PTICA UJEDA (BRKATI)													
						STVAR, PREDMET, REČ								PREBIVALEC KRAJA PRESERJE

Rešitev prejšnje križanke

GALAN, ONATAS, RESEDA, NM, NA, JIZERA, PIKA, BV, IBAR, BALI, STIL, KARAVELOV, LANA, OLIVER, VALERA, NISAN, OKNICA, AST, BAJT, NŠ, TOVOR, CESTAR, LITINA, WIRKOLA, SKELETON, ARLES, ALEKAN, TLAKA

Nagrajenke 46. številke

1. nagrada: **TATJANA VIDMAR**
 Loke 11, 1411 Izlake

2. nagrada: **MARINKA LANGERHOLC**
 Tugomerjeva 76, 1000 Ljubljana

3. nagrada: **MARIJANA ROT**
 Tržna ul. 6, 1000 Ljubljana

Dobitnicam čestitamo in jih prosimo, da nam pošljejo fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagrade

1. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

2. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

3. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **4. 12. 2008** pošljite na naš naslov: **Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana,** s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- › **24.11.1859** je Charles Darwin objavil svoje delo *Nastanek vrst* z naravnim izborom.
- › **25.11.1783** je v osamosvojitveni vojni proti Britancem v New York vkorakala ameriška vojska. Vrhovni vojaški poveljnik George Washington se je vrnil na svojo plantažo v Virginijo.
- › **25.11.1909** je na Malih Rojcah med Štandrežem in Gorico Edvard Rusjan prvič na Slovenskem poletel z motornim letalom.
- › **25.11.1981** je generalna skupščina OZN sprejela deklaracijo o odpravi vseh oblik diskriminacije in nestrpnosti, ki temeljijo na veri ali religiji.
- › **26.11.1800** se je na Slomu pri Ponikvi rodil pesnik, pisatelj in mariborski škof Anton Martin Slomšek. Papež ga je na obisku v Mariboru razglasil za blaženega.
- › **26.11.1868** se je v Bočni v bližini Ljubnega pri Savinji rodil organizator slovenskega planinstva Fran Tomišček.
- › **26.11.1912** se je rodil francoski dramatik romunskega rodu Eugène Ionesco.
- › **27.11.1095** je papež Urban II. pozval na prvo križarsko vojno.
- › **27.11.784** je umrl salzburški škof Virgil, ki so ga imenovali tudi apostol Karantanije. Leta 757 ga je karantanški knez Hotimir prosil, da bi utrdil v veri »kristjane njegovega plemena«. Tako se je začelo pokristjanjenje Slovencev, ki ga opisuje France Prešeren v Krstu pri Savici.
- › **27.11.1865** se je pri Sv. Gregorju nad Ortnikom rodil slovenski politik, sociolog, pisatelj, teolog in časninar Janez Evangelist Krek.
- › **27.11.1874** se je rodil prvi predsednik Izraela Chaim Weitzmann.
- › **28.11.1907** se je rodil italijanski postelj Alberto Moravia, vodilni predstavnik psihološkega realizma. Rekel je: »Čas ni zanesljiv zaveznik. Nikdar ni mogoče vedeti, za koga dela.«
- › **28.11.1920** so bile prve parlamentarne volitve v Kraljevini SHS. Volili so v tako imenovano konstituanto, ki naj bi sprejela ustavo nove države.
- › **29.11.1949** je v resoluciji informbiroja pisalo, da je KPJ »v rokah morilcev in vohunov«.
- › **30.11.1835** se je rodil ameriški pisatelj Mark Twain. Rekel je: »Dobra vzgoja je v tem, da človek skriva, koliko ceni sebe in kako malo ceni druge.«
- › **30.11.1874** se je rodil Winston S. Churchill, dvakratni britanski premier in voditelj angleškega imperija v času druge svetovne vojne.
- › **30.11.1941** je škof Gregorij Rožman prvič s prižnice v ljubljanski stolnici obsodil vojske umore. Na škofova vrata so vsak dan trkali ljudje z dežele, naj za božjo voljo kaj ukrene, da se ustavi neznosno gorje, ki ga je sprožila revolucija.

POGLED NAZAJ (OD 24. 11. DO 1. 12.)

Z vsemi sredstvi

Nemški nacionalni parlamentarec Wolf je **24. novembra 1897** v državnem zboru fizično napadel Frana Šukljeta. Temu je sledil splošen pretep. To je bil začetek dobe brezobzirne politike z vsemi sredstvi, ki jo je na Slovenskem poosebljal dr. Ivan Šušteršič, pripadnik fanatičnega strankarstva.

Nasprotja so se zaostrovala. Poslanec deželnega zbora in deželni glavar v Ljubljani Fran pl. Šuklje je konec decembra odstopil, ker je Šušteršič s pomočjo absolutne večine Vseslovenske ljudske stranke protipravno razveljavil dva mandata liberalne opozicije v kranjskem deželnem zboru, Šuklje pa teptanja pravičnosti ni mogel preprečiti. Ko je Vseslovenska ljudska stranka dosegla na Slovenskem skoraj neomejeno moč in je dr. Šušteršič na Dunaju dosegel svoje imenovanje za deželnega glavarja, mu je dr. Janez Evangelist Krek dejal: »Jaz te bom pa vrgel!« Od takrat je med obema stebroma slovenskega katoliškega političnega tabora vladalo neprikrito rivalstvo. »Nekronani vojvoda kranjskega« Šušteršič je naredil usodno napako z odstopom od predsedstva državnoborskega kluba slovenskih katoliških poslancev 4. maja 1914. Zamenjal ga je Krekov človek dr. Anton Korošec, vodja štajerskega dela VLS.

Povojna Avstrija

25. novembra 1945 so bile prve povojne volitve v avstrijski zvezni parlament in v deželne parlamente. Avstrijsko začasno vlado so, potem ko je bila dopolnjena s predstavniki zveznih dežel iz okupacijskih con zahodnih velesil, priznali tudi zahodni zavezniki, vendar pod pogojem, da do konca leta izvede svobodne volitve.

Za volitve so zavezniki potrdili delovanje treh strank: katoliško usmerjene Avstrijske ljudske stranke, Socialistične stranke Avstrije in Komunistične stranke Avstrije. Ljudska stranka je dobila 49,8 odstotka oddanih glasov, socialisti 44,6 odstotka, komunisti pa samo 5,4 odstotka glasov. Zvezno vlado, ki so jo sestavili predstavniki vseh treh strank, so zavezniki priznali. Skupna vlada se je ohranila do leta 1947, ko je bila vzpostavljena dolgotrajna koalicija socialistične in ljudske stranke, komunisti pa odtlej niso bili več izvoljeni v zvezni parlament. Tretja velika avstrijska stranka je kot Zveza neodvisnih dobila dovoljenje za delovanje leta 1949, od leta 1953 pa je delovala kot Svobodnjaška stranka Avstrije.

Pučnik nasledil Tomšiča

Na konferenci slovenske socialdemokratske stranke so **28. novembra 1989** za drugega predsednika izvolili Jožeta Pučnika, kar je po Tomšičevih besedah predlagal tudi sam France Tomšič. Po Tomšiču je postal tako Pučnik najbolj osovraženi človek tranzicijske levice in to ostal, dokler ga ni nasledil Janez Janša.

Časopisi so takrat poročali, da sta imela oba, Tomšič in Pučnik, nastopne govore. Pučnik je socialdemokracijo definiral v primerjavi s programom zveze komunistov, Tomšič pa je govoril in sindikalizmu in družbeni lastnini. Tomšič je, tik preden je konferenca glasovala o njegovi zaupnici, odstopil s funkcije, Pučnik pa je bil izvoljen s tajnim glasovanjem. Od 60 delegatov se jih je zanj izreklo 57. Socialdemokratska zveza Slovenije se je februarja 1990 na kongresu preimenovala v Socialdemokratsko stranko Slovenije (SDSS).

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 45/73

Nekritična samohvala (1)

Česar nočeš, da bi drugi tebi storili, tudi ti drugim ne stori. To pravilo so poznali že stari Grki. In še eno iz Svetega pisma Nove zaveze: Kdor je brez greha, naj prvi vrže kamen. Če bi se teh pravil kot posamezniki in kot

družba bolje zavedali, bi verjetno vsi »kamni« ostali na tleh. S tem uvodom bi rad še enkrat izrazil svoje nesoglasje s tem, kar včasih pride izpod peresa spoštovane gospe Marije Vodišek (njen prispevek v 45. št. Demokracije). Ne dvomim, da je citirano zlato pravilo gospe Vodiškovi kot katoličanki dobro znano.

Ob tem mi misli uhajajo skoraj dve desetletji nazaj, ko smo se po usklajenem dogovoru nekateri pisci člankov enakega prepričanja sešli na domu gospe Vodiškove, ki nas je vljudno in prijazno sprejela. Sešli smo se ne le zato, da smo se spoznali, temveč tudi zato, da bi tudi s pisano besedo čim bolj usklajeno delovali. Vsi smo se v tistem času zavedali, da imamo skupnega nasprotnika v strankah komunistične kontinuitete. Zato smo se člani pomladnih strank medsebojno podpirali in dopolnjevali. Niti na misel ni nikomur prišlo, da bi izrazil kritiko na račun katere od pomladnih strank ali njenega vodstva. In ker smo bili složni, so nam volivci zaupali.

V začetku mandata vlade, ki ji je predsedoval g. Janez Janša, je našo družino obiskal kmetijski svetovalec iz kmetijsko-svetovalne službe, ki je bil do razpada Jugoslavije član ZK. Izkazalo se je, da je prišel še z enim namenom, ker je takoj ob prihodu začel žaljivo in lažno govoriti zoper predsednika vlade g. Janšo. Vskočil sem mu v besedo, rekoč: Gospod, lepo vas prosim, ne me žaliti; jaz vas pustim čisto pri miru glede vaše drugačne idejne usmeritve in prepričanja. In res sva se nato pogovarjala o kmetijski tematiki – kar naj bi bil namen obiska.

Poučno je vedeti, da se člani in voditelji političnih strank, ki so naslednice nekdanje ZK, med seboj ne obtožujejo – vsaj v javnosti ne, ker vedo, da bi jim to na volitvah škodilo. Le zakaj bi pripadniki pomladnih strank hoteli škodovati sami sebi?

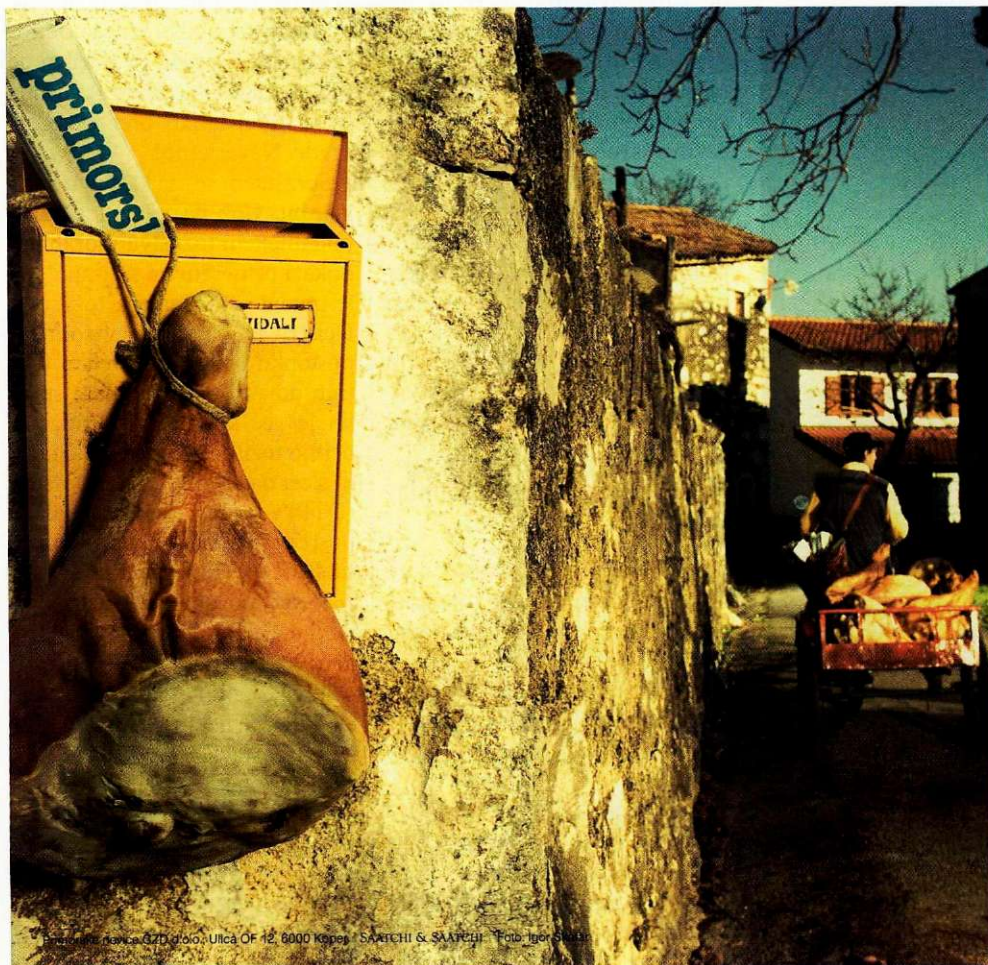
Pred dobrim letom sem v časniku Večer priobčil članek z naslovom Medijska pluralnost. Nanj se je nadvse žaljivo in sovražno odzval bralec B. Č. Hotel sem odgovoriti – navajam po spomi-

nu: Če bi moralo moje življenje ugasniti zaradi mojega zavzemanja za RESNICO in PRAVICO, naj kar ugasne ... Članka mi uredništvo Večera ni hotelo objaviti – niti za plačilo ne. Zato še toliko bolj cenim tisk, ki ni v lasti levece. Bolijo pa me obtoževanja oseb, s katerimi delimo isto usodo, so nam drage iste vrednote in delamo za iste cilje.

Ivan Glušič, Mozirje

Levičarski duh

Identifikacija duha, ki napolnjuje trenutek in levičarsko preteklost, je pomembno zavedanje nevarnosti na vidiku in namer vladajoče garniture. Strategija obvladovanja celotnega državnega aparata je zdaj uresničena, vladne in 'civilne' agencije so v rokah levičarjev, mediji so enoumno naklonjeni ukrepom vlade in nomenklature, ki iz ozadja nepregledno odloča, kako naj vlada in državni aparat delujeta. Negativne vrednote prihajajo v ospredje in vplivajo na obnašanje ljudi, civilizacijsko vračanje na Balkan ▶

Prvih 100 novih naročnikov obdarimo

'Darilo je Primorski pršut s kostjo. Akcija velja za fizične osebe ob sklenitvi naročniškega razmerja za obdobje enega leta.

'Poiščite naročilnico v Primorskih novicah ali na spletnem naslovu www.primorske.si

primorske novice
'Besede nam tečejo

▶ postaja prisiljenost slovenske populacije. Zdaj velja Župančičev verz, prirejen za današnjo rabo: vse je mračno / duh nam seva / leva pota razodeva.

Aktualni levičarski slovar razkriva koncepte in teme vladavine, ki se nam daje z enoumjem, ideologijo, jalovostjo, neustvarjalnostjo, napiflanostjo, izključevanjem, histerijo, razčlovečevanjem, zaostajanjem zavesti, ekonomijo od Kardelja do tajkunov, vračanjem v preteklost, gospodovanjem mediokritete in organizacijo nomenklature. Levičarski duh postaja hobotnica z lovskami in ožigalkami, ki grabi in vleče k sebi demokratično tkivo ter ga ožiga in presnavlja v neuporabno gmoto, v doktrino zamračenega uma, zasnovane v slovenskem stalinizmu, prilagojenega za današnjo rabo. Levičarska hobotnica nevarno blokira zavest, jo histerično obvladuje in stiska v ideološke šablone Balkana.

Levičarsko izključevanje, kot ga je deklariral premier, ni bilo deležno poglobljene informa-

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

cijske analize ali ocene, v kakšni družbeni in ideološki prepletenosti z negativnimi civilizacijskimi vrednotami se danes sredi Evrope postavlja v ospredje. SDS edina opozarja na ta fenomen s čisto političnega vidika, posledice tega pa postajajo razumljive širši javnosti z neprimernostjo šele v tem trenutku. Evropska skupnost kot naša naddržavna tvorba ni seznanjena z levičarskim izključevanjem v Sloveniji in nanj tudi še ni reagirala. Izključevanje ne zadeva le politike, zadeva kariero, poklicno

usmerjanje, zanika ustvarjalnost in v svoji zasnovi možnosti uveljavljanja človekovih pravic. To, kar bi nekateri še radi doživeli, je blokiranje medmrežja za izmenjavo osebnih sporočil prek ustanove informacijskega pooblaščenstva. To pa ne bi bil več Balkan, temveč kitajski pristop k ukinjanju človekovih pravic.

Levičarska koncentracija oblasti je dolgoročno za Slovenijo škodna, ker je vodena s strategijo trajnostnega obvladovanja slovenske družbe v prihodnosti. Nadzor Evropske skupnosti, neodvisnih civilnih ustanov in posameznikov bo nujen v poostreni obliki argumentirane kritike in pritožbe na evropsko sodišče, sicer bodo bistveno zatrte človekove svoboščine, ki izhajajo iz demokratične odprtosti individualne in skupinske zavesti v evropskem in globalnem prostoru in času. *Levičarski duh*, ki je v celoti ušel iz steklenice, se plazi v deželo v številnih preoblekah preteklosti kot levičarski izum za prihodnost.

Anton P. Železnikar, Ljubljana

celoti umaknila obtožnico, ker kaznivih dejanj ni bilo mogoče dokazati! Da ni bilo dokazov, gre pripisati Državni tehnični pisarni (DTP) in občini Bovec, saj njuni nadzorniki v fazi izvajanja del svojega dela niso korektno opravljali. Tako trdi tožilka v sklepnih besedi in dodaja: »Ravno zaradi odnosa do porabe denarja, ki so ga bili delavci občine in Državne tehnične pisarne dolžni nadzorovati, obtoženim ni mogoče očitati kaznivega dejanja niti višine premoženjske koristi.« Konec navedka iz Primorskih novic. Tožilko je razumeti, da se zaradi neustreznega odnosa in nadzora nekoga storilcu ne more očitati kaznivega dejanja in se torej lahko brez posledic krađe. Neverjetno!

Sprašujem se, na kakšni podlagi je bila vložena obtožnica. Ali bi potemtakem tožilstvu morali biti dokazi prineseni na pladnju? Kaj je potem sploh naloga tožilstva? Dejstvo je, da je bilo v sodnem postopku predloženo veliko tehničnih dokazov in v sodnem spisu jih je več kot dovolj, vendar je očitno tožilka računala na čudež, in sicer da bo nekdo, ki je vpleten (DTP) v kazniva dejanja, sodišču posredoval dokaze, ki bodo uporabljani zoper njega.

Še več, dovolilo se je, da se vodilni v DTP dobredno norčujejo iz sodišča, tako da so podajali očitne laži, odmerjali dostavljanje ali nedostavljanje dokumentacije, da so dostavljali ponarejene dokumente, kakor in kadar se jim je zahotelo. Takšnega omalovaževanja in sramotjenja sodišča s strani uslužbencev DTP, ki so plačani iz davkoplačevalskega denarja, preprosto ne bi smeli dopustiti! Zakaj so v DTP tako ravnali, pa je

Ali nam bo pravna država umrla od sramu?

Epilog razvpite popotresne afere oziroma šokanten izid sojenja v Novi Gorici je na lokalni ravni povzročil zgroženost, osuplost in nejeverje! V zraku lahko oti-paš vprašanje: Ali je to mogoče? Uboga pravna država! Umrla bo od sramu!

Osebo me takšen izid ni presenetil, saj sem ga pred časom napovedal, sem pa kljub temu strašansko razočaran!

Kakor je razbrati iz skromnega odziva medijev, je tožilka v

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.

Intereuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov.

Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva.

Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozih zbirnih pošilk.

Ponujamo dnevne zbirne linije za vse evropske destinacije. Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

NAŠA POSLOVNA MREŽA Z LASTNIMI PODJETJI OBSEGA:

- Slovenija
- Hrvaška
- BiH
- Srbija
- Makedonija
- Francija
- Avstrija
- Nemčija
- Rusija
- Ukrajina

na dlani! Zato, ker so bili aktivno vpleteni v nepravilnosti oziroma kriminalna ravnanja!

Zato je temeljno vprašanje, ali kaznivih dejanj res ni bilo mogoče dokazati ali jih niso hoteli dokazati!

Neverjeten paradoks je v tem, da v Posočju in tudi drugje marsikdo ve, da se je kradlo, da je šlo za veliko krajo denarja, namenjenega popotresni obnovi, da so milijoni poniknili v Nigeriji, da je jasno, kakšna je bila in še je vloga DTP!

Rezultat popotresne afere pa je kljub temu oprostitelna sodba, zato ker menda ni bilo mogoče dokazati kraje!

Tožilstvo ni izrabilo tehtnih materialnih dokazov, ki sem jih predložil sodišču v sodnem postopku, in jih je popolnoma ignoriralo! Zakaj?

Primer kraje pri investiciji v deponijo Lisičja Vodenca je dokazljiv z neizpodbitnimi dokazi. Ta primer je pravzaprav vzorec ravnanja, ki se je z veliko verjetnostjo uporabljal tudi pri drugih investicijah. Vendar jih organi pregona niso raziskali!

Raziskali so samo tri investicije, v katerih so meni namenili glavno vlogo negativca in vložili obtožnico zoper mene na podlagi laži prvoobtoženega, da sem za njegova početja vedel. Drugih dokazov ni bilo, kot je zapisala tožilka v umiku obtožnice v začetku leta.

Sledil je medijski umor in slovenski javnosti sem bil nešteto krat, na različnih mestih, celo v državnem zboru, predstavljen kot baraba, ki krade ubogim potresnikom! Obsojen sem bil še

pred začetkom sojenja popolnoma brez podlage in razloga! Politični linč je v popolnosti uspel!

Posledice so grozljive! Spravili so me ob dobro ime in ob najmanj en županski in poslanski mandat, uničili so mi življenje, prizadeli družino, pa nič! Nihče za takšno ravnanje ne bo odgovarjal! Nihče ne bo popravil krivice, ki mi je bila narejena. Življenje teče dalje. Ali res?

Na koncu je videti, da kriminala sploh ni bilo! Pa ni tako. Če ga tožilstvo ni bilo sposobno ali ga ni hotelo dokazati, ne pomeni, da ga ni bilo!

Kriminal je bil! In to velik kriminal! Vendar so storilci in njihovi pomagači v DTP oproščeni zaradi pomanjkanja dokazov. Kakšni dokazi pa so potrebni, če neizpodbitni materialni dokazi v primeru Lisičja Vodenca ne štejejo?!

Zdaj mi je popolnoma jasen odgovor na vprašanje, zakaj na kazensko ovadbo, ki sem jo v letu 2003 vložil zoper storilce kaznivih dejanj v primeru Lisičja Vodenca, sploh ni bilo odziva! Nobenega! Zdaj sem prepričan, da to ni bilo naključno!

Tožilstvo in organi pregona so v popotresni aferi padli na izpitu in dopustili nezaslišano blamažo! Ne vem, ali jim je nerodno, vem pa, da pravna država umira od sramu!

Znova natančno pregledujem vso dokumentacijo ter pospešeno pripravljam gradivo in dokaze. Izročil jih bom posebni skupini tožilcev, ki se ukvarja z gospodarskim kriminalom večjega obsega, in prepričan sem, da bodo ravnali drugače kot Okrožno tožilstvo v Novi Gorici.

Ravnal bom v skladu z zakonom o kazenskem postopku, ki pravi, da lahko kazensko ovadbo poda vsak, ki meni, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. V primeru Lisičja Vodenca so bila kazniva dejanja nesporno storjena, prepričan pa sem, da to ni bilo edino kaznivo dejanje v popotresni obnovi!

Za pravno državo se moramo boriti vsi, jaz bom prispeval svoj delež in resno upam, da je škandalozen zaključek sojenja v Novi Gorici le epizoda, ki se ne bi smela zgoditi, in da nam pravna država ne bo umrla od sramu.

Siniša Germovšek, Bovec

Filipika Janeza Markeša!

Marija Vodišek

Filipika je vsak napadalen, hujskaški govor ali članek, uperjen proti določeni osebi. Tak članek je v Sobotni prilogi Dela, 15. novembra 2008, Janezu Janši namenil nekdanji »glavni« urednik Dela Janez Markeš. Pomembna ni le Markeševa napadalnost do Janše, tej smo že dolgo priče, temveč bolj njegovo prilizovanje novi vladi oz. predsedniku Borutu Pahorju. Za »dogodek tedna in pomembno dejanje« označi Pahorjevo razglasitev imen prihodnjih ministrov. To nekako poveže z devetdeseto obletnico konca prve svetovne vojne. Kakšno zvezo ima ta obletnica z menjavo vlad v Sloveniji? To je navedel zato, da lahko podtakne SDS teorijo zarote, ker J. Janša ni (kakor poraženi ameriški republikanski kandidat McCain Obama) takoj čestital Borutu Pahorju. Da v političnih nastopih med politikih ZDA in Evrope obstaja razlika, je vsakomur, ki spremlja svetovne dogodke, jasno. V Evropi, predvsem v Franciji je meščanstvo ustvarilo revolucionarnost, ki jo je leta 1789 popeljalo v »veliko revolucijo«. Markeš odziv SDS ob izgubi oblasti enači z »revolucionarno strastjo« Janeza Janše. In spet poveže del prevratniških sil v Evropi pred 1. svetovno vojno s SDS oz. Janšo. Primer novinarjeve filipike: »Kar je na prvi pogled videti kot slab bonton (beseda pomeni samo nekaj pozitivnega), ima globoke revolucionarne korenine, povsem enake kot tiste, ki so pred 94 leti sprožile prvo svetovno vojno.« Še dobro, da je Janša zagledal luč sveta šele 44 let pozneje, če ne bi bil glavni krivec tudi za prvo svetovno vojno. A če hočemo slediti Markeševemu odkritju Janševe »revolucionarne strasti«, pojdemo po vrsti: 28. 6. 1914 v Sarajevu atentat na avstro-ogrškega prestolonaslednika, ki sproži prvo svetovno vojno, oktohrska revolucija s prihodom Lenina aprila 1917 v Rusijo, Stalin od 1927 do svoje smrti generalni sekretar KP SZ. V Nemčiji se Hitler leta 1934 po smrti Hindenburga polasti oblasti. Avgusta 1939 pakt o nenapadanju med SZ in Nemčijo, 1. 9. 1939 Nemčija napade Poljsko, 28. 9. pa si jo SZ in Nemčija razdelita. V Jugoslaviji aprila 1945 prevzame oblast komunistična partija pod vodstvom Josipa Broza-Tita. Konec Jugoslavije z razglasitvijo samostojnosti Slovenije 26. junija 1991, kar so omogočili vsi pogumni Slovenci, ki so se bojevali za njeno samostojnost. Tu pa je poleg odločnih sodelavcev aktivno, vodstveno in zelo uspešno deloval Janez Janša, ki pa ima po Markeševem »strokovnem« mnenju samo revolucionarno strast. Pa še beseda o pravosodju, ki ga Janša označi za represivnega. Mar ni prav »pravosodje« že med vojno in dolga leta potem kot po tekočem traku obsojalo na smrt, obešalo in streljalo povsem nedolžne? Kaj pa Teharje, Kočevski rog in Goli otok? Kje pa je danes pravosodje? Menim, da so lastniki Dela, Večera, Laščani in njegov ljubljanski direktorij zadovoljni s pisarjenjem in blatenjem stalne tarče Janeza Janše. Mene sploh ne zanima, koliko ima Markeš plače pri Delu, mislim, da njegova »spreobrnitev« nima cene, in čeprav je bilo služabništvo vedno slabo plačano, so, upam, »butlerji« izjeme.

88,3 & 105,1 MHz

ALPSKI VAL

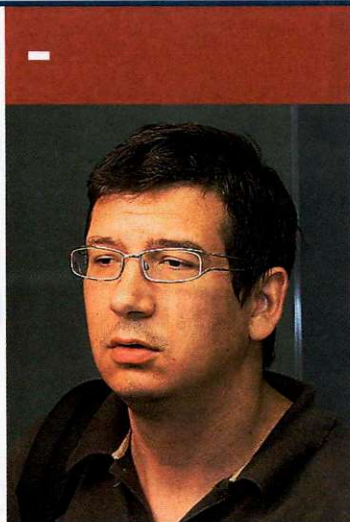
Radio Alpski val

www.alpskival.net

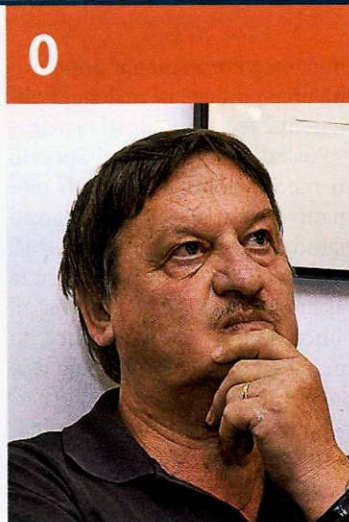
† 05 38 11 886

f 05 38 11 674

Politični semafor

Tožari Tednik Mladina pod vodstvom Gregorja Repovža je zoper nekdanjega ministra za kulturo Vaska Simonitija vložil kazensko ovadbo. Očita mu, da je s podpisom dogovora, da država vrne blejski župniji oziroma Rimskokatoliški cerkvi tri nepremičnine na Blejskem otoku, zlorabil uradni položaj in drugemu, v tem primeru RKC, pridobil protipravno premoženjsko korist. Simonitijeva tiskovna predstavica je tožbo ocenila kot neutemeljeno in senzacionalistično.

Spominja Filozof Tine Hribar spominja, da sta »pisateljsko ustavo« v knjižici Gradivo za slovensko ustavo objavila Igor Bavčar in Janez Janša. »Tudi zaradi te akcije, če ne predvsem zaradi nje, so Janšo čez mesec dni zaprli,« je zatrdil in dodal, da so tako partijski politiki kot partijski pravniki »pisateljsko ustavo« sprejeli s cinizmom. Meni, da je napaka, da v ustavi niso omenjene državljanske svoboščine, ki so bile zapisane v »pisateljski ustavi«.

Opozarja Evropski poslanec Miha Brejc je v evropskem parlamentu v Strasbourgu opozoril na omejitve prostega pretoka delovne sile, ki je nepravilna ter deluje proti načelom in ciljem EU. Njegova kolegica Romana Jordan Cizelj pa je na evropsko komisijo naslovila pismo glede vinjet. Komisijo sprašuje, kako omogoča načelo sorazmernosti; plačilo enkratne cestnine od Trsta do Rima je po vrednosti približno enako plačilu za polletno vinjeto v Sloveniji.

Spomenka in gospodarstvo?

Spomenika Hribar je letošnja presenetljiva dobitnica nagrade za izjemne dosežke v gospodarstvu. Nagrado, ki jo Finance vsako leto podelijo človeku, ki ključno pripomore h gospodarskemu razvoju in povečevanju družbene blaginje, so podelili na deseti Poslovni konferenci v Portorožu. In zakaj so se odločili podeliti gospodarsko nagrado sporni sociologinji? Hribarjeva je po njihovo avtorica številnih knjig, člankov, sestavkov, zbornikov in znanstvenih monografij. Je morda zanje referenca knjiga Svet kot zarota, ki jo je napisala sredi devetdesetih let in v kateri obračunava s predsednikom SDS Janezom Janšo? Ali njeni pozivi, da je treba ustaviti tisti del političnega prostora, ki ni na strani tranzicijske levice? Kot pravijo, je med osamosvajanjem pomagala pri bistrivosti vizije, zakaj hočemo živeti drugače, demokratično. Po osamosvojitvi pa naj bi budno

pazila, da se nosilci pomembnih družbenih funkcij ne bi izpridili. »Kot del najvišje slovenske intelektualne elite jo lahko štejemo tudi zato, ker ne skopari z ostro kritiko tedaj, ko oceni, da je potrebna,« menijo podeljevalci nagrade časnika Finance, ki so prepričani, da Hribarjeva ustvarja okolje, v katerem je lepše in lažje plodno gospodariti. S to podelitvijo so se podeljevalci nagrade prav gotovo osmešili.

Nagrado so doslej prejeli profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani Ivan Ribnikar, nekdanji predsednik uprave Gorenja Jože Stanič, prvi predsednik državnega zbora France Bučar, predsednik uprave Kolektorja Stojan Petrič, nekdanji predsednik republike Milan Kučan, glasbenik Slavko Avsenik, predsednik uprave Krke Jože Colarič, predsednik uprave Banke Koper Vojko Čok in glavni direktor Skupine Riko Janez Škrabec. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **Spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavora: **Koraki skozi megle** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemljič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavora: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR
- NOVO** France Planteu: **Obsojeni na preteklost** 20,05 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

- 2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«
- 3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
- 4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe): _____

Ulica: _____

Davčni zavezanec: NE DA

Kraj, poštna št.: _____

ID za DDV: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Vsemogočen!

BlackBerry® Bold™ 9000 iz Mobitela.

Naberi si zvrhano mero vsebin! Dlančniki BlackBerry® vam ob multimedijskih aplikacijah omogočajo hiter prenos podatkov z dostopom do najljubših spletnih mest, ažurno prebiranje e-pošte, zabavne vsebine Facebook, MSN, GTalk in druge priročne rešitve.

BlackBerry® Bold™ 9000

169€**

BlackBerry® Curve™ 8310
z GPS sprejemnikom

1€*

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*

Mobitelova prodajna mreža uporabnikom omogoča nakup akcijskih aparatov na več kot 350 prodajnih mestih po vsej Sloveniji. Zaradi tega je mogoče, da določen model mobitela ni na voljo na vseh prodajnih mestih hkrati. Slike so simbolizne. Cena vključuje DDV. Akcijska ponudba velja do odprodaje zalog, ob sklenitvi/podaljšanju naročniškega razmerja Povezani 44 ali Povezani 77. * za 12 mesecev, za vse, ki nimate veljavnega aneksa GSM št. 8/2005/Povezani. ** za 24 mesecev, za vse, ki nimate veljavnega aneksa UMTS št. 14/2005/Povezani.